

De Imitatione Christi

DE
IMITATIONE CHRISTI

3100

DE
IMITATIONE CHRISTI

LIBRI QUATUOR

Editio 53^a Taurinensis
accuratissime emendata.

TAURINI

Officina MARIETTI a. 1820 condita

nunc MARII E. MARIETTI

— Sanctae Sedis Apost., S. RR. Congr.
nequen Archiep. Taurinensis Typographi

MCMXXVII

Viso: Nihil obstat.

Taurini, 30 Iunii 1927.

Th. C. MARITANO,
Rev. Del.

Imprimatur.

C. FRANCISCUS DUVINA,
Provic. Gen.

Lectori benevolo.

En tibi, pie lector, libellus plane aureus DE IMITATIONE CHRISTI iuxta emendatissimam editionem diligenter excussus. Veterem pervulgatamque quaestionem de auctore huius libri nil moror: non enim ad tuam pietatem fovendam, quod unum et vehementissime exopto, quidquam potest conferre. Attamen si libet hanc controversiam penitus perspicere, exploratumque habere quid tandem sentiendum in hac re sit, nil est quod te legere magis velim, quam opus ab eruditissimo De Gregory recens editum, qui librum hunc non Thomae a Kempis, neque Gersonio Parisiorum Cancellario, sed Gersenio, monasterii cuiusdam Vercellensis olim Abbati, invictis sane argumentis asserit tribuendum. Interim ne grave tibi sit, obsecro, humanissime lector, me nonnulla addere, quae tuus ad praesentis opellae lectionem etiam atque

etiam animus inflammetur. Et sane, si divinos excipias libros, nescio quid sit, quod hominem facilius suaviusque ad omne virtutum genus informet, quam tantillum hoc opusculum *De imitatione Christi*, quod tamquam compendiaria quaedam via ad divini amoris perfectionem attingendam, singulari Dei munere videtur nobis fuisse concessum; quodque ex latino in omnium ferme gentium, etiam barbarorum, sermones translatum, ubique summa consensione fuit receptum, et uberrimos christianae consolationis et sanctimoniae edidit fructus. Difficile dictu est, quot laudibus ipsum celebrarint, et quam praeclaro in loco eximii doctrina et sanctitate viri semper habuerint; quorum nonnullos hic memorasse sufficiat, nimirum S. Pium V, S. Carolum Borromaeum, S. Ignatium de Loyola, S. Philippum Neri, S. Franciscum Salesium, doctissimos eosdemque pietissimos Cardinales Bellarminum et Baronium. Ipsum igitur veluti Dei aliquod munusculum tibi habeto, coelestis illius sapientiae praecepta a-

nimo penitus imbibito, ac vehementi, ut par est, in virtutibus proficiendi studio incensus, illo quotidie utere, sive in laetitia, sive in moerore veriseris, sive te dubiorum fluctus exagitent, sive te urgeant morbi, sive tibi prospera, sive demum adversa contingant. Nihil enim, mihi crede, tam asperum in vita, nil tam periculosum offendes, in quo non hic liber tibi paucula legenti opem ad solatium sit allaturus. Postremum, ne quid unquam praeclari adeo fructus depercat, audi, si vis, pauca, quae te monitum vult amplissimus Cardinalis Henriquez:

1. *Certum quotidie tempus huic lectioni praestitue, illudque inviolabiliter observa.*

2. *Ante lectionem praepara animam tuam pura intentione, qua solum tuum profectum quae-
ras: dein, mentis elevatione in Deum, qua roges donari tibi coelitus lumen intellectus.*

3. *Lege, non cursim et festinanter, sed magna cum attentione, et nonnihil morae versiculis interserendo: quaeque te magis respiciunt, aut movent, relegas velim.*

4. *Inter legendum pios affectus, lectioni congruentes, elicere stude.*

5. *Lectionem brevi aliqua adspiratione ad Deum absolve, ut semen in terram cordis tui iactum servet ac foecundet, utque ita optatum aliquando referas fructum.*

En monita, lector suavissime, quorum accuratam observantiam tibi vehementer commendo: id si praestabis, magnos certe in virtute progressus facies. Vale.

DE IMITATIONE CHRISTI

LIBER PRIMUS

ADMONITIONES AD SPIRITUALEM VITAM UTILES

CAPUT I.

DE IMITATIONE CHRISTI ET CONTEMPTU OMNIUM VANITATUM MUNDI

ui sequitur me, non ambulat in tenebris (1), dicit Dominus. Haec sunt verba Christi, quibus admonemur, quatenus vitam eius et mores imitemur, si velimus veraciter illuminari, et ab omni caecitate cordis (2) liberari.

Summum igitur studium nostrum sit, in vita Iesu Christi meditari.

2. Doctrina Christi omnes doctrinas Sanctorum praecellit, et qui spiritum haberet, absconditum ibi manna inveniret.

¹⁾ *Ioan.* 8, 12.

²⁾ *Ephes.* 4, 18.

Sed contingit, quod multi ex frequenti auditu Evangelii, parvam desiderium sentiunt: quia spiritum Christi non habent (1).

Qui autem vult plene et sapide Christi verba intelligere, oportet ut totam vitam suam illi studeat conformare.

3. Quid prodest tibi, alta de Trinitate disputare, si careas humilitate, unde displiceas Trinitati?

Vere, alta verba non faciunt sanctum et iustum: sed virtuosa vita efficit Deo carum.

Opto magis sentire compunctionem, quam scire eius definitionem.

Si scires totam Bibliam exterius, et omnium philosophorum dicta: quid totum prodesset, sine charitate Dei et gratia?

4. Vanitas vanitatum, et omnia vanitas (2), praeter amare Deum, et illi soli servire (3).

Ista est summa sapientia, per contemptum mundi tendere ad regna coelestia.

Vanitas igitur est, divitias perituras quaerere, et in illis sperare.

Vanitas quoque est, honores am-

¹⁾ Rom. 8, 9.

²⁾ Eccle. 1, 2.

³⁾ Deut. 6, 13; 10, 20.

bire, et in altum statum se extollere.

Vanitas est, carnis desideria sequi (1), et illud desiderare unde postmodum graviter oportet puniri.

Vanitas est, longam vitam optare, et de bona vita parum curare.

Vanitas est, praesentem vitam solum attendere: et quae futura sunt, non praevidere.

Vanitas est, diligere quod cum omni celeritate transit, et illuc non festinare, ubi sempiternum gaudium manet.

5. Memento illius frequenter proverbii: quia non satiatur oculus visu, nec auris impletur auditu.

Stude ergo cor tuum ab amore visibilium abstrahere, et ad invisibilia te transferre. Nam sequentes suam sensualitatem maculant conscientiam, et perdunt Dei gratiam.

CAPUT II.

DE HUMILI SENTIRE SUI IPSIUS

mnis homo naturaliter scire desiderat; sed scientia sine timore Dei, quid importat?

Melior est profecto humilis rusticus, qui Deo servit, quam superbus philosophus qui, se neglecto, cursum coeli considerat.

¹⁾ Gal. 5, 16.

Qui bene se ipsum cognoscit, sibi ipsi vilescit, nec laudibus delectatur humanis.

Si scirem omnia quae in mundo sunt, et non essem in charitate (1), quid me iuvaret coram Deo, qui me iudicaturus est ex facto?

2. Quiesce a nimio sciendi desiderio: quia magna ibi invenitur distractio, et deceptio.

Scientes libenter volunt videri (2), et sapientes dici (3).

Multa sunt, quae scire, parum vel nihil animae prosunt.

Et valde insipiens est, qui aliquibus intendit, quam his quae salutis suae deserviunt.

Multa verba non satiant animam; sed bona vita refrigerat mentem (4), et pura conscientia magnam ad Deum praestat confidentiam (5).

3. Quanto plus et melius scis, tanto gravius inde iudicaberis, nisi sanctius vixeris.

Noli ergo extolli de ulla arte vel scientia; sed potius time de data tibi notitia.

Si tibi videtur quod multa scis, et

¹⁾ I Cor. 13, 2.

²⁾ Eccli. 7, 5.

³⁾ Matth. 23, 7.

⁴⁾ Ier. 6, 16.

⁵⁾ I Tim. 3, 9.

satis bene intelligis, scito tamen, quia sunt multo plura quae nescis.

Noli altum sapere (1), sed ignorantiam tuam magis fatere.

Quid te vis alicui praeferre, cum plures doctiores te inveniantur, et magis in lege periti?

Si vis utiliter aliquid scire et discere, ama nesciri, et pro nihilo reputari.

4. Haec est altissima et utilissima lectio, sui ipsius vera cognitio, et despectio.

De se ipso nihil tenere, et de aliis semper bene et alte sentire, magna sapientia est, et alta perfectio.

Si videres alium aperte peccare, vel aliqua gravia perpetrare, non deberes te tamen meliorem aestimare: quia nescis, quam diu possis in bono stare.

Omnes fragiles sumus, sed tu neminem fragiliorem te ipso tenebis.

CAPUT III.

DE DOCTRINA VERITATIS

Felix, quem veritas per se docet (2), non per figuras et voces transeuntes (3), sed sicuti se habet!

¹⁾ Rom. 11, 20.

²⁾ Ps. 93, 12.

³⁾ Num. 12, 8.

Nostra opinio, et noster sensus, saepe nos fallit, et modicum (1) videt.

Quid prodest magna cavillatio de occultis et obscuris rebus, de quibus nec arguemur in iudicio, quia ignoravimus?

Grandis insipientia, quod neglectis utilibus et necessariis, ultro intendimus curiosis et damnosis; oculos habentes, non videmus (2).

2. Et quid curae nobis de generibus et speciebus?

Cui aeternum Verbum loquitur, a multis opinionibus expeditur.

Ex uno Verbo omnia (3), et unum loquuntur omnia; et hoc est principium, quod et loquitur nobis (4).

Nemo sine illo intelligit, aut recte iudicat.

Cui omnia unum sunt, et omnia ad unum trahit, et omnia in uno videt; potest stabilis corde esse, et in Deo pacificus permanere.

O veritas Deus (5), fac me unum tecum in charitate perpetua! (6).

Taedet me saepe, multa legere et audire; in te est totum quod volo et desidefo.

¹⁾ *Ioan.* 12, 35.

²⁾ *Ier.* 5, 21.

³⁾ *Ioan.* 1, 3.

⁴⁾ *Ioan.* 8, 25.

⁵⁾ *Ioan.* 14, 6.

⁶⁾ *Ier.* 31, 3.

Taceant omnes doctores; sileant universae creaturae in conspectu tuo; tu mihi loquere solus.

3. Quanto aliquis magis sibi unitus, et interius simplificatus fuerit, tanto plura et altiora sine labore intelligit; quia desuper lumen intelligentiae accipit.

Purus, simplex, et stabilis spiritus, in multis operibus non dissipatur: quia omnia ad Dei honorem operatur, et in se otiosus ab omni propria exquisitione esse nititur.

Quid te magis impedit et molestat, quam tua immortificata affectio cordis?

Bonus et devotus homo opera sua prius intus disponit, quae foris agere debet.

Nec illa trahunt eum ad desideria vitiosae inclinationis, sed ipse inflectit ea ad arbitrium rectae rationis.

Quis habet fortius certamen, quam qui nititur vincere se ipsum? (1).

Et hoc deberet esse negotium nostrum; vincere videlicet se ipsum, et quotidie se ipso fortiolem fieri atque in melius aliquid proficere.

4. Omnis perfectio in hac vita quamdam imperfectionem sibi habet annexam; et omnis speculatio nostra quadam caligine non caret.

¹⁾ Sap. 10, 12.

Humilis tui cognitio, certior via est ad Deum, quam profunda scientiae inquisitio.

Non est culpanda scientia, aut quaelibet simplex rei notitia, quae bona est, in se considerata, et a Deo ordinata, sed praeferenda est semper bona conscientia et virtuosa vita.

Quia vero plures magis student scire, quam bene vivere, ideo saepe errant, et pene nullum vel modicum fructum ferunt.

5. O si tantam adhiberent diligentiam, ad extirpanda vitia, et virtutes inserendas, sicuti ad movendas quaestiones, non fierent tanta mala et scandala in populo, nec tanta dissolutio in coenobiis!

Certe adveniente die iudicii, non quaeretur a nobis quid legimus, sed quid fecimus: nec quam bene diximus, sed quam religiose viximus.

Dic mihi, ubi sunt modo omnes illi domini et magistri, quos bene novisti dum adhuc viverent, et in studiis flourerent?

Iam eorum praebendas alii possident; et nescio utrum de eis recogitent. In vita sua aliquid esse videbantur (1), et modo de illis tacetur.

¹⁾ *Gal.* 2, 6.

6. O quam cito transit gloria mundi! (1). Utinam vita eorum scientiae ipsorum concordasset! tunc bene studuissent et legissent.

Quam multi pereunt per vanam scientiam in saeculo, qui parum curant de Dei servitio!

Et quia magis eligunt magni esse quam humiles, ideo evanescent in cogitationibus suis (2).

Vere magnus est, qui magnam habet charitatem.

Vere magnus est, qui in se parvus est (3), et pro nihilo omne culmen honoris ducit.

Vere prudens est, qui omnia terrena arbitratur ut stercora, ut Christum lucrifaciat (4).

Et vere bene doctus est, qui Dei voluntatem facit, et suam voluntatem relinquit.

CAPUT IV.

DE PRUDENTIA IN AGENDIS

Non est credendum omni verbo, nec instinctui (5); sed caute et longanimiter res est secundum Deum ponderanda.

¹⁾ I Ioan., 2, 17.

²⁾ Rom. 1, 21.

³⁾ Matth. 23, 12.

⁴⁾ Phil. 3, 8.

⁵⁾ Eccli. 19, 16; I Io. 4, 1.

Proh dolor! saepe malum, facilius quam bonum, de alio creditur et dicitur, ita infirmi sumus.

Sed perfecti viri non facile credunt omni enarranti: quia sciunt infirmitatem humanam ad malum proclivem (1), et in verbis satis labilem.

2. Magna sapientia, non esse praecipitem in agendis, nec pertinaciter in propriis stare sensibus.

Ad hanc etiam pertinet, non quibuscumque hominum verbis credere, nec audita vel credita, mox ad aliorum aures effundere.

Cum sapiente et conscientioso viro consilium habe (2); et quaere potius a meliore instrui, quam tuas adinventiones sequi.

Dona vita facit hominem sapientem secundum Deum, et expertum in multis.

Quanto quis in se humilior fuerit, et Deo subiectior, tanto in omnibus erit sapientior et pocius.

¹⁾ *Gen.* 8, 21; *Eccli.* 14, 1.

²⁾ *Tob.* 4, 19.

CAPUT V.

DE LECTIONE
SANCTARUM SCRIPTURARUM

Veritas est in Scripturis sanctis quaerenda, non eloquentia.

Omnis Scriptura sacra eo spiritu debet legi, quo facta est.

Quaerere potius debemus utilitatem in Scripturis, quam sublimitatem sermonis.

Ita libenter devotos et simplices libros legere debemus, sicut altos et profundos.

Non te offendat auctoritas scribentis, utrum parvae vel magnae litteraturae fuerit; sed amor purae veritatis te trahat ad legendum.

Non quaeras quis hoc dixerit; sed quid dicatur, attende.

2. Homines transeunt, sed veritas Domini manet in aeternum (1).

Sine personarum acceptione, variis modis loquitur nobis Deus (2).

Curiositas nostra saepe nos impedit in lectione Scripturarum, cum volumus intelligere et discutere, ubi simpliciter esset transeundum.

Si vis profectum haurire, lege humiliter, simpliciter et fideliter; nec

¹⁾ Ps. 38, 7; 116, 2.

²⁾ Rom. 2, 11; Hebr. 1, 1.

unquam velis habere nomen scientiae.

Interroga libenter, et audi tacens (1) verba Sanctorum: nec displiceant tibi parabola seniorum: sine causa enim non proferuntur.

CAPUT VI.

DE INORDINATIS AFFECTIONIBUS

uandocumque homo aliquid inordinate appetit, statim in se fit inquietus.

Superbus et avarus nunquam quiescunt.

Pauper et humilis spiritu in multitudine pacis conversantur (2).

Homo qui necdum perfecte in se mortuus est, cito tentatur, et vincitur in parvis et vilibus rebus.

Infirmus in spiritu, et quodammodo adhuc carnalis, et ad sensibilia inclinatus, difficulter se potest a terrenis desideriis ex toto abstrahere.

Et ideo saepe habet tristitiam, quum se subtrahit: leviter etiam indignatur, si quis ei resistit.

2. Si autem prosecutus fuerit quod concupiscit, statim ex reatu

¹⁾ *Eccli.* 32, 12; 8, 9.

²⁾ *Ps.* 36, 11.

conscientiae gravatur; quia secutus est passionem suam, quae nihil iuvat ad pacem quam quaesivit.

Resistendo igitur passionibus invenitur vera pax cordis, non autem eis serviendo.

Non est ergo pax in corde hominis carnalis, non in homine exterioribus dedito, sed in fervido et spiritali.

CAPUT VII.

DE VANA SPE ET ELATIONE FUGIENDA

Vanus est, qui spem suam ponit in hominibus (1), aut in creaturis.

Non te pudeat aliis servire, amore Iesu Christi (2), et pauperem in hoc saeculo videri.

Non stes super te ipsum, sed in Deo spem tuam constitue.

Fac quod in te est, et Deus aderit bonae voluntati tuae.

Non confidas in tua scientia, vel astutia cuiuscumque viventis, sed magis in Dei gratia, qui humiles adiuvat, et de se praesumentes humiliat (3).

¹⁾ *Ier.* 17, 5.

²⁾ *II Cor.* 4, 5.

³⁾ *Iudith* 6, 15.

2. Ne glorieris in divitiis (1), si adsunt; nec in amicis, quia potentes sunt; sed in Deo (2), qui omnia praestat, et se ipsum super omnia dare desiderat.

Non te extollas de magnitudine vel pulchritudine corporis, quae modica infirmitate corrumpitur et defoedatur.

Non placeas tibi ipsi de habilitate aut ingenio tuo, ne displiceas Deo, cuius est totum quidquid boni naturaliter habueris.

3. Non te reputes aliis meliorem, ne forte coram Deo deterior habearis, qui scit, quid est in homine (3),

Non superbias de operibus bonis, quia aliter sunt iudicia Dei, quam hominum; cui saepe displicet, quod hominibus placet.

Si aliquid boni habueris, crede de aliis meliora, ut humilitatem conserves.

Non nocet, si omnibus te supponas; nocet autem plurimum, si vel uni te praeponas.

Iugis pax cum humili; in corde autem superbi, zelus et indignatio frequens (4).

¹⁾ *Ier.* 9, 23.

²⁾ *I Cor.* 1, 31.

³⁾ *Ioan.* 2, 25.

⁴⁾ *Prov.* 13, 10.

CAPUT VIII.

DE CAVENDA
NIMIA FAMILIARITATE

Non omni homini reveles cor
tuum (1), sed cum sapiente
et timente Deum age causam
tuam (2).

Cum iuvenibus et extraneis rarus
esto (3).

Cum divitibus noli blandiri, et
coram magnatibus non libenter ap-
pareas (4).

Cum humilibus et simplicibus,
cum devotis et morigeratis sociare,
et quae aedificationis sunt (5), per-
tracta.

Non sis familiaris alicui mu-
lieri (6), sed in communi, omnes bo-
nas mulieres Deo commenda.

Soli Deo et angelis eius opta fa-
miliaris esse (7), et hominum noti-
tiam evita.

2. Charitas habenda est ad om-
nes, sed familiaritas non expedit.

¹⁾ *Eccli.* 8, 22.

²⁾ *Eccli.* 9, 21.

³⁾ *Eccli.* 8, 21.

⁴⁾ *Prov.* 25, 6.

⁵⁾ *Rom.* 14, 19.

⁶⁾ *Eccli.* 9, 1-13.

⁷⁾ *Philipp.* 3, 20.

Quandoque accidit, ut persona ignota, ex bona fama luceat, cuius tamen praesentia oculos intuentium offuscat.

Putamus aliquando aliis placere ex coniunctione nostra; et incipimus magis displicere ex morum improbitate in nobis considerata.

CAPUT IX.

DE OBEDIENTIA ET SUBIECTIONE

Valde magnum est, in obedientia stare, sub Praelato vivere, et sui iuris non esse.

Multo tutius est, stare in subiectione, quam in praelatura.

Multi sunt sub obedientia, magis ex necessitate, quam ex charitate: et illi poenam habent, et leviter murmurant.

Nec libertatem mentis acquirunt, nisi ex toto corde propter Deum se subiiciant.

Curre huc vel illuc: non invenies quietem, nisi in humili subiectione sub Praelati regimine.

Imaginatio locorum et mutatio multos fefellit.

2. Verum est, quod unusquisque libenter agit pro sensu suo, et inclinatur ad eos magis qui secum sentiunt.

Sed si Deus est inter nos, necesse est ut relinquamus etiam quandoque nostrum sentire, propter bonum pacis.

Quis est ita sapiens, qui omnia plene scire possit?

Ergo, noli nimis in sensu tuo confidere: sed velis etiam libenter aliorum sensum audire.

Si bonum est tuum sentire, et hoc ipsum propter Deum dimittis, et alium sequeris, magis exinde proficies.

3. Audiui enim saepe, securius esse audire et accipere consilium, quam dare (1).

Potest etiam contingere, ut bonum sit uniuscuiusque sentire; sed nolle aliis acquiescere, cum id ratio, aut causa postulat, signum est superbiae et pertinaciae.

CAPUT X.

DE CAVENDA

SUPERFLUITATE VERBORUM

Caveas tumultum hominum, quantum potes: multum enim impedit tractatus saecularium gestorum, etiam si simplici intentione proférantur.

Cito enim inquinamur vanitate, et captivamur.

¹) *Prov.* 12, 15.

Vellem me pluries tacuisse, et inter homines non fuisse.

Sed quare tam libenter loquimur, et invicem fabulamur, cum tamen raro sine laesione conscientiae (1), ad silentium redimus?

Ideo tam libenter loquimur: quia per mutuas locutiones, ab invicem consolari quaerimus; et cor diversis cogitationibus fatigatum, optamus relevare.

Et multum libenter de his quae multum diligimus vel cupimus, vel quae nobis contraria sentimus; libet loqui et cogitare.

2. Sed, proh dolor! saepe inaniter et frustra. Nam haec exterior consolatio, interioris et divinae consolationis non modicum detrimentum est.

Ideo vigilandum est et orandum (2), ne tempus otiose transeat.

Si loqui licet et expedit, quae aedificabilia sunt loquere.

Malus usus, et negligentia profectus nostri, multum facit ad incustodiam oris nostri.

Iuvat tamen non parum ad profectum spirituales, devota spiritualium rerum collatio; maxime ubi pares animo et spiritu, in Deo sibi sociantur.

¹⁾ *Eccli.* 20, 8.

²⁾ *Matth.* 26, 41.

CAPUT XI.

DE PACE ACQUIRENDA,
ET ZELO PROFICIENDI

Multam possemus pacem habere, si non vellemus nos cum aliorum dictis et factis, et quae ad nostram curam non spectant, occupare.

Quomodo potest ille diu in pace manere, qui alienis curis se intermiscet? qui occasiones forinsecus quaerit? qui parum vel raro se intrinsecus colligit?

Beati simplices, quoniam multam pacem habebunt.

2. Quare quidam Sanctorum, tam perfecti et contemplativi fuerunt?

Quia omnino se ipsos mortificare ab omnibus terrenis desideriis studuerunt: et ideo totis medullis cordis Deo inhaerere, atque libere sibi vacare potuerunt.

Nos nimium occupamur propriis passionibus, et de transitoriis nimis sollicitamur.

Raro etiam unum vitium perfecte vincimus, et ad quotidianum perfectum non accendimur; ideo frigidi et tepidi remanemus.

3. Si essemus nobis ipsis perfecte mortui, et interius minime im-

plicati: tunc possemus etiam divina sapere (1), et de coelesti contemplatione aliquid experiri.

Totum et maximum impedimentum est, quia non sumus a passionibus et concupiscentiis liberi, nec perfectam Sanctorum (2) viam conamur ingredi.

Quando etiam modicum adversitatis occurrit, nimis cito delicimur, et ad humanas consolationes convertimur.

4 Si niteremur, sicut viri fortes, stare in praelio (3); profecto auxilium Domini super nos videremus (4) de coelo.

Ipsae enim certantes, et de sua gratia sperantes, paratus est adiuvere: qui nobis certandi occasiones procurat ut vincamus (5).

Si tantum in istis exterioribus observantiis profectum religionis ponimus, cito finem habebit devotio nostra.

Sed ad radicem securim ponamus (6), ut purgati a passionibus, pacificam mentem possideamus.

¹⁾ *Matth.* 16, 23.

²⁾ *Hebr.* 9, 8.

³⁾ *Ier.* 41, 16.

⁴⁾ *II Paral.* 20, 17.

⁵⁾ *Sap.* 10, 12.

⁶⁾ *Matth.* 3, 10.

5. Si omni anno unum vitium extirparemus, cito viri perfecti efficeremur.

Sed modo e contrario saepe sentimus, ut meliores et puriores in initio conversionis nostrae nos fuisse inveniamus, quam post multos annos professionis.

Fervor et profectus quotidie deberet crescere; sed nunc pro magno videtur, si quis primi fervoris partem possit retinere.

Si modicam violentiam faceremus in principio, tunc postea cuncta possemus facere cum levitate et gaudio.

6. Grave est, assueta dimittere; sed gravius est, contra propriam voluntatem ire.

Sed si non vincis parva et levia, quando superabis difficiliora?

Resiste in principio inclinationi tuae, et malam dedisce consuetudinem: ne forte paulatim ad maiorem te ducat difficultatem.

O si adverteres, quantam tibi pacem, et aliis laetitiam faceres, te ipsum bene habendo, puto, quod sollicitior esses ad spiritualem profectum.

CAPUT XII.

DE UTILITATE ADVERSITATIS

Bonum nobis est, quod aliquando habeamus aliquas gravitates et contrarietates; quia saepe hominem ad cor revocant (1), quatenus se in exsilio esse cognoscat nec spem suam in aliqua re mundi ponat.

Bonum est, quod patiamur quandoque contradictiones, et quod male et imperfecte de nobis sentiatur, etiam si bene agimus et intendimus.

Ista saepe iuvant ad humilitatem, et a vana gloria nos defendunt.

Tunc enim melius interiorem testem (2) Deum quaerimus, quando foris vilipendimur ab hominibus, et non bene de nobis creditur.

2. Ideo deberet se homo in Deo taliter firmare, ut non esset ei necesse, multas humanas consolationes quaerere.

Quando homo bonae voluntatis (3) tribulatur, vel tentatur, aut malis cogitationibus affligitur; tunc Deum sibi magis necessarium intelligit, sine quo nihil boni se posse (4) deprehendit.

¹⁾ *Is.* 46, 8.

²⁾ *Iob* 16, 20.

³⁾ *Luc.* 2, 14.

⁴⁾ *Ioan.* 15, 5.

Tunc etiam tristatur, gemit et orat pro miseriis quas patitur.

Tunc taedet eum diutius vivere (1), et mortem optat venire, ut possit dissolvi, et cum Christo esse (2).

Tunc etiam bene advertit, perfectam securitatem et plenam pacem in mundo non posse constare.

CAPUT XIII.

DE

TENTATIONIBUS REPRIMENDIS

 uamdiu in mundo vivimus, sine tribulatione et tentatione esse non possumus.

Unde in Iob scriptum est: Tentatio est vita hominis super terram (3).

Ideo unusquisque sollicitus esse deberet circa tentationes suas, et vigilare in orationibus (4): ne diabolus locum inveniret decipiendi, qui nunquam dormitat, sed circuit quaerens quem devoret (5).

Nemo tam perfectus est et sanctus, qui non habeat aliquando tentationes, et plene eis carere non possumus.

¹⁾ II Cor. 1. 8.

²⁾ Philipp. 1, 23.

³⁾ Iob 7, 1.

⁴⁾ I Petr. 4, 7.

⁵⁾ I Petr. 5, 8.

2. Sunt tamen tentationes homini saepe valde utiles, licet molestae sint et graves; quia in illis homo humiliatur, purgatur et eruditur (1).

Omnes Sancti per multas tribulationes (2) et tentationes transierunt et profecerunt.

Et qui tentationes sustinere nequiverunt, reprobi facti sunt (3), et defecerunt.

Non est aliquis ordo tam sanctus, nec locus tam secretus, ubi non sint tentationes vel adversitates.

3. Non est homo securus a tentationibus totaliter, quamdiu vixerit, quia in nobis est unde tentamur, ex quo in concupiscentia nati sumus (4).

Una tentatione seu tribulatione recedente, alia supervenit; et semper aliquid ad patiendum habebimus, nam bonum felicitatis nostrae perdidimus.

Multi quaerunt tentationes fugere, et gravius incidunt in eas.

Per solam fugam non possumus vincere; sed per patientiam et veram humilitatem, omnibus hostibus efficimur fortiores.

¹⁾ *Eccli.* 34, 9.

²⁾ *Act.* 14, 21.

³⁾ *Eccli.* 9, 11.

⁴⁾ *Iac.* 1, 14.

4. Qui tantummodo exterius declinat, nec radicem evellit, parum proficiet, imo citius ad eum tentationes redient, et peius sentiet.

Paulatim, et per patientiam cum longanimitate (1), Deo iuvante, melius superabis, quam cum duritia et importunitate propria.

Saepius accipe consilium in tentatione, et cum tentato noli duriter agere (2); sed consolationemingere, sicut tibi optares fieri.

5. Initium omnium malarum tentationum, inconstantia animi, et parva ad Deum confidentia.

Quia sicut navis sine gubernaculo hinc inde a fluctibus impellitur, ita homo remissus, et suum propositum deserens, varie tentatur.

Ignis probat ferrum, et tentatio hominem iustum (3).

Nescimus saepe quid possumus; sed tentatio aperit quid sumus.

Vigilandum est tamen, praecipue circa initium tentationis: quia tunc facilius hostis vincitur, si ostium mentis nullatenus intrare sinitur; sed extra limen, statim ut pulsa-verit, illi obviatur.

¹⁾ Col. 1, 11.

²⁾ Gal. 6, 1.

³⁾ Eccli. 31, 31; 27, 6.

Unde quidam dixit:

Principiis obsta, sero medicina
paratur,

Cum mala per longas convaluere
moras.

Nam primo occurrit menti simplex cogitatio, deinde fortis imaginatio, postea delectatio et motus pravus et assensio.

Sicque paulatim ingreditur hostis malignus ex toto, dum illi non resistitur in principio.

Et quanto diutius ad resistendum quis torpuerit, tanto in se quotidie debilior fit, et hostis contra eum potentior.

6. Quidam in principio conversionis suae graviores tentationes patiuntur, quidam autem in fine.

Quidam vero, quasi per totam vitam suam, male habent.

Nonnulli satis leniter tentantur, secundum divinae ordinationis sapientiam et aequitatem, quae statum et merita hominum pensat, et cuncta ad electorum suorum salutem praeordinat.

7. Ideo non debemus desperare, quum tentamur: sed eo ferventius Deum exorare, quatenus nos in omni tribulatione dignetur adiuvari; qui utique, secundum dictum Pauli,

talem faciet cum tentatione proventum (1), ut possimus sustinere.

Humiliemus ergo animas nostras (2) sub manu Dei, in omni tentatione et tribulatione; quia humiles spiritu salvabit, et exaltabit (3).

8. In tentationibus et tribulationibus probatur homo, quantum profecit; et ibi maius meritum existit, et virtus melius patescit.

Nec magnum est, si homo devotus sit et fervidus, cum gravitatem non sentit; sed si tempore adversitatis patienter se sustinet, spes magni profectus erit.

Quidam a magnis tentationibus custodiuntur, et in parvis quotidianis saepe vincuntur: ut humiliati, nunquam de se ipsis in magnis confidant, qui in tam modicis infirmantur.

CAPUT XIV.

DE TEMERARIO IUDICIO VITANDO

d te ipsum oculos reflecte, et aliorum facta caveas iudicare. In iudicando alios, homo frustra laborat, saepius errat, et leviter peccat; se ipsum vero iudicando

¹⁾ I Cor. 10, 13.

²⁾ Iudith 8, 16.

³⁾ Ps. 33, 18; Luc. 1, 52.

et discutiendo, semper fructuose laborat.

Sicut nobis res cordi est, sic de ea frequenter iudicamus: nam verum iudicium, propter privatum amorem, faciliter perdimus.

Si Deus semper esset pura intentio nostri desiderii, non tam faciliter turbaremur pro resistentia sensus nostri.

2. Sed saepe aliquid ab intra latet, vel etiam ab extra concurrit, quod nos etiam pariter trahit.

Multi occulte se ipsos quaerunt, in rebus quas agunt, et nesciunt.

Videntur etiam in bona pace stare, quando res pro eorum velle fiunt, et sentire: si autem aliter fit quam cupiunt, cito moventur et tristes fiunt.

Propter diversitatem sensuum et opinionum, satis frequenter oriuntur dissensiones inter amicos et cives, inter religiosos et devotos.

3. Antiqua consuetudo difficulter relinquitur: et ultra proprium videre, nemo libenter ducitur.

Si rationi tuae magis inniteris vel industriae, quam virtuti subiectivae Iesu Christi, raro et tarde eris homo illuminatus: quia Deus vult nos sibi perfecte subiici, et omnem rationem per inflammatum amorem transcendere.

CAPUT XV.

DE OPERIBUS
EX CHARITATE FACTIS

Pro nulla re mundi, et pro nullo hominis dilectione, aliquod malum est faciendum; sed pro utilitate tamen indigentis, opus bonum libere aliquando intermittendum est, aut etiam pro meliori mutandum.

Hoc enim facto, opus bonum non destruitur, sed in melius commutatur.

Sine charitate opus externum nihil prodest (1); quicquid autem ex charitate agitur, quantumcumque etiam parvum sit et despectum, totum efficitur fructuosum.

Magis siquidem Deus pensat ex quanto quis agit, quam opus quod facit.

2. Multum facit, qui multum diligit (2). Multum facit, qui rem bene facit.

Bene facit, qui communitati magis quam suae voluntati servit.

Saepe videtur esse charitas, et est magis carnalitas: quia naturalis inclinatio, propria voluntas, spes

¹⁾ I Cor. 13, 3.

²⁾ Luc. 7, 47.

retributionis, affectus commoditatis, raro abesse volunt.

3. Qui veram et perfectam charitatem habet, in nulla re se ipsum quaerit (1): sed Dei solummodo gloriam in omnibus fieri desiderat.

Nulli etiam invidet (2), quia nullum privatum gaudium amat, nec in se ipso vult gaudere; sed in Deo (3), super omnia bona, optat beatificari.

Nemini aliquid boni attribuit, sed totaliter ad Deum refert, a quo fontaliter omnia procedunt, in quo finaliter omnes Sancti fruibiliter quiescunt.

O qui scintillam haberet verae charitatis, profecto omnia terrena sentiret plena fore vanitatis!

CAPUT XVI.

DE SUFFERENTIA DEFECTUUM ALIORUM

uae homo in se vel in aliis emendare non valet, debet patienter sustinere, donec Deus aliter ordinet.

Cogita, quia sic forte melius est pro tua probatione et patientia, sine qua non sunt multum ponderanda merita nostra.

¹⁾ I Cor. 13, 4.

²⁾ Ibid. 5.

³⁾ Hab. 3, 18.

Debes tamen pro talibus impeditis supplicare, ut Deus tibi dignetur subvenire, et possis benigne portare.

2. Si quis semel aut bis admonitus, non acquiescit, noli cum eo contendere (1); sed totum Deo committe, ut fiat voluntas eius (2) et honor, in omnibus servis suis, qui scit bene mala in bonum convertere (3).

Stude patiens esse in tolerando aliorum defectus, et qualescumque infirmitates; quia et tu multa habes, quae ab aliis oportet tolerari.

Si non potes te talem facere qualem vis, quomodo poteris alium ad tuum habere beneplacitum?

Libenter habemus alios perfectos, et tamen proprios non emendamus defectus.

3. Volumus quod alii stricte corrigantur, et ipsi corrigi nolumus.

Displicet larga aliorum licentia, et tamen nobis nolumus negari quod petimus.

Alios restringi per statuta volumus, et ipsi nullatenus patimur amplius cohiberi.

Sic ergo patet, quam raro proximum sicut nos ipsos pensamus.

¹⁾ II *Tim.* 2, 14.

²⁾ *Matth.* 6, 10.

³⁾ *Gen.* 50, 20.

Si essent omnes perfecti, quid tunc haberemus ab aliis pro Deo pati?

4. Nunc autem Deus sic ordinavit, ut discamus alter alterius onera portare (1): quia nemo sine defectu, nemo sine onere; nemo sibi sufficiens, nemo sibi satis sapiens (2): sed oportet nos invicem portare, invicem consolari (3), pariter adjuvare, instruere et admonere.

Quantae autem virtutis quisque fuerit, melius patet occasione adversitatis.

Occasiones namque hominem fragilem non faciunt, sed qualis sit, ostendunt.

CAPUT XVII.

DE MONASTICA VITA

oportet quod discas te ipsum in multis frangere, si vis pacem et concordiam cum aliis tenere.

Non est parvum, in monasteriis, vel in congregatione habitare, et inibi sine querela conversari (4), et usque ad mortem fidelis perseverare (5).

¹⁾ *Gal.* 6, 2.

²⁾ *Eccli.* 11, 26; *Prov.* 3, 7.

³⁾ *Col.* 3, 13; *I Thess.* 5, 11.

⁴⁾ *Phil.* 3, 6.

⁵⁾ *Apoc.* 2, 10.

Beatus, qui ibidem bene vixerit, et feliciter consummaverit!

Si vis debite stare et proficere, teneas te tamquam exulem et peregrinum super terram (1).

Oportet te stultum fieri propter Christum (2), si vis religiosam ducere vitam.

2. Habitus et tonsura modicum confert: sed mutatio morum, et integra mortificatio passionum, verum faciunt religiosum.

Qui aliud quaerit quam pure Deum, et animae suae salutem, non inveniet nisi tribulationem et dolorem (3).

Non potest etiam diu stare pacificus, qui non nititur esse minimus, et in omnibus subiectus.

3. Ad serviendum venisti, non ad regendum (4): ad patiendum et laborandum scias te vocatum, non ad otia dum vel fabulandum.

Hic ergo probantur homines, sicut aurum in fornace (5).

Hic nemo potest stare, nisi ex toto corde se voluerit propter Deum humiliare.

1) *Hebr.* 11, 13.

2) *I Cor.* 4, 10.

3) *Ps.* 114, 3.

4) *Matth.* 20, 28.

5) *Sap.* 3, 6.

CAPUT XVIII.

DE EXEMPLIS
SANCTORUM PATRUM

Intuere sanctorum Patrum viva exempla, in quibus vera perfectio refulsit et religio, et videbis, quam modicum sit, et pene nihil, quod nos agimus.

Heu! quid est vita nostra, si illis fuerit comparata?

Sancti et amici Christi, Domino servierunt in fame et siti, in frigore et nuditate, in labore et fatigatione, in vigiliis et ieiuniis (1), in orationibus et meditationibus sanctis, in persecutionibus et opprobriis multis (2).

2. O quam multas et graves tribulationes passi sunt Apostoli, Martyres, Confessores, Virgines et reliqui omnes, qui Christi vestigia voluerunt sequi!

Nam animas suas in hoc mundo oderunt, ut in vitam aeternam possiderent eas (3).

O quam strictam et abdicatam vitam sancti Patres in eremo duxerunt! quam longas et graves tentationes pertulerunt! quam frequen-

¹⁾ II *Cor.* 11, 27.

²⁾ II *Cor.* 12, 10.

³⁾ *Ioan.* 12, 25.

ter ab inimico vexati sunt! quam crebras et fervidas orationes Deo obtulerunt! quam rigidas abstinencias peregerunt! quam magnum zelum et fervorem ad spiritualem profectum habuerunt! quam forte bellum adversus edomationem vitiatorum gesserunt! quam puram et rectam intentionem ad Deum tenuerunt.

Per diem laborabant, et noctibus orationi diutinae vacabant, quamquam laborando, ab oratione mentali minime cessarent.

Omne tempus utiliter expendebant, omnis hora ad vacandum Deo brevis videbatur; et prae magna dulcedine contemplationis, etiam oblivioni tradebatur necessitas corporalis refectionis.

3. Omnibus divitiis, dignitatibus, honoribus, amicis et cognatis, renuntiabant; nil de mundo habere cupiebant, vix necessaria vitae sumebant; corpori servire, etiam in necessitate dolebant.

Pauperes igitur erant rebus terrenis, sed divites valde in gratia et virtutibus.

Foris egebant, sed intus gratia et consolatione divina reficiebantur.

4. Mundo erant alieni, sed Deo proximi ac familiares amici.

Sibi ipsis videbantur, tamquam ni-

hili, et huic mundo despecti (1): sed erant in oculis Dei pretiosi et dilecti.

In vera humilitate stabant, in simplici obedientia vivebant, in charitate et patientia ambulabant (2); et ideo quotidie in spiritu proficiebant, et magnam apud Deum gratiam obtinebant.

Dati sunt in exemplum omnibus religiosis; et plus provocare nos debent ad bene proficiendum, quam tepidorum numerus ad relaxandum.

5. O quantus fervor omnium religiosorum, in principio suae sanctae institutionis fuit!

O quanta devotio orationis! quanta aemulatio virtutis! quam magna disciplina vixit! quanta reverentia et obedientia, sub regula magistri, in omnibus effloruit!

Testantur adhuc vestigia derelicta, quod vere viri sancti et perfecti fuerunt, qui tam strenue militantes mundum suppeditaverunt.

Iam magnus putatur, si quis transgressor non fuerit: si quis, quod accepit, cum patientia tolerare potuerit.

6. O tepor et negligentia status nostri, quod tam cito declina-

¹⁾ *Ps.* 38, 6; *II Reg.* 6, 22.

²⁾ *Eph.* 5, 2.

mus a pristino fervore; et iam taedet vivere, prae lassitudine et tempore!

Utinam in te penitus non dormitet profectus virtutum, qui multa saepius exempla vidisti devotorum!

CAPUT XIX.

DE EXERCITIIS BONI RELIGIOSI

 ita boni religiosi omnibus virtutibus pollere debet, ut sit talis interius, qualis videtur hominibus exterius.

Et merito, multo plus debet esse intus, quam quod cernitur foris: quia inspector noster est Deus (1), quem summopere revereri debemus, ubicumque fuerimus, et tamquam Angeli in conspectu eius mundi incedere (2).

Omni die renovare debemus propositum nostrum, et ad fervorem nos excitare, quasi hodie primum ad conversionem venissemus, atque dicere:

«Aduva me, Domine Deus (3), in bono proposito, et sancto servitio tuo: et da mihi nunc hodie perfecte

¹⁾ *Prov.* 24, 12.

²⁾ *Iob* 8, 6.

³⁾ *Psa.* 108, 25.

incipere (1), quia nihil est quod hactenus feci ».

2. Secundum propositum nostrum, cursus profectus nostri; et multa diligentia opus est, bene proficere volenti.

Quod si fortiter proponens, saepe deficit: quid ille, qui raro aut minus fixe aliquid proponit?

Variis tamen modis contingit desertio propositi nostri: et levis omisio exercitiorum, vix sine aliquo dispendio transit.

Iustorum propositum, in gratia Dei potius, quam in propria sapientia pendet: in quo et semper confidunt, quidquid arripiunt.

Nam homo proponit, sed Deus disponit, nec est in homine via eius (2).

3. Si pietatis causa, aut fraternae utilitatis proposito, quandoque consuetum omittitur exercitium, facile postea poterit recuperari.

Si autem taedio animi aut negligentia faciliter relinquitur, satis culpabile est, et nocivum sentietur. Conemur quantum possumus, adhuc leviter deficiemus in multis.

Semper tamen aliquid certi pro-

¹⁾ *Ps.* 76, 11.

²⁾ *Prov.* 16, 9; *Ier.* 10, 23.

ponendum est, et contra illa prae-
cipue, quae amplius nos impediunt.

Exteriora nostra, et interiora, pa-
riter nobis scrutanda sunt et ordi-
nanda, quia utraque expediunt ad
profectum.

4. Si non continue te vales col-
ligere, saltem interdum: et ad minus
bis in die, mane videlicet et vespere (1).

Mane propone, vespere discute
mores tuos; qualis hodie fuisti in
verbo, opere, et cogitatione; quia in
his saepius forsitan offendisti Deum
et proximum.

Accinge te, sicut vir (2), contra
diabolicas nequitias: fraena gulam,
et omnem carnis inclinationem fa-
cilis fraenabis.

Nunquam sis ex toto otiosus: sed
aut legens, aut scribens, aut orans,
aut meditans, aut aliquid utilitatis
pro communi laborans.

Corporalia tamen exercitia di-
crete sunt agenda, nec omnibus
aequaliter assumenda.

5. Quae communia non sunt, non
sunt foris ostendenda; nam in se-
creto tutius exercentur privata.

Cavendum tamen, ne piger sis ad
communis, et ad singularia prom-

¹⁾ Ps. 54, 17.

²⁾ Iob 38, 3.

ptior; sed, expletis integre et fideliter debitis et iniunctis, si iam ultra vacat, redde te tibi, prout devotio tua desiderat.

Non possunt omnes habere unum exercitium; sed aliud isti, aliud illi, magis deservit.

Etiam pro temporis congruentia, diversa placent exercitia; quia alia in festis, alia in feriatis magis sapiunt diebus.

Aliis indigemus tempore tentationis, et aliis tempore pacis et quietis.

Alia, cum tristamur, libet cogitare; et alia, cum laeti in Domino fuerimus.

6. Circa principalia festa, renovanda sunt bona exercitia, et Sanctorum suffragia ferventius implo-randa.

De festo in festum proponere debemus, quasi tunc de hoc saeculo migraturi, et ad aeternum festum perventuri.

Ideoque sollicite nos praeparare debemus in devotis temporibus, et devotius conversari, atque omnem observantiam strictius custodire, tamquam in brevi praemium laboris nostri a Deo percepturi.

7. Et si dilatum fuerit, credamus nos minus bene praeparatos, atque indignos tantae adhuc gloriae, quae

revelabitur in nobis (1), tempore praefinito; et studeamus nos melius ad exitum praeparare.

Beatus servus, ait Evangelista Lucas, quem, cum venerit Dominus, invenerit vigilantem. Amen dico vobis, super omnia bona sua constituet eum (2).

CAPUT XX.

DE AMORE SOLITUDINIS ET SILENTII

Quaere aptum tempus vacandi tibi, et de beneficiis Dei frequenter cogita.

Relinque curiosa.

Tales perlege materias, quae compunctionem magis praestant quam occupationem.

Si te subtraxeris a superfluis locutionibus et otiosis circuitionibus, necnon a novitatibus et rumoribus audiendis, invenies tempus sufficiens et aptum, pro bonis meditationibus insistendis.

Maximi Sanctorum humana consortia, ubi poterant, vitabant (3), et Deo in secreto vivere eligebant.

2. Dixit quidam: Quoties inter homines fui, minor homo redii. Hoc

¹⁾ *Rom.* 8, 18.

²⁾ *Luc.* 12, 37; *Matth.* 24, 47.

³⁾ *Tob.* 1, 5.

saepius experimur, quando diu confabulamur.

Facilius est omnino tacere, quam verbo non excedere.

Facilius est domi latere, quam foris se posse sufficienter custodire.

Qui igitur intendit ad interiora et spiritualia pervenire, oportet eum cum Iesu a turba declinare (1).

Nemo secure apparet, nisi qui libenter latet.

Nemo secure loquitur, nisi qui libenter tacet.

Nemo secure praeest, nisi qui libenter subest.

Nemo secure praecipit, nisi qui bene obedire didicit.

3. Nemo secure gaudet, nisi bonae conscientiae in se testimonium habeat (2).

Semper tamen Sanctorum securitas, plena timoris Dei exstitit.

Nec eo minus solliciti et humiles in se fuerunt (3), quia magnis virtutibus et gratia emicuerunt.

Pravorum autem securitas ex superbia et praesumptione oritur, et in fine in deceptionem sui ipsius vertitur (4).

¹⁾ *Io.* 5, 13; *Luc.* 5, 16.

²⁾ *II Cor.* 1, 12.

³⁾ *Eccli.* 3, 20.

⁴⁾ *Luc.* 1, 51.

Nunquam promittas tibi securitatem in hac vita, quamvis bonus videaris coenobita, aut devotus eremita.

4. Saepe meliores in aestimatione hominum, gravius periclitati sunt propter suam nimiam confidentiam.

Unde multis utilius est, ut non penitus tentationibus careant, sed saepius impugnentur, ne nimium securi sint; ne forte in superbiam eleventur (1): ne etiam ad exteriores consolationes licentius declinent.

O qui nunquam transitoriam laetitiam quaereret, qui nunquam cum mundo se occuparet, quam bonam conscientiam servaret!

O qui omnem vanam sollicitudinem amputaret, et dumtaxat salutaria ac divina cogitaret, et totam spem suam in Deo constitueret (2): quam magnam pacem et quietem possideret!

5. Nemo dignus est coelesti consolatione, nisi diligenter se exercuerit in sancta compunctione.

Si vis corde tenus compungi, intra in cubile tuum (3), et exclude tu-

¹⁾ II *Cor.* 12, 7.

²⁾ *Ps.* 77, 7.

³⁾ *Is.* 26, 20.

multus mundi, sicut scriptum est: In cubilibus vestris compungi-
mini (1). In cella invenies, quod de-
foris saepius amittes.

Cella continuata dulcescit, et male
custodita taedium generat.

Si in principio conversionis tuae
bene eam incolueris et custodieris,
erit tibi postea dilecta amica, et gra-
tissimum solatium.

6. In silentio et quiete proficit
anima devota, et discit abscondita
Scripturarum (2).

Ibi invenit fluentia lacrymarum,
quibus singulis noctibus se lavet et
mundet (3); ut Conditori suo tanto
familiarior fiat, quanto longius ab
omni saeculari tumultu degit.

Qui ergo se abstrahit a notis et
amicis, approximabit illi Deus cum
Angelis sanctis.

Melius est latere, et sui curam
agere (4): quam, se neglecto, signa
facere (5).

Laudabile est homini religioso,
raro foras ire, fugere videri, nolle
etiam homines videre.

7. Quid vis videre, quod non li-

¹⁾ *Ps.* 4, 4.

²⁾ *Eccli.* 39, 3.

³⁾ *Ps.* 6, 6.

⁴⁾ *Act.* 27, 3.

⁵⁾ *Ioan.* 3, 2.

cet habere? Transit mundus et concupiscentia eius (1).

Trahunt desideria sensualitatis ad spatiandum; sed cum hora transferit, quid nisi gravitatem conscientiae et cordis dispersionem reportas?

Laetus exitus tristem saepe reditum parit; et laeta vigilia serotina triste mane facit.

Sic omne carnale gaudium blande intrat, sed in fine mordet et perimit.

Quid potes alibi videre, quod hic non vides? Ecce coelum, et terra, et omnia elementa: nam ex istis omnia sunt facta.

3. Quid potes alicubi videre, quod diu possit sub sole permanere? (2).

Credis te forsitan satiari, sed non poteris pertingere.

Si cuncta videres praesentia, quid esset nisi visio vana? (3).

Leva oculos tuos ad Deum in excelsis (4), et ora pro peccatis tuis (5), et negligentiis.

Dimitte vana vanis: tu autem intende illis, quae tibi praecepit Deus (6).

¹⁾ I Io. 2, 17.

²⁾ Eccle. 2, 11.

³⁾ Eccle. 1, 14.

⁴⁾ Is. 40, 26.

⁵⁾ Eccli. 3, 4.

⁶⁾ Eccli. 3, 22.

Claude super te ostium tuum (1).
et voca ad te Iesum, dilectum tuum.

Mane cum eo in cella, quia non
invenies alibi tantam pacem.

Si non exisses, nec quidquam de
rumoribus audisses, melius in bona
pace permansisses. Ex quo nova
delectat aliquando audire, oportet
te exinde turbationem cordis to-
lerare.

CAPUT XXI.

DE COMPUCTIONE CORDIS

Si vis aliquid proficere, conserva
te in timore Dei (2), et noli
esse nimis liber; sed sub di-
sciplina cohibe omnes sensus tuos,
nec ineptae te tradas laetitiae (3).

Da te ad cordis compunctionem,
et invenies devotionem.

Compunctio multa bona aperit,
quae dissolutio cito perdere con-
suevit.

Mirum est, quod homo possit un-
quam perfecte in hac vita laetari,
qui suum exsilium et tam multa
pericula animae suae considerat et
pensat.

2. Propter levitatem cordis et
negligentiam defectuum nostrorum,

¹⁾ *Is.* 26, 20; *Matth.* 6, 6.

²⁾ *Prov.* 23, 17.

³⁾ *Eccle.* 7, 5.

non sentimus animae nostrae dolores; sed saepe vane ridemus, quando merito flere deberemus.

Non est vera libertas, nec bona laetitia, nisi in timore Dei (1), cum bona conscientia.

Felix, qui abiicere potest omne impedimentum distractionis, et ad unionem se recolligere sanctae compunctionis.

Felix, qui a se abdicat, quidquid conscientiam suam maculare potest vel gravare.

Certa viriliter (2), consuetudo consuetudine vincitur.

Si tu scis homines dimittere, ipsi bene te dimittent tua facta facere.

3. Non attrahas tibi res aliorum, nec te implices causis malorum.

Habeas semper oculum super te primum, et admoneas te ipsum specialiter, prae omnibus tibi dilectis (3).

Si non habes favorem hominum, noli ex hoc tristari: sed hoc sit tibi grave, quia non habes te satis bene et circumspecte, sicut deceret Dei servum, et devotum religiosum conversari.

Utilius est saepe et securius, quod

¹⁾ *Eccli.* 1, 12.

²⁾ *I Cor.* 16, 13.

³⁾ *Eccli.* 14, 3.

homo non habeat multas consolationes in hac vita, secundum carnem praecipue (1).

Tamen quod divinas non habemus¹ aut rarius sentimus, nos in culpa sumus; quia compunctionem cordis non quaerimus, nec vanas et externas omnino abiicimus.

4. Cognosce te indignum divina consolatione, sed magis dignum multa tribulatione.

Quando homo est perfecte compunctus, tunc gravis et amarus est ei totus mundus.

Bonus homo sufficientem invenit materiam dolendi et flendi.

Sive enim se considerat, sive de proximo pensat, scit quia nemo sine tribulatione hic vivit (2).

Et quanto strictius sese considerat, tanto amplius dolet.

Materiae iusti doloris et internae compunctionis sunt peccata et vitia nostra: quibus ita involuti iacemus, ut raro coelestia contemplari valeamus.

5. Si frequentius de morte tua, quam de longitudine vitae cogitares, non dubium quin ferventius te emendares.

¹) *Rom.* 8, 1.

²) *Ib.* 22.

Si etiam futuras inferni sive purgatorii poenas cordialiter perpenderes, credo quod libenter laborem et dolorem sustineres, et nihil rigoris formidares.

Sed quia ad cor ista non transeunt, et blandimenta adhuc amamus, ideo frigidi et valde pigri remanemus.

Saepe est inopia spiritus, unde tam leviter conqueritur miserum corpus.

Ora igitur humiliter ad Dominum, ut det tibi compunctionis spiritum, et dic cum Propheta: Ciba me, Domine, pane lacrymarum, et potum da mihi in lacrymis, in mensura (1).

CAPUT XXII.

DE CONSIDERATIONE HUMANAE MISERIAE

Miser es, ubicumque fueris, et quocumque te verteris (2), nisi ad Deum te convertas.

Quid turbaris, quia non succedit tibi sicut vis et desideras? Quis est qui habet omnia secundum suam voluntatem? Nec ego, nec tu, nec aliquis hominum super terram.

Nemo est in mundo sine aliqua

¹⁾ Ps. 79, 6.

²⁾ Iob 14.

tribulatione vel angustia, quamvis Rex sit vel Papa.

Quis est qui melius habet? utique qui pro Deo aliquid pati valet.

2. Dicunt multi imbecilles et infirmi (1): Ecce, quam bonam vitam ille homo habet (2)! quam dives, quam magnus, quam potens et excelsus!

Sed attende ad coelestia bona, et videbis quod omnia ista temporalia nulla sunt, sed valde incerta, et magis gravantia, quia nunquam sine sollicitudine et timore possidentur.

Non est hominis felicitas, habere temporalia ad abundantiam; sed sufficit ei mediocritas.

Vere miseria est, vivere super terram (3).

Quanto homo voluerit esse spiritualior, tanto praesens vita fit ei amarior; quia sentit melius, et videt clarius, humanae corruptionis defectus.

Nam comedere, bibere, vigilare, dormire, quiescere, laborare, et caeteris necessitatibus naturae subiacere, vere magna miseria est, et afflictio homini devoto, qui libenter esset absolutus et liber ab omni peccato.

¹⁾ I Cor. 11, 30.

²⁾ Ps. 143, 15.

³⁾ Iob 14, 1.

3. Valde enim gravatur interior homo (1) necessitatibus corporalibus in hoc mundo.

Unde Propheta devote rogat, quatenus liber ab istis esse valeat, dicens: De necessitatibus meis erue me (2), Domine.

Sed vae non cognoscentibus suam miseriam: et amplius vae illis, qui diligunt hanc miseram et corruptibilem vitam (3).

Nam in tantum quidam hanc amplectuntur (licet etiam vix necessaria laborando aut mendicando habeant), ut, si possent hic semper vivere, de regno Dei nihil curarent.

4. O insani et infideles corde, qui tam profunde in terrenis iacent, ut nil nisi carnalia sapiant (4).

Sed miseri, adhuc in fine graviter sentient quam vile et nihilum erat quod amaverunt.

Sancti autem Dei, et omnes devoti amici Christi, non attenderunt quae carni placuerunt, nec quae in hoc tempore floruerunt: sed tota spes eorum et intentio ad aeterna bona anhelabat.

Ferebatur totum desiderium eorum sursum ad mansura et invisi-

¹⁾ *Eph.* 3, 16.

²⁾ *Ps.* 24, 17.

³⁾ *II Mach.* 6, 25.

⁴⁾ *Rom.* 8, 5.

bilis, ne amore visibilium traherentur ad infima.

5. Noli, frater, amittere confidentiam (1) proficiendi ad spiritualia: adhuc habes tempus et horam.

Quare vis procrastinare propositum tuum? Surge, et in instanti incipe, et dic (2): Nunc tempus est faciendi, nunc tempus est pugnandi (3), nunc aptum tempus est emendandi.

Quando male habes, et tribularis, tunc tempus est promerendi.

Oportet te transire per ignem et aquam, antequam venias in refrigerium (4).

Nisi tibi vim feceris, vitium non superabis.

Quamdiu istud fragile corpus gerimus, sine peccato esse non possumus, nec sine taedio et dolore vivere.

Libenter haberemus ab omni miseria quietem; sed quia per peccatum perdidimus innocentiam, amisimus etiam veram beatitudinem.

Ideo oportet nos tenere patientiam, et Dei expectare misericordiam (5); donec transeat iniqui-

¹⁾ *Hebr.* 10, 35.

²⁾ *Ps.* 76, 10.

³⁾ *Eccle.* 8, 3.

⁴⁾ *Ps.* 65, 11.

⁵⁾ *Iudith* 7, 23.

tas (1) haec, et mortalitas absorbeat a vita (2).

6. O quanta fragilitas humana, quae semper prona est ad vitia (3)!

Hodie confiteris peccata tua, et cras iterum perpetras confessa.

Nunc proponis cavere, et post horam agis quasi nihil proposuisses.

Merito ergo nos ipsos humiliare possumus, nec unquam aliquid magni de nobis sentire; quia tam fragiles et instabiles sumus.

Cito etiam potest perdi per negligentiam, quod multo labore vix tandem acquisitum est per gratiam.

7. Quid fiet de nobis adhuc in fine, qui tepescimus tam mane?

Vae nobis, si sic volumus declinare ad quietem, quasi iam pax sit et securitas (4), cum necdum appareat vestigium verae sanctitatis in conversatione nostra!

Bene opus esset, quod adhuc iterum instrueremur, tamquam boni novitii, ad mores optimos: si forte spes esset de aliqua futura emendatione, et maiori spirituali profectu.

¹⁾ *Ps.* 56, 1.

²⁾ *II Cor.* 5, 4.

³⁾ *Gen.* 8, 21.

⁴⁾ *I Thess.* 5, 3.

CAPUT XXIII.

DE MEDITATIONE MORTIS

Valde cito erit tecum hic factum, vide aliter quomodo te habeas: hodie homo est, et cras non comparet (1).

Cum autem sublatus fuerit ab oculis, etiam cito transit a mente.

O hebetudo et duritia cordis humani, quod solum praesentia meditatur, et futura non magis praevidet!

Sic te in omni facto et cogitatu deberes tenere, quasi hodie esses moriturus.

Si bonam conscientiam naberes, non multum mortem timeres.

Melius esset peccata cavere, quam mortem fugere (2).

Si hodie non es paratus, quomodo cras eris?

Cras est dies incerta (3); et quid scis, si crastinum habebis?

2. Quid prodest diu vivere, quando tam parum emendamur?

Ah! longa vita non semper emendat, sed saepe culpam magis auget.

Utinam per unam diem bene essemus conversati in hoc mundo!

¹⁾ I Mach. 2. 63.

²⁾ Dan. 13. 23.

³⁾ Iac. 4. 14.

Multi annos computant conversionis, sed saepe parvus est fructus emendationis.

Si formidolosum est mori (1), forsitan periculosius erit diutius vivere.

Beatus, qui horam mortis suae semper ante oculos habet (2), et ad moriendum quotidie se disponit.

Si vidisti aliquando hominem mori, cogita, quia et tu per eandem viam transibis (3).

3. Cum mane fuerit, puta te ad vesperum non perventurum.

Vespere autem facto, mane non audeas tibi polliceri.

Semper ergo paratus esto (4), et taliter vive, ut nunquam te imparatum mors inveniat.

Multi subito et improvide moriuntur. Nam, qua hora non putatur, Filius hominis venturus est (5).

Quando illa extrema hora venerit (6), multum aliter sentire incipies de tota vita tua praeterita: et valde dolebis quia tam negligens et remissus fuisti.

¹⁾ *Ps.* 54, 4.

²⁾ *Eccli.* 7, 40.

³⁾ *Ib.* 38, 23.

⁴⁾ *Matth.* 24, 44.

⁵⁾ *Luc.* 12, 40.

⁶⁾ *Ioan.* 16, 4.

4. Quam felix et prudens, qui talis nunc nititur esse in vita, qualis optat inveniri in morte!

Dabit namque magnam fiduciam feliciter moriendi, perfectus contemptus mundi, fervens desiderium in virtutibus proficiendi, amor disciplinae, labor poenitentiae, promptitudo obedientiae, abnegatio sui, et supportatio cuiuslibet adversitatis pro amore Christi.

Multa bona potes operari, dum sanus es (1): sed infirmatus, nescio quid poteris.

Pauci ex infirmitate meliorantur: sic et qui multum peregrinantur, raro sanctificantur.

5. Noli confidere super amicos et proximos (2), nec in futurum tuam differas salutem (3): quia citius obliviscentur tui homines, quam aestimas.

Melius est nunc tempestive providere, et aliquid boni praemittere (4), quam super aliorum auxilio sperare.

Si non es pro te ipso sollicitus modo, quis erit sollicitus pro te in futuro?

¹⁾ *Eccle.* 9, 10; *Ioan.* 9, 4.

²⁾ *Ps.* 145, 2.

³⁾ *Eccli.* 5, 8.

⁴⁾ *Apoc.* 14, 13.

Nunc tempus est valde pretiosum.

Nunc sunt dies salutis. Nunc tempus acceptabile (1).

Sed, proh dolor, quod hoc utilius non expendis, in quo promereri vales, unde aeternaliter vivas!

Veniet quando unum diem seu horam pro emendatione desiderabis; et nescio an impetrabis.

6. Eia, charissime, de quanto periculo te poteris liberare, de quam magno timore eripere, si modo semper timoratus fueris, et suspectus de morte?

Stude nunc taliter vivere, ut in hora mortis valeas potius gaudere, quam timere.

Disce nunc mori mundo, ut tunc incipias vivere cum Christo (2).

Disce nunc omnia contemnere, ut tunc possis libere ad Christum pergere.

Castiga nunc corpus tuum (3) per poenitentiam, ut tunc certam valeas habere confidentiam.

7. Ah stulte! quid cogitas te diu victurum (4), cum nullum diem habeas securum?

¹⁾ II Cor. 6, 2.

²⁾ Rom. 6, 8.

³⁾ I Cor. 9, 27.

⁴⁾ Luc. 12, 20.

Quam multi decepti sunt (1), et insperate de corpore extracti!

Quoties audisti a dicentibus, quia ille gladio cecidit, ille submersus est, ille ab alto ruens cervicem fregit, ille manducando obriguit, ille ludendo finem fecit!

Alius igne, alius ferro, alius peste, alius latrocinio interiit; et sic omnium finis mors est (2), et vita hominum tamquam umbra subito pertransit (3).

8. Quis memorabitur tui post mortem (4)? et quis orabit pro te?

Age, age nunc, charissime, quidquid agere potes (5); quia nescis quando morieris, nescis etiam quid tibi post mortem sequetur.

Dum tempus habes (6), congrega tibi divitias immortales.

Praeter salutem tuam nihil cogites; solum, quae Dei sunt, cures.

Fac nunc tibi amicos, venerando Dei Sanctos, et eorum actus imitando; ut cum defeceris in hac vita, illi te recipiant in aeterna tabernacula (7).

¹⁾ *Eccle.* 9, 12.

²⁾ *Eccle.* 8, 8.

³⁾ *Ps.* 143, 4.

⁴⁾ *Eccle.* 9, 5.

⁵⁾ *Ibid.* 10.

⁶⁾ *Gal.* 6, 10.

⁷⁾ *Luc.* 16, 9.

9. Serva te tamquam peregrinum et hospitem super terram (1), ad quem nihil spectat de mundi negotiis.

Serva cor liberum, et ad Deum sursum erectum, quia non habes hic manentem civitatem (2).

Illic preces et gemitus quotidianos cum lacrymis dirige, ut spiritus tuus mereatur ad Dominum, post mortem, feliciter transire. Amen.

CAPUT XXIV.

DE IUDICIO

ET POENIS PECCATORUM

In omnibus rebus respice finem (3), et qualiter ante districtum stabis Iudicem (4), cui nihil est occultum; qui muneribus non placatur, nec excusationes recipit; sed, quod iustum est, iudicabit (5).

O miserrime et insipiens peccator, quid respondebis Deo (6), omnia mala tua scienti; qui interdum formidas vultum hominis irati?

¹⁾ I *Petr.* 2, 11.

²⁾ *Hebr.* 13, 14.

³⁾ *Eccl.* 7, 40.

⁴⁾ *Rom.* 14, 10.

⁵⁾ *Deut.* 1, 16.

⁶⁾ *Iob* 31, 14.

Ut quid non provides tibi in diem iudicii, quando nemo poterit per alium excusari vel defendi; sed unusquisque sufficiens onus erit sibi ipsi? (1).

Nunc labor tuus est fructuosus, fletus acceptabilis, gemitus exaudibilis, dolor satisfactorius et purgativus.

2. Habet magnum et salubre purgatorium patiens homo, qui suscipiens iniurias, plus dolet de alterius malitia, quam de sua iniuria; qui pro contrariantibus sibi libenter orat, et ex corde culpas indulget (2); qui veniam ab aliis petere non retardat; qui facilius miseretur quam irascitur; qui sibi ipsi violentiam frequenter facit, et carnem omnino spiritui subiugare conatur.

Melius est modo purgare peccata, et vitia resecare, quam in futuro purganda reservare.

Vere nos ipsos decipimus per inordinatum amorem, quem ad carnem habemus.

3. Quid aliud ignis ille devorabit, nisi peccata tua?

Quanto amplius tibi ipsi nunc parcis, et carnem sequeris: tanto durius

¹⁾ Gal. 6, 5.

²⁾ Luc. 23, 34.

postea lues, et maiorem materiam comburendi reservas.

In quibus homo peccavit, in illis gravius punietur.

Ibi acediosi ardentibus stimulis perurgentur, et gulosi ingenti fame ac siti cruciabuntur.

Ibi luxuriosi, et voluptatum amatores, ardenti pice et foetido sulphure perfundentur⁽¹⁾; et sicut furiosi canes, prae dolore invidiosi ululabunt.

4. Nullum vitium erit quod suum proprium cruciatum non habebit.

Ibi superbi omni confusione replebuntur: et avari miserrima egestate aretabuntur.

Ibi erit una hora gravior in poena, quam hic centum anni in gravissima poenitentia.

Ibi nulla requies est, nulla consolatio damnatis: hic tamen interdum cessatur a laboribus, atque amicorum fruimur solatiis.

Esto modo sollicitus et dolens pro peccatis tuis, ut in die iudicii securus sis cum beatis.

Tunc enim iusti stabunt in magna constantia adversus eos qui se angustiaverunt⁽²⁾ et depresserunt.

Tunc stabit ad iudicandum, qui

¹⁾ *Is.* 34, 9; *Apoc.* 21, 8.

²⁾ *Sap.* 5, 1.

modo se subiicit humiliter iudiciis hominum (1).

Tunc magnam fiduciam habebit pauper et humilis, et pavebit undique superbus (2).

5. Tunc videbitur sapiens in hoc mundo fuisse, qui pro Christo didicit stultus (3) et despectus esse.

Tunc placebit omnis tribulatio patienter perpessa, et omnis iniquitas oppilabit os suum (4).

Tunc gaudebit omnis devotus, et moerebit omnis irreligiosus.

Tunc plus exsultabit caro afflictata (5), quam si in deliciis fuisset semper nutrita.

Tunc splendeat habitus vilis, et obtenebrescat vestis subtilis.

Tunc plus laudabitur pauperculum domicilium, quam deauratum palatium.

Tunc iuvabit plus constans patientia, quam omnis mundi potentia (6).

Tunc amplius exaltabitur simplex obedientia, quam omnis saecularis astutia.

¹⁾ *Matth.* 19, 28.

²⁾ *Apoc.* 6, 15.

³⁾ *Sap.* 5, 4; *I Cor.* 4, 10.

⁴⁾ *Ps.* 106, 42.

⁵⁾ *II Cor.* 4, 10.

⁶⁾ *Prov.* 16, 32.

6. Tunc plus laetificabit pura et bona conscientia, quam docta philosophia.

Tunc plus ponderabit contemptus divitiarum, quam totus thesaurus terrigenarum.

Tunc magis consolaberis super devota oratione, quam super delicata comestione.

Tunc potius gaudebis de servato silentio, quam de longa fabulatione.

Tunc plus valebunt sancta opera, quam multa pulchra verba.

Tunc plus placebit stricta vita et ardua poenitentia, quam omnis delectatio terrena.

Disce te nunc in modico pati, ut tunc a gravioribus valeas liberari.

Hic primo proba, quid possis postea.

Si nunc tam parum vales sustinere, quomodo aeterna tormenta poteris sufferre?

Si modo modica passio tam impatientem efficit, quid gehenna tunc faciet?

Ecce vere non potes duo gaudia habere, delectari hic in mundo, et postea regnare cum Christo.

7. Si usque in hodiernam diem semper in honoribus et voluptatibus vixisses; quid totum tibi profuisset, si iam mori in instanti contingeret?

Omnia ergo vanitas (1), praeter amare Deum, et illi soli servire (2).

Qui enim Deum ex toto corde amat, nec mortem, nec supplicium, nec iudicium, nec infernum metuit (3): quia perfectus amor securum ad Deum accessum facit.

Quem autem adhuc peccare delectat, non mirum, si mortem et iudicium timeat.

Bonum tamen est, ut si necdum amor a malo te revocat, saltem timor gehennalis, coerceat (4).

Qui vero timorem Dei postponit, diu stare in bono non valebit, sed diaboli laqueos citius incurret (5).

CAPUT XXV.

DE FERVENTI EMENDATIONE TOTIUS VITAE NOSTRAE

Esto vigilans (6), et diligens in Dei servitio; et cogita frequenter: Ad quid venisti et cur seculum reliquisti? Nonne ut Deo viveres et spiritualis homo fieres?

Igitur ad profectum ferveas, quia

¹⁾ *Eccle.* 1, 2.

²⁾ *Deut.* 6, 13.

³⁾ *Rom.* 8, 38.

⁴⁾ *Matth.* 10, 28.

⁵⁾ *I Tim.* 6, 9.

⁶⁾ *Apoc.* 3, 2.

mercedem laborum tuorum in brevi recipies (1): nec erit tunc amplius timor aut dolor in finibus tuis (2).

Modicum nunc laborabis, et magnam requiem, imo perpetuam laetitiam, invenies.

Si tu permanseris fidelis et fervidus in agendo, Deus procul dubio erit fidelis et locuples in retribuendo.

Spem bonam retinere debes, quod ad palmam pervenies; sed securitatem capere non oportet, ne torpeas, aut elatus fias.

2. Cum quidam anxius, inter metum et spem frequenter fluctuaret, et quadam vice moerore confectus, in ecclesia ante quoddam altare se in oratione prostravisset, haec intra se revolvit, dicens: O si scirem, quod adhuc perseveraturus essem! statimque audivit divinum intus responsum: Quod si hoc scires, quid facere velles? Fac nunc quod tunc facere velles, et bene securus eris.

Moxque consolatus et confortatus, divinae se commisit voluntati, et cessavit anxia fluctuatio.

Noluitque curiose investigare, ut sciret quae sibi essent futura: sed magis studuit inquirere quae esset

¹⁾ I Cor. 3, 8.

²⁾ Apoc. 21, 4; Lev. 26, 6.

voluntas Dei beneplacens et perfecta (1), ad omne opus bonum (2) inchoandum et perficiendum.

3. Spera in Domino, et fac bonitatem, ait Propheta, et inhabita terram, et pascaris in divitiis eius (3).

Unum est quod multos a profectu et ferventi emendatione retrahit: horror difficultatis, seu labor certaminis.

Enimvero illi maxime prae caeteris in virtutibus proficiunt, qui ea, quae sibi magis gravia et contraria sunt, viriliter vincere nituntur.

Nam ibi homo plus proficit, et gratiam meretur ampliorem, ubi magis se ipsum vincit, et in spiritu mortificat.

4. Sed non omnes habent aequum multum ad vincendum et moriendum.

Diligens tamen aemulator valentior erit ad proficiendum, etiamsi plures habeat passiones, quam alius bene morigeratus, minus tamen iervens ad virtutes.

Duo specialiter ad magnam emendationem iuvant: videlicet, subtrahere se violenter ad quod natura vitiose inclinatur; et ferventer in-

¹⁾ *Eccli.* 2, 19; *Rom.* 12, 2.

²⁾ *II Tim.* 3, 17.

³⁾ *Ps.* 36, 3.

stare pro bono, quo amplius quis indiget.

Ille etiam studeas magis cavere et vincere, quae tibi frequentius in aliis displicent.

5. Ubique profectum tuum capias; ut, si bona exempla videas vel audias, ad imitandum accendaris (1).

Si quid autem reprehensibile consideraveris, cave ne idem facias (2); aut, si aliquando fecisti, citius emendare te studeas.

Sicut oculus tuus alios considerat, sic interim ab illis notaris.

Quam iucundum et dulce est videre fervidos et devotos fratres bene morigeratos et discipulatos!

Quam triste est et grave, videre inordinate ambulantes (3), qui ea, ad quae vocati sunt, non exercent!

Quam nocivum est, negligere vocationis suae propositum, et ad non commissa sensum inclinare!

6. Memor esto arrepti propositi, et imaginem tibi propone Crucifixi.

Bene verecundari potes, inspecta vita Iesu Christi, quia necdum magis illi te conformare studuisti, licet diu in via Dei fuisti.

¹⁾ Gal. 4, 18.

²⁾ Prov. 3, 31.

³⁾ II Thess. 3, 6.

Religiosus, qui se intente et devote in sanctissima vita et passione Domini exercet, omnia utilia et necessaria sibi abundanter ibi inveniet; nec opus est ut extra Iesum aliquid melius quaerat.

O si Iesus crucifixus (1) in cor nostrum veniret, quam cito et sufficienter docti essemus!

7. Religiosus fervidus omnia bene portat et capit quae illi iubentur.

Religiosus negligens et tepidus habet tribulationem super tribulationem, et ex omni parte patitur angustiam; quia interiori consolatione caret, et exteriorem quaerere prohibetur.

Religiosus extra disciplinam vivens (2), gravi patet ruinae.

Qui laxiora quaerit et remissiora, semper in angustiis erit; quia aut unum aut reliquum sibi displicebit.

8. Quomodo faciunt tam multi alii religiosi, qui satis arctati sunt sub disciplina claustrali?

Raro exeunt, abstracte vivunt, pauperrime comedunt, grosse vestiuntur, multum laborant, parum loquuntur, diu vigilant, mature surgunt, orationes prolongant, frequenter legunt, et se in omni disciplina custodiunt.

¹⁾ *Gal.* 2, 19, 20.

²⁾ *Hebr.* 12, 8.

Attende Carthusienses, Cistercienses, et diversae religionis monachos ac moniales, qualiter omni nocte ad psallendum Domino assurgunt.

Et ideo turpe esset, ut tu deberes in tam sancto opere pigritare, ubi tanta multitudo religiosorum incipit Deo iubilare.

9. O si nihil aliud faciendum incumberet, nisi Dominum Deum nostrum toto corde et ore laudare!

O si nunquam indigeres comedere, nec bibere, nec dormire, sed semper posses Deum laudare, et solummodo spiritualibus studiis vacare, tunc multo felicior esses quam modo, quum carni ex qualicumque necessitate servis.

Utinam non essent istae necessitates, sed solummodo spirituales animae refectiones, quas heu! satis raro degustamus!

10. Quando homo ad hoc pervenit, quod de nulla creatura consolationem suam quaerit, tunc ei Deus primo perfecte sapere incipit: tunc etiam bene contentus de omni eventu rerum erit.

Tunc nec pro magno laetabitur, nec pro modico contristabitur; sed ponit se integre et fiducialiter in Deo, qui est ei omnia in omnibus (1); cui nihil utique perit nec moritur,

¹) Col. 3, 11.

sed omnia ei vivunt, et ad natum incunctanter deserviunt (1).

11. Memento semper finis (2), et quia perditum non redit tempus (3)

Sine sollicitudine et diligentia, nunquam acquires virtutes.

Si incipis tepescere, incipies male habere (4).

Si autem dederis te ad fervorem, invenies magnam pacem, et senties leviozem laborem, propter Dei gratiam et virtutis amorem.

Homo fervidus et diligens, ad omnia est paratus.

Maior labor est, resistere vitiis et passionibus, quam corporalibus insudare laboribus.

Qui parvos non vitat defectus, paulatim labitur ad maiores (5).

Gaudebis semper vespere, si diem expendas fructuose.

Vigila super te ipsum, excita te ipsum, admone te ipsum; et quidquid de aliis sit, non negligas te ipsum.

Tantum proficies, quantum tibi ipsi vim intuleris. Amen.

¹⁾ *Ps.* 118, 91.

²⁾ *Eccli.* 7, 40.

³⁾ *Sap.* 2, 5.

⁴⁾ *Apoc.* 3, 16.

⁵⁾ *Eccli.* 19, 1.

DE IMITATIONE CHRISTI

LIBER SECUNDUS

ADMONITIONES AD INTERNA TRAHENTES

CAPUT I.

DE INTERNA CONVERSATIONE

Regnum Dei intra vos est (1), dicit Dominus. Converte te ex toto corde ad Dominum (2); et relinque hunc miserum mundum, et inveniet anima tua requiem (3).

Disce exteriora contemnere, et ad interiora te dare, et videbis regnum Dei in te venire.

Est enim regnum Dei, pax et gaudium in Spiritu Sancto (4), quod non datur impiis.

Veniet ad te Christus, ostendens tibi consolationem suam, si dignam illi ab intus paraveris mansionem.

¹⁾ *Luc.* 17, 21.

²⁾ *Ioel* 2, 12.

³⁾ *Matth.* 11, 29.

⁴⁾ *Rom.* 14, 17.

Omnis gloria eius et decor ab intra est (1), et ibi complacet sibi.

Frequens illi visitatio cum homine interno, dulcis sermocinatio, grata consolatio, multa pax, familiaritas stupenda nimis.

2. Eia, anima fidelis, praepara huic sponso cor tuum (2); quatenus ad te venire et in te habitare dignetur.

Sic enim dicit: Si quis diligit me, sermonem meum servabit, et ad eum veniemus, et mansionem apud eum faciemus (3).

Da ergo Christo locum, et caeteris omnibus nega introitum.

Cum Christum habueris, dives es (4), et sufficit tibi. Ipse erit provisor tuus, et fidelis procurator in omnibus, ut non sit opus in hominibus sperare.

Homines enim cito mutantur, et deficiunt velociter: Christus autem manet in aeternum (5), et adstat usque in finem firmiter.

3. Non est magna fiducia ponenda in homine fragili et mortali, etiam si utilis sit et dilectus; neque tristitia

¹⁾ *Ps.* 44, 13.

²⁾ *I Reg.* 7, 3.

³⁾ *Ioan.* 14, 23.

⁴⁾ *I Cor.* 1, 5.

⁵⁾ *Ioan.* 12, 34.

multa ex hoc capienda, si interdum adversetur et contradicat.

Qui hodie tecum sunt, cras contrariari possunt; et e converso, saepe ut aura, vertuntur.

Pone totam fiduciam tuam in Deo, et sit ipse timor tuus et amor tuus. Ipse pro te respondebit (1), et faciet bene, sicut melius fuerit.

Non habes hic manentem civitatem (2); et ubicumque fueris, extraneus es et peregrinus (3): nec requiem aliquando habebis, nisi Christo intime fueris unitus.

4. Quid hic circumspicis cum iste non sit locus tuae requietionis? (4).

In coelestibus debet esse habitatio tua (5); et sicut in transitu cuncta terrena sunt adspicienda.

Transeunt omnia, et tu cum eis pariter (6).

Vide ut non inhaereas, ne capiaris et pereas.

Apud Altissimum sit cogitatio tua (7); et deprecatio tua ad Christum sine intermissione dirigatur (8).

¹⁾ *Is.* 38, 14.

²⁾ *Hebr.* 13, 14.

³⁾ *Ps.* 38, 12.

⁴⁾ *Act.* 7, 49.

⁵⁾ *II Cor.* 5, 2.

⁶⁾ *Sap.* 5, 9, 13.

⁷⁾ *Sap.* 5, 16.

⁸⁾ *Ps.* 140, 2; *I Thess.* 5, 17.

Si nescis speculari alta et coelestia, requiesce in passione Christi, et in sacris vulneribus eius libenter habita.

Si enim ad vulnera et pretiosa stigmata Iesu devote confugis, magnam in tribulatione confortationem senties; nec multum curabis hominum despectiones, faciliterque verba detrahentia perferes.

Christus fuit etiam in mundo ab hominibus despectus, et in maxima necessitate, a notis et amicis inter opprobria derelictus.

5. Christus pati voluit et despici, et tu audes de aliquo conqueri?

Christus habuit adversarios et oblocutores, et tu vis omnes habere amicos et benefactores?

Unde coronabitur patientia tua, si nihil adversitatis occurrerit?

Si nihil contrarium vis pati, quomodo eris amicus Christi?

Sustine te cum Christo et pro Christo, si vis regnare cum Christo (1).

6. Si semel perfecte introisses in interiora Iesu, et modicum de ardenti amore eius sapuisses; tunc de proprio commodo vel incommodo nihil curares, sed magis de opprobrio illato gauderes: quia amor Iesu facit hominem se ipsum contemnere.

¹) II *Tim.* 2, 12.

Amator Iesu et veritatis, et verus internus, et liber ab affectionibus inordinatis, potest se ad Deum libere convertere, et elevare supra se ipsum in spiritu, ac fruitive quiescere.

7. Cui sapiunt omnia, prout sunt, non ut dicuntur aut aestimantur: hic vere sapiens est, et doctus magis a Deo (1) quam ab hominibus.

Qui ab intra scit ambulare, et modicum ab extra res ponderare, non requirit loca, nec exspectat tempora ad habenda devota exercitia.

Homo internus cito se recolligit; quia nunquam se totum ad exteriora effundit.

Non illi obest labor exterior, aut occupatio ad tempus necessaria: sed sicut res eveniunt, sic se illis accommodat.

Qui intus bene dispositus est et ordinatus, non curat mirabiles et perversos hominum gestus.

Tantum homo impeditur et distrahitur, quantum sibi res attrahit.

8. Si recte tibi esset et bene purgatus esses, omnia tibi in bonum cederent (2) et profectum.

Ideo multa tibi displicent, et saepe conturbant, quia adhuc non es perfecte tibi ipsi mortuus, nec segregatus ab omnibus terrenis.

¹⁾ *Is.* 54, 13.

²⁾ *Rom.* 8, 28.

Nil sic maculat et implicat cor hominis, sicut impurus amor in creaturis.

Si renuis consolari exterius (1), poteris speculari coelestia et frequenter iubilare interius.

CAPUT II.

DE HUMILI SUBMISSIONE

Non magni pendas quis pro te vel contra te sit (2); sed hoc age et cura, ut Deus tecum sit in omni re quam facis.

Habeas conscientiam bonam, et Deus bene te defensabit.

Quem enim Deus adiuuvare voluerit, nullius perversitas nocere poterit (3).

Si tu scis tacere et pati, videbis procul dubio auxilium Domini (4).

Ipse novit tempus (5) et modum liberandi te, et ideo te debes illi resignare.

Dei est adiuuvare (6) et ab omni confusione liberare.

Saepe valde prodest, ad maiorem humilitatem servandam, quod de-

¹⁾ *Ps.* 76, 3, 4.

²⁾ *Rom.* 8, 31.

³⁾ *Is.* 41, 13.

⁴⁾ *II Par.* 20, 17.

⁵⁾ *Act.* 1, 7.

⁶⁾ *II Par.* 25, 8.

fectus nostros alii sciunt et redarguunt.

2. Quando homo pro defectibus suis se humiliat, tunc faciliter alios placat, et leviter satisfacit sibi irascentibus.

Humilem Deus protegit et liberat; humilem diligit et consolatur (1): humili homini se inclinatur; humili largitur gratiam magnam, et post eius depressionem, levat ad gloriam (2).

Humili sua secreta revelat (3), et ad se dulciter trahit et invitat.

Humilis, accepta confusione, satis bene est in pace; quia stat in Deo, et non in mundo.

Non reputes te aliquid profecisse, nisi omnibus inferiorem te esse sentias.

CAPUT III.

DE

BONO PACIFICO HOMINE

Mene te primo in pace, et tunc poteris alios pacificare.

Homo pacificus magis prodest quam bene doctus.

Homo passionatus etiam bonum

¹⁾ Ps. 114, 6; II Cor. 7, 6.

²⁾ 1. Petr. 5, 5; Prov. 29, 23.

³⁾ Matth. 11, 25.

in malum trahit, et faciliter malum credit.

Bonus pacificus homo omnia ad bonum convertit.

Qui bene in pace est, de nullo suspicatur; qui autem male contentus est et commotus, variis suspicionibus agitatur; nec ipse quiescit, nec alios quiescere permittit.

Dicit saepe quod dicere non deberet, et omittit quod sibi magis facere expediret.

Considerat quod alii facere tenentur, et negligit quod ipse tenetur.

Habe ergo primo zelum super te ipsum, et tunc iuste zelare poteris etiam proximum tuum.

2. Tu bene scis facta tua excusare et colorare, et aliorum excusationes non vis recipere.

Iustius esset ut te accusares (1), et fratrem tuum excusares.

Si portari vis, porta et alium (2).

Vide quam longe es adhuc a vera charitate et humilitate, quae nulli novit irasci (3), vel indignari, nisi tantum sibi.

Non est magnum, cum bonis et mansuetis conversari: hoc enim omnibus naturaliter placet; et unus-

¹⁾ *Prov.* 18, 17.

²⁾ *Eph.* 4, 2.

³⁾ *I Cor.* 13, 5.

quisque libenter pacem habet, et secum sentientes magis diligit.

Sed cum duris et perversis aut indisciplinatis, aut nobis contrariantibus, pacifice posse vivere, magna gratia est, et laudabile nimis virileque factum.

3. Sunt qui se ipsos in pace tenent, et cum aliis etiam pacem habent (1).

Et sunt qui nec pacem habent, nec alios in pace dimittunt: aliis sunt graves, sed sibi semper graviores.

Et sunt qui se ipsos in pace retinent, et ad pacem alios reducere student.

Est tamen tota pax nostra, in hac misera vita, potius in humili sufferentia ponenda, quam in non sentiendo contraria.

Qui melius scit pati, maiorem tenebit pacem. Iste est victor sui, et dominus mundi, amicus Christi et haeres coeli.

CAPUT IV.

DE PURA MENTE ET SIMPLICI INTENTIONE

Duabus alis homo sublevatur a terrenis, simplicitate scilicet et puritate.

Simplicitas debet esse in inten-

¹⁾ Rom. 12, 18.

tionem, puritas in affectione. Simplicitas intendit Deum, puritas apprehendit eum et gustat.

Nulla bona actio te impediet, si liber intus ab inordinato affectu fueris.

Si nihil aliud quam Dei beneplacitum et proximi utilitatem intendis et quaeris, interna libertate perfrue-
ris.

Si rectum cor tuum esset, tunc omnis creatura speculum vitae et liber sanctae doctrinae esset.

Non est creatura tam parva et vilis, quae Dei bonitatem non repraesentet.

2. Si tu esses intus bonus et purus, tunc omnia sine impedimento videres et bene caperes.

Cor purum penetrat coelum et infernum.

Qualis unusquisque intus est, taliter iudicat exterius.

Si est gaudium in mundo, hoc utique possidet puri cordis homo.

Et si est alicubi tribulatio et angustia (1), hoc melius novit mala conscientia.

Sicut ferrum missum in ignem amittit rubiginem, et totum candens efficitur; sic homo integre ad Deum se convertens, a torpore exuitur,

¹⁾ *Rom.* 2, 9.

et in novum hominem transmutatur.

3. Quando homo incipit tepescere, tunc parvum metuit laborem, et libenter externam accipit consolationem.

Sed quando perfecte incipit se vincere, et viriliter in via Dei ambulare, tunc minus ea reputat, quae sibi prius gravia esse sentiebat.

CAPUT V.

DE

PROPRIA CONSIDERATIONE

Non possumus nobis ipsis nimis credere, quia saepe gratia nobis deest, et sensus.

Modicum lumen est in nobis (1), et hoc cito per negligentiam amittimus.

Saepe etiam non advertimus quod tam caeci intus sumus.

Saepe male agimus, et peius excusamus.

Passione interdum movemur, et zelum putamus.

Parva in aliis reprehendimus, et maiora nostra pertransimus (2).

Satis cito sentimus et ponderamus quid ab aliis sustinemus; sed

¹⁾ Ioan. 12, 35.

²⁾ Matth. 7, 3.

quantum alii de nobis sustinent non advertimus.

Qui bene et recte sua ponderaret, non esset quod de alio graviter iudicaret.

2. Internus homo sui ipsius curam omnibus curis anteponit; et qui sibi ipsi diligenter intendit, facilliter de aliis tacet.

Nunquam eris internus et devotus nisi de alienis silueris, et ad te ipsum specialiter respexeris.

Si tibi et Deo totaliter intendis, modicum te movebit quod foris percipis.

Ubi es, quando tibi ipsi praesens non es? Et quando omnia percurristi, quid, te neglecto, profecisti? (1).

Si cupis habere pacem et unionem veram, oportet quod caetera cuncta postponas, et te solum prae oculis habeas.

3. Multum proinde proficies, si te feriatum ab omni temporali cura conserves.

Valde deficies, si aliquid temporale reputaveris.

Nil magnum, nil altum, nil gratum, nil acceptum tibi sit, nisi pure Deus, aut de Deo sit.

Totum vanum existima, quidquid consolationis occurrit de aliqua creatura.

¹⁾ *Matth.* 16, 26.

Amans Deum anima, sub Deo despicit universa.

Solus Deus aeternus et immensus, implens omnia (1), solatium animae et vera cordis laetitia (2).

CAPUT VI.

DE

LAETITIA BONAE CONSCIENTIAE

Gloria boni hominis, testimonium bonae conscientiae (3).

Habe bonam conscientiam, et habebis semper laetitiam.

Bona conscientia valde multa potest portare, et valde laeta est inter adversa (4).

Mala conscientia semper timida est et inquieta (5).

Suaviter requiesces, si cor tuum te non reprehenderit (6).

Noli laetari, nisi cum bene feceris.

Mali nunquam habent veram laetitiam, nec internam sentiunt pacem; quia non est pax impiis, dicit Dominus (7).

¹⁾ *Ier.* 23, 24.

²⁾ *Act.* 14, 16.

³⁾ *II Cor.* 1, 12.

⁴⁾ *II Cor.* 7, 4.

⁵⁾ *Sap.* 17, 10.

⁶⁾ *Prov.* 3, 24; *I Io.* 3, 21.

⁷⁾ *Is.* 48, 22.

Et si dixerint: In pace sumus, non venient super nos mala (1); et quis nobis nocere audebit? ne credas eis; quoniam repente exsurget ira Dei, et in nihilum redigentur actus eorum, et cogitationes eorum peribunt (2).

2. Gloriari in tribulatione, non est grave amanti: sic enim gloriari, est gloriari in cruce Domini (3).

Brevis gloria, quae ab hominibus datur et accipitur (4).

Mundi gloriam semper comitatur tristitia.

Bonorum gloria in conscientiis eorum, et non in ore hominum. Iustorum laetitia de Deo et in Deo est: et gaudium eorum de veritate (5).

Qui veram et aeternam gloriam desiderat, temporalem non curat.

Et qui temporalem requirit gloriam, aut non ex animo contemnit, minus amare convincitur coelestem.

Magnam habet cordis tranquillitatem, qui nec laudes curat nec vituperia.

¹⁾ *Mich.* 3, 11; *I Thess.* 5, 3.

²⁾ *Ps.* 145, 3.

³⁾ *Rom.* 5, 3; *Gal.* 6, 14.

⁴⁾ *Ioan.* 5, 44.

⁵⁾ *I Cor.* 13, 6.

3. Facile erit contentus et pacatus, cuius conscientia munda est.

Non es sanctior, si laudaris; nec vilior, si vituperaris.

Quod es, hoc es; nec maior dici vales, quam Deo teste sis.

Si attendis quid apud te sis intus, non curabis quid de te loquantur homines.

Homo videt in facie, Deus autem in corde (1).

Homo considerat actus, Deus vero pensat intentiones.

Bene semper agere, et modicum de se tenere, humilis animae indicium est.

Nolle consolari ab aliqua creatura, magnae puritatis et internae fiducia signum est.

4. Qui nullum extrinsecus pro se testimonium quaerit, liquet quod totaliter se Deo commisit.

Non enim qui se ipsum commendat, ille probatus est, ait beatus Paulus, sed quem Deus commendat (2).

Ambulare cum Deo (3) intus, nec aliqua affectione teneri foris, status est interni hominis.

1) I Reg. 16, 7.

2) II Cor. 10, 18.

3) Mich. 6, 8.

CAPUT VII.

DE AMORE IESU SUPER OMNIA

Beatus qui intelligit quid sit
amare Iesum, et contemnere se
ipsum propter Iesum!

Oportet dilectum pro Dilecto
relinquere, quia Iesus vult solus
super omnia amari.

Dilectio creaturae fallax et insta-
bilis.

Dilectio Iesu, fidelis et perseve-
rabilis.

Qui adhaeret creaturae, cadet
cum labili.

Qui amplectitur Iesum, firma-
bitur (1) in aevum.

Illum dilige, et amicum tibi re-
tine: qui, omnibus recedentibus,
te non relinquet, nec patietur in
fine perire.

Ab omnibus oportet te aliquando
separari, sive velis, sive nolis.

2. Teneas te apud Iesum, vivens
ac moriens: et illius fidelitati te
committe, qui, omnibus deficien-
tibus, solus potest te iuvare.

Dilectus tuus talis est naturae,
ut alienum non velit admittere; sed
solus vult cor tuum habere, et tam-
quam rex in proprio throno sedere.

Si scires te bene ab omni crea-

¹⁾ *Eccli.* 15, 3.

tura evacuare, Iesus deberet libenter tecum habitare.

Pene totum perditum invenies, quidquid extra Iesum in hominibus posueris.

Non confidas, nec innitaris super calamum ventosum (1): quia omnis caro foenum, et omnis gloria eius, ut flos foeni cadet (2).

3. Cito decipieris, si ad externam hominum apparentiam tantum adspexeris.

Si enim tuum in aliis quaeris solatium et lucrum, senties saepius detrimentum.

Si quaeris in omnibus Iesum, invenies utique Iesum (3).

Si autem quaeris te ipsum, invenies etiam te ipsum, sed ad tuam perniciem.

Plus enim homo nocivior sibi, si Iesum non quaerit, quam totus mundus, et omnes sui adversarii.

CAPUT VIII.

DE FAMILIARI AMICITIA IESU

Quando Iesus adest, totum bonum est, nec quidquam difficile videtur; quando vero Iesus non adest, totum durum est.

¹⁾ *Is.* 36, 6; *Matth.* 11, 7.

²⁾ *Is.* 40, 6, 7; *I Petr.* 1, 24.

³⁾ *Sap.* 6, 13.

Quando Iesus intus non loquitur, consolatio vilis est; si autem Iesus unum tantum verbum loquitur (1), magna consolatio sentitur.

Nonne Maria Magdalena statim surrexit de loco in quo flevit, quando Martha illi dixit: Magister adest, et vocat te? (2).

Felix hora quando Iesus vocat de lacrymis ad gaudium spiritus!

Quam aridus et durus es sine Iesu! Quam insipiens et vanus, si cupis aliquid extra Iesum! Nonne hoc est maius damnum, quam si totum perderes mundum? (3).

2. Quid potest tibi mundus conferre sine Iesu?

Esse sine Iesu, gravis est infernus; et esse cum Iesu, dulcis paradus.

Si fuerit tecum Iesus, nullus poterit nocere inimicus (4).

Qui invenit Iesum, invenit thesaurum (5) bonum, imo bonum super omne bonum.

Et qui perdit Iesum, perdit nimis multum, et plus quam totum mundum.

Pauperrimus est, qui vivit sine Iesu; et ditissimus, qui bene est cum Iesu.

3. Magna ars est scire cum Iesu conversari; et scire Iesum tenere, magna prudentia.

Esto humilis et pacificus, et erit tecum Iesus.

Sis devotus et quietus, et manebit tecum Iesus.

Potes cito fugare Iesum, et gratiam eius perdere, si volueris ad exteriora declinare.

Et si illum effugaveris et perdideris, ad quem fugies (1), et quem tunc quaeres amicum?

Sine amico, non potes bene vivere; et si Iesus non fuerit tibi prae omnibus amicus, eris nimis tristis et desolatus.

Fatue igitur agis, si in aliquo altero confidis aut laetaris.

Eligendum est magis, totum mundum habere contrarium, quam Iesum offensum.

Ex omnibus ergo charis, sit Iesus solus dilectus specialis.

4. Diligantur omnes propter Iesum. Iesus autem propter se ipsum.

fidelis, prae omnibus invenitur amicis.

Propter ipsum, et in ipso, tam inimici quam amici, tibi sint chari (1): et pro omnibus his exorandus est, ut omnes ipsum cognoscant et diligant.

Nunquam cupias singulariter laudari vel amari, quia hoc solius Dei est, qui similem sibi non habet (2).

Nec velis, quod aliquis tecum in corde suo occupetur, neque tu cum alicuius occuperis amore; sed sit Iesus in te, et in omni bono homine.

5. Esto purus et liber ab intus, sine alicuius creaturae implicamento.

Oportet te esse nudum, et purum cor ad Deum gerere: si vis vacare, et videre quam suavis sit Dominus (3).

Et revera ad hoc non pervenies, nisi gratia eius fueris praeventus et intractus (4): ut, omnibus evacuatis et licentiatis, solus cum solo uniaris.

Quando enim gratia Dei venit ad hominem, tunc potens fit ad omnia; et quando recedit, tunc pauper et infirmus erit, et quasi tantum ad flagella relictus (5).

¹⁾ *Matth.* 5, 44.

²⁾ *Ier.* 10, 6.

³⁾ *Ps.* 33, 9.

⁴⁾ *Ioan.* 6, 44.

⁵⁾ *Ps.* 37, 17.

6. In his non debet deiici, nec desperare, sed ad voluntatem Dei aequanimiter stare, et cuncta supervenientia sibi, ad laudem Iesu Christi perpeti; quia post hiemem sequitur aestas, post noctem redit dies, et post tempestatem magna serenitas (1).

CAPUT IX.

DE

CARENTIA OMNIS SOLATII

Non est grave, humanum contemnere solatium, quum adest divinum.

Magnum est, et valde magnum, tam humano quam divino posse carere solatio: et pro honore Dei, libenter exsilium cordis velle sustinere; et in nullo se ipsum quaerere (2), nec ad proprium meritum respicere.

Quid magni est, si hilaris sis et devotus adveniente gratia? optabilis cunctis haec hora.

Satis suaviter equitat, quem gratia Dei portat.

Et quid mirum, si onus non sentit, qui portatur ab Omnipotente, et ducitur a summo Ductore? (3).

¹⁾ Tob. 3, 22.

²⁾ Philipp. 2, 4.

³⁾ Deut. 31, 6.

2. Libenter habemus aliquid pro solatio, et difficulter homo exiit a se ipso.

Vicit sanctus martyr Laurentius saeculum, cum suo sacerdote: quia omne, quod in mundo delectabile videbatur, despexit: et summum Dei sacerdotem Sixtum, quem maxime diligebat, pro amore Christi, etiam a se tolli clementer ferebat.

Amore igitur Creatoris amorem hominis superavit; et pro humano solatio, divinum beneplacitum magis elegit.

Ita et tu aliquem necessarium et dilectum amicum, pro amore Dei disce relinquere.

Nec graviter feras, cum ab amico derelictus fueris, sciens quoniam oportet nos omnes tandem ab invicem separari.

3. Multum et diu oportet hominem in se ipso certare, antequam discat se ipsum plene superare, et totum affectum suum in Deum trahere.

Quando homo stat super se ipsum, facile labitur ad consolationes humanas.

Sed verus amator Christi et studiosus sectator virtutum, non cadit super consolationes, nec quaerit tales sensibiles dulcedines: sed magis fortes exercitationes, et pro Christo duros sustinere labores.

4. Cum igitur spiritualis a Deo consolatio datur, cum gratiarum actione accipe eam; sed Dei munus intellige esse, non tuum meritum.

Noli extolli, noli nimium gaudere, nec inaniter praesumere; sed magis esto humilior ex dono, cautior quoque et timoratio in cunctis actibus tuis: quoniam transibit hora illa, et sequetur tentatio.

Cum ablata fuerit consolatio, non statim desperes: sed cum humilitate et patientia exspecta coelestem visitationem (1): quoniam potens est Deus ampliorem tibi redonare consolationem.

Istud non est novum nec alienum viam Dei expertis; quia in magnis Sanctis et in antiquis Prophetis fuit saepe talis alternationis modus.

5. Unde quidam, praesente iam gratia, dicebat: Ego dixi in abundantia mea: Non movebor in aeternum (2).

Absente vero gratia, quid in se fuerit expertus, adiungit dicens: Avertisti faciem tuam a me, et factus sum conturbatus (3).

Inter haec tamen nequaquam desperat, sed instantius Dominum

¹⁾ *Iudith* 8, 20.

²⁾ *Ps.* 29, 6.

³⁾ *Ibid.* 7.

rogat, et dicit: Ad te, Domine, clamabo, et ad Deum meum deprecabor (1).

Denique orationis suae fructum reportat, et se exauditum testatur dicens: Audivit Dominus, et misertus est mei; Dominus factus est adiutor meus (2).

Sed in quo? Convertisti, inquit, planctum meum in gaudium mihi, et circumdediti me laetitia (3).

Si sic actum est cum magnis Sanctis, non est desperandum nobis infirmis et pauperibus, si interdum in fervore, et interdum in frigiditate sumus: quoniam Spiritus venit et recedit (4), secundum suae beneplacitum voluntatis.

Unde beatus Iob ait: Visitas eum diluculo, et subito probas illum (5).

6. Super quid igitur sperare possum, aut in quo confidere debeo, nisi in sola magna misericordia Dei, et in sola spe gratiae coelestis? (6).

Sive enim adsint homines boni; sive devoti fratres, vel amici fideles; sive libri sancti, vel tractatus pulchri; sive dulcis cantus et hymni:

¹⁾ *Ps.* 29, 8.

²⁾ *Ibid.* 10.

³⁾ *Ibid.* 11.

⁴⁾ *Ioan.* 3, 8.

⁵⁾ *Iob* 7, 18.

⁶⁾ *Ps.* 51, 8.

omnia haec modicum iuvant, modicum sapiunt, quando desertus sum a gratia, et in propria paupertate relictus.

Tunc non est melius remedium quam patientia et abnegatio mei in voluntate Dei.

7. Nunquam inveni aliquem tam religiosum et devotum, qui non habuerit interdum gratiae subtractionem, aut non senserit fervoris diminutionem.

Nullus Sanctus fuit tam alte raptus et illuminatus, qui prius vel postea non fuerit tentatus.

Non enim dignus est alta Dei contemplatione, qui pro Deo non est exercitatus aliqua tribulatione.

Solet enim sequentis consolationis tentatio praecedens esse signum.

Nam tentationibus probatis coelestis promittitur consolatio (1). Vincenti, inquit, dabo edere de ligno vitae (2).

8. Datur autem consolatio divina, ut homo fortior sit ad sustinendum adversa.

Sequitur etiam tentatio, ne se elevet de bono.

Non dormit diabolus, nec caro

¹⁾ *Iac.* 1, 12.

²⁾ *Apoc.* 2, 7.

adhuc mortua est; ideo non cesses te praeparare ad certamen, quia a dextris et sinistris hostes sunt, qui nunquam quiescunt.

CAPUT X.

DE GRATITUDINE PRO GRATIA DEI

Cur quaeris quietem, cum natus sis ad laborem ? (1).

Pone te ad patientiam magis quam ad consolationes; et ad crucem portandam magis quam ad laetitiam.

Quis enim saecularium non libenter consolationem et laetitiam spiritualem acciperet, si semper obtinere posset?

Excedunt enim spirituales consolationes omnes mundi delicias, et carnis voluptates.

Nam omnes deliciae mundanae, aut vanae sunt, aut turpes; spirituales vero deliciae, solae iucundae et honestae, ex virtutibus progeneratae, et a Deo puris mentibus infusae.

Sed istis divinis consolationibus nemo semper pro suo affectu frui valet; quia tempus tentationis non diu cessat.

¹⁾ *Iob 5, 7.*

2. Multum autem contrariatur supernae visitationi falsa libertas animi, et magna confidentia sui.

Deus bene facit consolationis gratiam dando: sed homo male agit, non totum Deo, cum gratiarum actione, retribuendo.

Et ideo non possunt in nobis dona gratiae fluere, quia ingrati sumus auctori, nec totum refundimus fontali origini.

Semper enim debetur gratia digne gratias referenti; et auferetur ab elato quod dari solet humili.

3. Nolo consolationem quae mihi aufert compunctionem, nec affecto contemplationem quae ducit in elationem.

Non enim omne altum, sanctum; nec omne dulce, bonum; nec omne desiderium, purum; nec omne charum, Deo gratum.

Libenter accepto gratiam unde semper humilior et timoratiores inveniar, atque ad relinquendum me paratior fiam.

Doctus dono gratiae, et eruditus subtractionis verbere, non sibi audebit quidquam boni attribuere, sed potius se pauperem et nudum confitebitur.

Da Deo quod Dei est (1); et tibi adscribe quod tuum est: hoc est,

¹) *Matth.* 22, 21.

Deo gratias pro gratia tribue; tibi autem soli culpam, et dignam poenam pro culpa deberi sentias.

4. Pone te semper ad infimum (1), et dabitur tibi summum: nam summum non stat sine infimo.

Summi Sancti apud Deum, minimi sunt apud se; et quanto gloriosiores, tanto in se humiliores.

Pleni veritate et gloria coelesti, non sunt vanae gloriae cupidi (2).

In Deo fundati et confirmati, nullo modo possunt esse elati.

Et qui totum Deo adscribunt quidquid boni acceperunt, gloriam ab invicem non quaerunt, sed gloriam quae a solo Deo est, volunt (3), et Deum in se et in omnibus Sanctis laudari super omnia cupiunt, et semper in idipsum tendunt.

5. Esto igitur gratus pro minimo, et eris dignus maiora accipere.

Sit tibi minimum, etiam pro maximo; et magis contemptibile, pro speciali dono.

Si dignitas datoris inspicitur, nulum datum parvum, aut nimis vile videbitur (4). Non enim parvum est quod a summo Deo donatur.

¹⁾ *Luc.* 14, 10.

²⁾ *Gal.* 5, 26.

³⁾ *Ioan.* 5, 44.

⁴⁾ *Iac.* 1, 17.

Etiam si poenas et verbera dederit, gratum esse debet (1); quia semper pro salute nostra facit quicquid nobis advenire permittit.

Qui gratiam Dei retinere desiderat, sit gratus pro gratia data, patiens pro sublata. Oret, ut redeat: cautus sit et humilis, ne amittat.

CAPUT XI.

DE PAUCITATE AMATORUM CRUCIS IESU

Habet Iesus nunc multos amatores regni sui coelestis, sed paucos baiulatores suae crucis.

Multos habet desideratores consolationis, sed paucos tribulationis.

Plures invenit socios mensae, sed paucos abstinentiae (2).

Omnes cupiunt cum eo gaudere; pauci volunt pro eo aliquid sustinere.

Multi Iesum sequuntur usque ad fractionem panis (3); sed pauci usque ad bibendum calicem passionis (4).

Multi miracula eius venerantur;

¹⁾ *Iob* 6, 10.

²⁾ *Eccli.* 6, 10.

³⁾ *Luc.* 24, 35.

⁴⁾ *Matth.* 20, 22.

pauci ignominiam crucis sequuntur.

Multi Iesum diligunt, quamdiu adversa non contingunt.

Multi illum laudant et benediciunt, quamdiu consolationes aliquas ab ipso percipiunt.

Si autem Iesus se absconderit, et modicum eos reliquerit, aut in quaerimoniam, aut in deiectionem nimiam cadunt.

2. Qui autem Iesum propter Iesum, et non propter suam propriam aliquam consolationem diligunt, ipsum in omni tribulatione et angustia cordis, sicut in summa consolatione, benedicunt.

Et si nunquam eis consolationem dare vellet, ipsum tamen semper laudarent, et semper gratias agere vellent.

3. O quantum potest amor Iesu purus, nullo proprio commodo vel amore permixtus!

Nonne omnes mercenarii sunt dicendi, qui consolationes semper quaerunt?

Nonne amatores sui magis quam Christi probantur, qui sua commoda et lucra semper meditantur?

Ubi invenietur talis, qui velit Deo servire gratis?

4. Raro invenitur tam spiritualis aliquis, qui omnibus sit nudatus.

Nam verum pauperem spiritu (1), et ab omni creatura nudum, quis inveniet? Procul et de ultimis finibus pretium eius (2).

Si dederit homo omnem substantiam (3) suam, adhuc nihil est.

Et si fecerit poenitentiam magnam, adhuc exiguum est.

Et si apprehenderit omnem scientiam (4), adhuc longe est.

Et si habuerit virtutem magnam et devotionem nimis ardentem, adhuc multum sibi deest; scilicet unum, quod summe sibi necessarium est (5).

Quid illud? Ut omnibus relictis se relinquat, et a se totaliter exeat, nihilque de privato amore retineat.

Cumque omnia fecerit, quae facienda noverit, nil se fecisse sentiat.

Non grande ponderet, quod grande aestimari possit; sed in veritate servum inutilem se pronuntiet, sicut Veritas ait: Cum feceritis omnia quae praecepta sunt vobis, dicite: Servi inutiles sumus (6).

Tunc vere pauper et nudus spiritu esse poterit, et cum Propheta

¹⁾ *Matth.* 5, 3.

²⁾ *Prov.* 31, 10.

³⁾ *Cant.* 8, 7.

⁴⁾ *I Cor.* 13, 2.

⁵⁾ *Luc.* 10, 42.

⁶⁾ *Luc.* 17, 10.

dicere: Quia unicus et pauper sum ego (1).

Nemo tamen isto ditior, nemo potentior, nemo liberior, qui se et omnia relinquere scit et ad infimum se ponere.

CAPUT XII.

DE

REGIA VIA SANCTAE CRUCIS

Durus multis videtur hic sermo (2): Abnega temetipsum; tolle crucem tuam, et sequere Iesum (3).

Sed multo durius erit audire illud extremum verbum: Discedite a me, maledicti, in ignem aeternum (4).

Qui enim modo libenter audiunt et sequuntur verbum crucis (5), tunc non timebunt ab auditione aeternae damnationis (6).

Hoc signum crucis erit in coelo, cum Dominus ad iudicandum venerit.

Tunc omnes servi crucis, qui se

¹⁾ Ps. 24, 16.

²⁾ Io. 6, 61.

³⁾ Matth. 16, 24.

⁴⁾ Matth. 25, 41.

⁵⁾ I Cor. 1, 18.

⁶⁾ Ps. 111, 6.

Crucifixo conformaverunt in vita (1), accedent ad Christum iudicem cum magna fiducia.

2. Quid igitur times tollere crucem, per quam itur ad regnum?

In cruce salus, in cruce vita, in cruce protectio ab hostibus.

In cruce infusio supernae suavitatis, in cruce robur mentis, in cruce gaudium spiritus.

In cruce summa virtutis, in cruce perfectio sanctitatis.

Non est salus animae, nec spes aeternae vitae, nisi in cruce.

Tolle ergo crucem tuam, et sequere Iesum, et ibis in vitam aeternam (2).

Praecessit ille baiulans sibi crucem (3), et mortuus est pro te in cruce; ut et tu tuam portes crucem, et mori affectes in cruce.

Quia si commortuus fueris, etiam cum illo pariter vives (4), et si socius fueris poenae, eris et gloriae.

3. Ecce in cruce totum constat, et in moriendo totum iacet; et non est alia via ad vitam, et ad veram internam pacem, nisi via sanctae

¹⁾ *Rom.* 8, 29.

²⁾ *Matth.* 25, 46.

³⁾ *Io.* 19, 17.

⁴⁾ *Rom.* 6, 8.

crucis, et quotidianae mortificationis.

Ambula ubi vis, quaere quodcumque volueris; et non invenies altiorem viam supra, nec securiorem viam infra, nisi viam sanctae crucis.

Dispone et ordina omnia secundum tuum velle et videre, et non invenies, nisi semper aliquid pati debere, aut sponte aut invite; et ita crucem semper invenies.

Aut enim in corpore dolorem senties; aut in anima, spiritus tribulationem sustinebis.

4. Interdum a Deo relinqueris, interdum a proximo exercitaberis; et quod amplius est, saepe tibimetipsi gravis eris (1).

Nec tamen aliquo remedio vel solatio liberari seu alleviari poteris; sed, donec Deus voluerit, oportet ut sustineas.

Vult enim Deus ut tribulationem sine consolatione pati discas; et ut illi totaliter te subiicias, et humilior ex tribulatione fias.

Nemo ita cordialiter sentit passionem Christi, sicut is cui contigerit similia pati.

Crux ergo semper parata est, et ubique te expectat.

Non potes effugere, quocumque cu-

¹⁾ *Iob* 7, 20.

curreis, quia, undecumque veneris, te ipsum tecum portas, et semper te ipsum invenies.

Converte te supra, converte te infra, converte te extra, converte te intra; et in his omnibus invenies crucem.

Et necesse est te ubique tenere patientiam, si internam vis habere pacem, et perpetuam promereri coronam.

5. Si libenter crucem portas, portabit te, et ducet ad desideratum finem, ubi scilicet finis patiendi erit, quamvis hic non erit.

Si invite portas, onus tibi facis, et te ipsum magis gravas; et tamen oportet ut sustineas.

Si abiicis unam crucem, aliam procul dubio invenies et forsitan graviores.

6. Credis tu evadere quod nullus mortalium potuit praeterire? Quis Sanctorum in mundo sine cruce et tribulatione fuit?

Nec enim Iesus Christus, Dominus noster, una hora sine dolore passionis fuit, quamdiu vixit. Oportebat, ait, Christum pati, et resurgere a mortuis, et ita intrare in gloriam suam (1).

¹⁾ *Luc.* 24, 46; *Ibid.* 26.

Et quomodo tu aliam viam quaeris, quam hanc regiam viam sanctae crucis?

7. Tota vita Christi, crux fuit et martyrium; et tu tibi quaeris requiem et gaudium?

Erras, erras, si aliud quaeris quam pati tribulationes; quia tota ista vita mortalis plena est miseriis (1) et circumsignata crucibus.

Et quanto altius quis in spiritu profecerit, tanto graviores saepe crucis invenit; quia exsilii sui poena magis ex amore crescit.

8. Sed tamen iste sic multipliciter afflictus, non est sine levamine consolationis; quia fructum maximum sibi sentit accrescere ex sufferentia suae crucis.

Nam dum sponte se illi subiicit, omne onus tribulationis in fiduciam divinae consolationis convertitur.

Et quanto caro magis per afflictionem atteritur, tanto spiritus amplius per internam gratiam roboratur.

Et nonnunquam in tantum confortatur ex affectu tribulationis et adversitatis, ob amorem conformitatis crucis Christi, ut se sine dolore et tribulatione esse non vellet; quoniam tanto se acceptiorem Deo

¹⁾ *Iob* 14, 1.

credit (1), quanto plura et graviora pro eo perferre potuerit.

Non est istud hominis virtus, sed gratia Christi, quae tanta potest et agit in carne fragili, ut quod naturaliter semper abhorret et fugit, hoc fervore spiritus aggrediatur et diligat.

9. Non est secundum hominem, crucem portare, crucem amare, corpus castigare et servituti subiicere (2); honores fugere, contumelias libenter sustinere, se ipsum despiciere, et despici optare; adversa quaeque cum damnis perpeti, et nihil prosperitatis in hoc mundo desiderare.

Si ad te ipsum respicis, nihil huiusmodi ex te poteris.

Sed si in Domino confidis, dabitur tibi fortitudo de coelo, et subiicientur ditioni tuae mundus et caro.

Sed nec inimicum diabolum timebis, si fueris fide armatus, et cruce Christi signatus.

10. Pone te ergo, sicut bonus et fidelis servus Christi, ad portandam viriliter crucem Domini tui, pro te ex amore crucifixi.

Praepara te ad toleranda multa adversa et varia incommoda, in hac misera vita; quia sic tecum erit,

¹⁾ Tob. 12, 13.

²⁾ I Cor. 9, 27.

ubicumque fueris, et sic revera invenies, ubicumque latueris.

Oportet ita esse: et non est remedium evadendi a tribulatione malorum et dolore (1), quam ut te patiaris.

Calicem Domini affectanter bibe, si amicus eius esse, et partem cum eo habere (2) desideras.

Consolationes Deo committe: faciat ipse cum talibus sicut sibi magis placuerit.

Tu vero pone te ad sustinendum tribulationes, et reputa eas maximas consolationes; quia non sunt condignae passionis huius temporis ad futuram gloriam (3) promerendam, etiam si solus omnes posset sustinere.

11. Quando ad hoc veneris, quod tribulatio tibi dulcis est, et sapit pro Christo, tunc bene tecum esse existima, quia invenisti paradisum in terra.

Quamdiu pati grave tibi est, et fugere quaeris; tamdiu male habebis, et sequetur te ubique fuga tribulationis.

12. Si ponis te ad quod esse debes, videlicet ad patiendum et mo-

¹⁾ *Ps.* 106, 39.

²⁾ *Io.* 13, 8.

³⁾ *Rom.* 8, 18.

riendum, fiet cito melius, et pacem invenies.

Etiam si raptus fueris usque ad tertium coelum (1) cum Paulo, non es propter ea securatus de nullo contrario patiendo. Ego, inquit Iesus, ostendam illi, quanta oporteat eum pro nomine meo pati (2).

Pati ergo tibi remanet, si Iesum diligere, et perpetuo illi servire placet.

13. Utinam dignus esses aliquid pro nomine Iesu pati (3)! Quam magna gloria remaneret tibi, quanta exultatio omnibus Sanctis Dei, quanta quoque aedificatio esset proximi!

Nam patientiam omnes recommendant, quamvis pauci tamen pati velint.

Merito deberes libenter modicum pati pro Christo, cum multi graviora patiuntur pro mundo.

14. Scias pro certo, quia morientem te oportet ducere vitam. Et quanto quisque plus sibi moritur, tanto magis Deo vivere (4) incipit.

Nemo aptus est ad comprehendendum coelestia, nisi se submi-

¹⁾ II *Cor.* 12, 2.

²⁾ *Act.* 9, 16.

³⁾ *Act.* 5, 41.

⁴⁾ *Gal.* 2, 19.

serit ad portandum pro Christo adversa.

Nihil Deo acceptius, nihil tibi salubrius in mundo isto, quam libenter pati pro Christo.

Et si eligendum tibi esset, magis optare deberes pro Christo adversa pati, quam multis consolationibus recreari; quia Christo similior esses et omnibus Sanctis conformior.

Non enim stat meritum nostrum et profectus status nostri in multis suavitatibus et consolationibus; sed potius in magnis gravitatibus et tribulationibus perferendis.

15. Si quidem aliquid melius et utilius saluti hominum, quam pati, fuisset, Christus utique verbo et exemplo ostendisset

Nam et sequentes se discipulos, omnesque eum sequi cupientes, manifeste ad crucem portandam hortatur et dicit: Si quis vult venire post me, abneget semetipsum, et tollat crucem suam, et sequatur me (1).

Omnibus ergo perlectis et scrutatis, sit haec conclusio finalis: Quoniam per multas tribulationes oportet nos intrare in regnum Dei (2).

¹⁾ *Matth.* 16, 24.

²⁾ *Act.* 14, 21.

DE IMITATIONE CHRISTI

LIBER TERTIUS

DE INTERNA CONSOLATIONE

CAPUT I.

DE INTERNA CHRISTI LOCUTIONE AD ANIMAM FIDЕLEM

audiam quid loquatur in me
Dominus Deus (1).

Beata anima, quae Domi-
num in se loquentem audit; et de
ore eius consolationis verbum ac-
cipit!

Beatae aures, quae venas divini
susurri suscipiunt, et de mundi
huius susurrationibus nihil adver-
tunt!

Beatae plane aures (2), quae non
vocem foris sonantem, sed intus
auscultant veritatem docentem!

Beati oculi (3), qui exterioribus

¹⁾ *Ps.* 84, 8.

²⁾ *Matth.* 13, 16.

³⁾ *Ibid.*

clausi, interioribus autem sunt intenti!

Beati qui interna penetrant, et ad capienda arcana coelestia magis ac magis per quotidiana exercitia se student praeparare!

Beati qui Deo vacare gestiunt, et ab omni impedimento saeculi se excutiunt!

Animadvertite haec, anima mea, et claude sensualitatis tuae ostia, ut possis audire quid in te loquatur Dominus Deus tuus.

2. Haec dicit Dilectus tuus: Salus tua ego sum, pax tua et vita tua (1).

Serva te apud me, et pacem invenies.

Dimitte omnia transitoria; quaere aeterna.

Quid sunt omnia temporalia, nisi seductoria?

Et quid iuvant omnes creaturae, si fueris a Creatore deserta?

Omnibus ergo abdicatis, Creatori tuo te redde placitam ac fidelem, ut veram valeas apprehendere beatitudinem.

¹⁾ *Ps.* 34, 3; *Eph.* 2, 14; *Ioan.* 14, 6.

CAPUT II.

QUOD VERITAS
INTUS LOQUITUR
SINE STREPITU VERBORUM

Loquere, Domine, quia audit servus tuus. Servus tuus sum ego: da mihi intellectum, ut sciam testimonia tua (1).

Inclina cor meum in verba oris tui, fluat ut ros eloquium tuum (2).

Dicebant olim filii Israël ad Moysen: Loquere tu nobis, et audiemus; non loquatur nobis Dominus, ne forte moriamur (3).

Non sic, Domine, non sic oro; sed magis cum Samuele Propheta humiliter ac desideranter obsecro: Loquere, Domine, quia audit servus tuus (4).

Non loquatur mihi Moyses, aut aliquis ex Prophetis; sed tu potius loquere, Domine Deus, inspirator et illuminator omnium Prophetarum; quia tu solus sine eis potes me perfecte imbuere, illi autem sine te nihil proficient.

¹⁾ I Reg. 3, 10; Ps. 118, 125.

²⁾ Ps. 77, 1; Ps. 118, 36; Deut. 32, 2.

³⁾ Exod. 20, 19.

⁴⁾ I Reg. 3, 10.

2. Possunt quidem verba sonare, sed spiritum non conferunt.

Pulcherrime dicunt; sed, te tacente, cor non accendunt.

Litteras tradunt, sed tu sensum aperis (1); mysteria proferunt, sed tu reseras intellectum signatorum.

Mandata edicunt, sed tu iuvas ad perficiendum.

Viam ostendunt, sed tu confortas ad ambulandum (2).

Illi foris tantum agunt, sed tu corda instruis et illuminas (3).

Illi exterius rigant, sed tu foecunditatem donas (4).

Illi clamant verbis, sed tu auditui intelligentiam tribuis.

3. Non ergo loquatur mihi Moyses, sed tu, Domine Deus meus, aeterna Veritas: ne forte moriar, et sine fructu efficiar, si fuero tantum foris admonitus, et intus non accensus.

Ne sit mihi ad iudicium verbum auditum, et non factum (5); cognitum, nec amatum; creditum, et non servatum.

Loquere igitur, Domine, quia

¹⁾ *Luc.* 24, 45.

²⁾ *Is.* 42, 16.

³⁾ *Eccli.* 2, 10.

⁴⁾ *I Cor.* 3, 6.

⁵⁾ *Iac.* 1, 22.

audit servus tuus; verba enim vitae aeternae habes (1).

Loquere mihi, ad qualemcumque animae meae consolationem, et ad totius vitae meae emendationem: tibi autem ad laudem et gloriam, et perpetuum honorem (2).

CAPUT III.

QUOD VERBA DEI CUM HUMILITATE SUNT AUDIENDA; ET QUOD MULTI EA NON PONDERANT

 udi, fili, verba mea (3), verba suavissima, omnem Philosophorum et Sapientium huius mundi scientiam excedentia.

Verba mea spiritus et vita sunt (4), nec humano sensu pensanda. Non sunt ad vanam complacentiam trahenda; sed in silentio audienda (5), et cum omni humilitate atque magno affectu suscipienda.

2. Et dixi: Beatus, quem tu erudieris, Domine, et de lege tua docueris eum; ut mitiges ei a diebus malis (6), et non desoletur in terra!

¹⁾ I Reg. 3, 10; Io. 6, 69.

²⁾ I Petr. 1, 7.

³⁾ Prov. 4, 10.

⁴⁾ Ioan. 6, 64.

⁵⁾ Eccle. 9, 17.

⁶⁾ Ps. 93, 12, 13.

3. Ego, inquit Dominus, docui Prophetas ab initio, et usque nunc non cesso omnibus loqui (1): sed multi ad vocem meam surdi sunt et duri.

Plures mundum libentius audiunt, quam Deum; facilius sequuntur carnis suae appetitum, quam Dei beneplacitum.

Promittit mundus temporalia et parva, et servitur ei aviditate magna; ego promitto summa et aeterna, et torpescunt mortalium corda.

Quis tanta cura mihi in omnibus servit et obedit, sicut mundo et dominis eius servitur?

Erubescere, Sidon, ait mare (2). Et si causam quaeris, audi quare.

Pro modica praebenda, longa via curritur; pro aeterna vita, a multis vix pes semel a terra levatur.

Vile pretium quaeritur: pro uno numismate interdum turpiter litigatur; pro vana re et parva promissione, die noctuque fatigari non timetur.

4. Sed, proh pudor! pro bono incommutabili, pro praemio inaestimabili, pro summo honore et gloria interminabili, vel ad modicum fatigari pigritatur.

Erubescere ergo, serve piger et

¹⁾ *Hebr.* 1, 1, 2.

²⁾ *Is.* 23, 4.

querulose, quod illi paratiores inveniuntur ad perditionem, quam tu ad vitam.

Gaudent illi amplius ad vanitatem, quam tu ad veritatem.

Equidem spe sua nonnunquam frustrantur (1): sed promissio mea neminem fallit, nec confidentem mihi dimittit inanem.

Quod promisi, dabo; quod dixi, implebo (2), si tamen usque in finem fidelis in dilectione mea quis permanserit (3).

Ego remunerator sum omnium honorum, et fortis probator omnium devotorum.

5. Scribe verba mea in corde tuo, et pertracta diligenter: erunt enim in tempore tentationis (4) valde necessaria.

Quod non intelligis cum legis, cognosces in die visitationis (5).

Dupliciter soleo electos meos visitare, tentatione scilicet et consolatione.

Et duas lectiones eis quotidie lego: unam, increpando eorum vitia; alteram, exhortando ad virtutum incrementa.

¹⁾ *Iob* 40, 28.

²⁾ *Num.* 30, 3.

³⁾ *Matth.* 10, 22; *I Tím.* 2, 15.

⁴⁾ *Luc.* 8, 13.

⁵⁾ *Is.* 10, 3.

Qui habet verba mea, et spernit ea, habet qui iudicet eum in novissimo die (1).

ORATIO AD IMPLORANDAM
DEVOTIONIS GRATIAM

6. Domine Deus meus, omnia bona mea tu es. Et quis ego sum, ut audeam ad te loqui?

Ego sum pauperrimus servulus tuus, et abiectus vermiculus; multo pauperior et contemptibilior, quam scio et dicere audeo.

Memento tamen, Domine, quia nihil sum, nihil habeo (2), nihilque valeo.

Tu solus bonus, iustus et sanctus; tu omnia potes, omnia praestas, omnia imples (3), solum peccatorem inanem relinquens.

Reminiscere miserationum tuarum (4), et imple cor meum gratia tua, qui non vis esse vacua opera tua (5).

7. Quomodo possum me tolerare in hac misera vita, nisi me confortaverit misericordia et gratia tua?

¹⁾ *Io.* 12, 48.

²⁾ *Eccle.* 3, 19; *II Cor.* 12, 11.

³⁾ *Marc.* 10, 18; *Iob* 42, 2;
Ier. 23, 24.

⁴⁾ *Ps.* 24, 6.

⁵⁾ *Sap.* 14, 5.

Noli avertere faciem tuam a me (1); noli visitationem tuam prolongare; noli consolationem tuam abstrahere, ne fiat anima mea sicut terra sine aqua tibi (2).

Domine, doce me facere voluntatem tuam (3); doce me coram te digne et humiliter conversari; quia sapientia mea tu es, qui in veritate me cognoscis, et cognovisti antequam fieret mundus, et antequam natus essem in mundo (4).

CAPUT IV.

QUOD IN VERITATE
ET HUMILITATE CORAM DEO
CONVERSANDUM EST

Fili, ambula coram me in veritate (5); et in simplicitate cordis tui quaere me (6) semper.

Qui ambulat coram me in veritate, tutabitur ab incursibus malis, et veritas liberabit eum (7) a seductionibus et detractionibus iniquorum.

¹⁾ Ps. 26, 9.

²⁾ Ps. 142, 6.

³⁾ Ibid. 9.

⁴⁾ Io. 8, 58 et 17, 5.

⁵⁾ Gen. 17, 1; III Reg. 2, 4.

⁶⁾ Sap. 1, 1.

⁷⁾ Ioan. 8, 32.

Si veritas te liberaverit, vere liber eris (1), et non curabis de vanis hominum verbis.

2. Domine, verum est, sicut dicis: ita, quaeso, mecum fiat. Veritas tua me doceat (2); ipsa me custodiat, et usque ad salutarem finem conservet.

Ipsa me liberet ab omni affectione mala, et inordinata dilectione; et ambulabo tecum in magna cordis libertate.

3. Ego te docebo, ait Veritas, quae recta sunt, et placita coram me (3). Cogita peccata tua cum displicentia magna et moerore; et nunquam reputes te aliquid esse propter opera bona.

Revera peccator es, et multis passionibus obnoxius et implicatus.

Ex te semper ad nihil tendis; et cito laberis, cito vinceris, cito turbaris, cito dissolveris.

Non habes quidquam unde possis gloriari (4), sed multa unde te debeas vilificare; quia multo infirmior es, quam vales comprehendere.

4. Nil ergo magnum tibi videatur ex omnibus quae agis.

1) *Ioan.* 8, 36.

2) *Ps.* 24, 5.

3) *I Ioan.* 3, 22.

4) *I Cor.* 4, 7.

Nil grande, nil pretiosum et admirabile, nil reputatione appareat dignum; nil altum, nil vere laudabile et desiderabile, nisi quod aeternum est.

Placeat tibi super omnia aeterna Veritas: displiceat tibi semper tua maxima vilitas.

Nil sic timeas, sic vituperes et fugias, sicut vitia et peccata tua; quae magis displicere debent, quam quaelibet rerum damna.

Quidam non sincere coram me ambulant (1); sed quadam curiositate et arrogantia ducti (2), volunt secreta mea scire, et alta Dei intelligere, se et suam salutem negligentes.

Hi saepe in magnas tentationes et peccata, propter suam superbiam et curiositatem, me eis adversante (3), labuntur.

5. Time iudicia Dei; expavesce iram Omnipotentis (4). Noli autem discutere opera Altissimi (5); sed tuas iniquitates perscrutare, in quantis deliquisti et quam multa bona neglexisti.

¹⁾ Tob. 3, 5.

²⁾ II Thess. 3, 11.

³⁾ I Petr. 5, 5.

⁴⁾ Ps. 118, 120: II Mach. 7, v. 38.

⁵⁾ Eccli. 11, 4.

Quidam solum portant suam devotionem in libris, quidam in imaginibus, quidam autem in signis exterioribus et figuris.

Quidam habent me in ore (1), sed modicum in corde.

Sunt alii qui, intellectu illuminati et affectu purgati, ad aeterna semper anhelant, de terrenis graviter audiunt, necessitatibus naturae dolenter inserviunt: et hi sentiunt quid spiritus veritatis loquitur in eis (2).

Quia docet eos terrena despiciere, et amare coelestia; mundum negligere, et coelum tota die ac nocte desiderare.

CAPUT V.

DE MIRABILI EFFECTU DIVINI AMORIS

Benedico te, Pater coelestis, Pater Domini mei Iesu Christi, quia mei pauperis dignatus es recordari.

O Pater misericordiarum et Deus totius consolationis (3), gratias ago tibi, qui me indignum omni consolatione quandoque tua recreas consolatione.

¹⁾ *Is.* 29, 13.

²⁾ *Matth.* 10, 20; *Io* 16, 13.

³⁾ *II Cor.* 1, 3.

Benedico te semper et glorifico, cum unigenito Filio tuo et Spiritu Sancto Paraclito in saecula saeculorum.

Eia, Domine Deus, amator sancte meus, cum tu veneris in cor meum, exsultabunt omnia interiora mea (1).

Tu es gloria mea, et exsultatio cordis mei (2).

Tu spes mea et refugium meum, in die tribulationis meae (3).

2. Sed quia adhuc debilis sum in amore, et imperfectus in virtute; ideo necesse habeo a te confortari et consolari: propterea visita me saepius, et instrue disciplinis (4) sanctis.

Libera me a passionibus malis, et sana cor meum ab omnibus affectionibus inordinatis, ut intus sanatus et bene purgatus, aptus efficiar ad amandum, fortis ad patiendum, stabilis ad perseverandum.

3. Magna res est amor, magnum omnino bonum: quod solum leve facit omne onerosum (5), et fert aequaliter omne inaequale.

Nam onus sine onere portat, et

¹⁾ *Prov.* 23, 16; *Ps.* 34, 9.

²⁾ *Ps.* 3, 3 et 118, 111.

³⁾ *Ps.* 58, 6 et 90, 9.

⁴⁾ *Iob* 33, 16.

⁵⁾ *Matth.* 11, 30.

omne amarum dulce ac sapidum efficit.

Amor Iesu nobilis ad magna operanda impellit, et ad desideranda semper perfectiora excitat.

Amor vult esse sursum (1), nec ullis infimis rebus retineri.

Amor vult esse liber, et ab omni mundana affectione alienus, ne intus eius impediatur affectus; ne per aliquod commodum temporale implicationes sustineat, aut per incommodum succumbat.

Nihil dulcius est amore, nihil fortius, nihil altius, nihil latius, nihil iucundius, nihil plenius, nec melius in coelo et in terra; quia amor ex Deo natus est (2), nec potest, nisi in Deo super omnia creata quiescere.

4. Amans volat, currit, et laetatur; liber est, et non tenetur.

Dat omnia pro omnibus, et habet omnia in omnibus; quia in uno summo super omnia quiescit, ex quo omne bonum fluit et procedit.

Non respicit ad dona; sed ad donantem se convertit super omnia bona.

Amor modum saepe nescit; sed super omnem modum fervescit.

Amor onus non sentit; labores non reputat; plus affectat, quam

¹⁾ Col. 3, 2.

²⁾ I Ioan. 4, 7.

valet: de impossibilitate non causatur, quia cuncta sibi posse et licere arbitratur.

Valet igitur ad omnia, et multa implet, et effectui mancipat, ubi non amans deficit et iacet.

5. Amor vigilat, et dormiens non dormitat.

Fatigatus non lassatur, arctatus non coarctatur, territus non conturbatur; sed, sicut vivax flamma et ardens facula, sursum erumpit, secureque pertransit (1).

Si quis amat, novit quid haec vox clamet.

Magnus clamor in auribus Dei est ipse ardens affectus animae, quae dicit: Deus meus, amor meus: tu totus meus, et ego totus tuus (2).

ORATIO PRO AMORE DEI

6. Dilata me in amore (3), ut discam interiori cordis ore degustare, quam suave sit amare (4), et in amore liquefieri (5) et natare.

Tenear amore, vadens supra me, prae nimio fervore et stupore.

Cantem amoris canticum (6):

¹⁾ *Is.* 29, 5.

²⁾ *Cant.* 2, 16.

³⁾ *Ps.* 118, 32.

⁴⁾ *I Petr.* 2, 3.

⁵⁾ *Cant.* 5, 6.

⁶⁾ *Is.* 5, 1.

sequar te Dilectum meum in altum; deficiat in laude tua anima mea, iubilans ex amore.

Amem te plus quam me, nec me nisi propter te: et omnes in te, qui vere amant te, sicut iubet lex amoris lucens ex te.

7. Est amor velox, sincerus, pius, iucundus et amoenus, fortis, patiens, fidelis, prudens, longanimis, virilis, et se ipsum nunquam quaerens (1).

Ubi enim se ipsum aliquis quaerit, ibi ab amore cadit.

Est amor circumspectus, humilis et rectus; non mollis, non levis, nec vanis intendens rebus; sobrius, castus, stabilis, quietus, et in cunctis sensibus custoditus.

Est amor subiectus et obediens praelatis, sibi vilis et despectus, Deo devotus et gratificus, fidens et sperans semper in eo, etiam cum sibi non sapit Deus: quia sine dolore non vivitur in amore.

8. Qui non est paratus omnia pati, et ad voluntatem stare Dilecti, non est dignus amator appellari.

Oportet amantem, omnia dura et amara, propter Dilectum libenter amplecti; nec ob contraria accidentia ab eo deflecti.

¹⁾ I Cor. 13, 4, 5.

CAPUT VI.

DE

PROBATIONE VERI AMATORIS

Fili, non es adhuc fortis et prudens amator.

2. Quare, Domine?

3. Quia propter modicam contrarietatem deficis a coeptis, et nimis avide consolationem quaeris.

Fortis amator stat in tentationibus, nec callidis credit persuasionibus inimici.

Sicut in prosperis ei placeo, ita nec in adversis displiceo.

4. Prudens amator non tam donum amantis considerat quam dantis amorem.

Affectum potius attendit, quam censum; et infra Dilectum, omnia data ponit.

Nobilis amator non quiescit in dono, sed in me super omne donum.

Non est ideo totum perditum, si quandoque minus bene de me, vel de Sanctis meis sentis, quam velles.

Affectus ille bonus et dulcis, quem interdum percipis, effectus est gratiae praesentis, et quidam praegustus patriae coelestis: super quo non nimiam innitendum, quia vadit et venit.

Certare autem adversus incidentes malos motus animi, suggestionesque spernere Diaboli, insigne est virtutis, et magni meriti.

5. Non ergo te conturbent alienae phantasiae, de quacumque materia ingestae.

Forte serva propositum, et intentionem rectam ad Deum.

Nec est illusio, quod aliquando in excessum subito raperis, et statim ad solitas ineptias cordis reverteris.

Illas enim invite magis pateris, quam agis: et quamdiu displicent et reniteris, meritum est, et non perditio.

6. Scito quod antiquus inimicus omnino nititur impedire desiderium tuum in bonum, et ab omni bono exercitio evacuare; a Sanctorum scilicet cultu, a pia Passionis meae memoria, a peccatorum utili recordatione, a proprii cordis custodia, et a firmo proposito proficiendi in virtute.

Multas malas cogitationes ingerit, ut taedium tibi faciat et horrorem: ut ab oratione revocet, et sacra lectione.

Displicet sibi humilis confessio, et, si posset, a communione cessare faceret.

Non credas ei, neque cures illum.

licet saepius tibi deceptionis tetenderit laqueos.

Ipsi imputa, cum mala inserit et immunda. Dicit illi:

Vade, immunde Spiritus (1); erubescere, miser: valde immundus es tu, qui talia infers auribus meis.

Discede a me, seductor pessime, non habebis in me partem ullam: sed Iesus mecum erit tamquam belator fortis (2), et tu stabis confusus.

Malo mori, et omnem poenam subire, quam tibi consentire.

Tace et obmutesce; non audiam te amplius, licet plures mihi moliaris molestias. Dominus illuminatio mea et salus mea: quem timebo (3)?

Si consistent adversum me castra, non timebit cor meum. Dominus adiutor meus, et redemptor meus (4).

7. Certa tamquam miles bonus (5): et si interdum ex fragilitate corruis, resume vires fortiores prioribus, confidens de ampliori gratia mea: et multum praecave a vana complacentia et superbia.

Propter hoc multi in errorem ducuntur, et in caecitatem pene incurabilem quandoque labuntur.

¹⁾ *Matth.* 4, 10; *Marc.* 5, 8.

²⁾ *Ier.* 20, 11.

³⁾ *Ps.* 26, 1.

⁴⁾ *Ps.* 26, 3 et 18, 14.

⁵⁾ *II Tim.* 2, 3.

Sit sibi in cautelam et perpetuam humilitatem, ruina haec superborum de se stulte praesumentium.

CAPUT VII.

DE OCCULTANDA GRATIA SUB HUMILITATIS CUSTODIA

Fili, utilius est tibi et securius, devotionis gratiam abscondere, nec in altum te efferre, nec multum inde loqui, neque multum ponderare, sed magis temetipsum despiciere; et tamquam indigno datam timere.

Non est huic affectioni tenacius inhaerendum, quae citius potest mutari in contrarium.

Cogita in gratia, quam miser et inops esse soles sine gratia.

Nec est in eo tantum spiritualis vitae profectus, cum consolationis habueris gratiam, sed cum humiliter et abnegate, patienterque tuleris eius subtractionem: ita quod tunc ab orationis studio non torpeas, nec reliqua opera tua, ex usu facienda, omnino dilabi permittas.

Sed, sicut melius potueris et intellexeris, libenter quod in te est, facias, nec propter ariditatem, seu anxietatem mentis quam sentis, te totaliter negligas.

2. Multi enim sunt, qui cum non bene eis successerit, statim impatientes fiunt, aut desides.

Non enim semper est in potestate hominis via eius; sed Dei est dare et consolari, quando vult, et quantum vult, et cui vult, sicut sibi placuerit, et non amplius.

Quidam incauti, propter devotionis gratiam, se ipsos destruxerunt; quia plus agere voluerunt quam potuerunt, non pensantes suae parvitatæ mensuram, sed magis sui cordis affectum sequentes, quam rationis iudicium.

Et quia maiora præsumpserunt, quam Deo placitum fuit, idcirco gratiam cito perdiderunt.

Facti sunt inopes, et viles relictæ, qui in coelum posuerunt nidum sibi (1): ut humiliati et depauperati, discant non in alis suis volare, sed sub pennis meis sperare (2).

Qui adhuc novi sunt et imperiti in via Domini, nisi consilio discretorum se regant, faciliter decipi possunt et elidi.

3. Quod si suum sentire magis sequi, quam aliis exercitatis credere volunt, erit eis periculosus exitus, si tamen retrahi a proprio conceptu noluerint.

¹⁾ *Abd.* 1, 4.

²⁾ *Ps.* 90, 4.

Raro sibi ipsis sapientes (1), ab aliis regi humiliter patiuntur.

Melius est sapere modicum cum humilitate et parva intelligentia, quam magni scientiarum thesauri cum vana complacentia.

Melius est tibi minus habere, quam multum unde posses superbire.

Non satis discrete agit, qui se totum laetitiae tradit, obliviscens pristinae inopiae suae, et casti timoris Domini, qui timet gratiam oblatam amittere.

Nec etiam satis virtuose sapit, qui tempore adversitatis et cuiusque gravitatis, nimis desperate se gerit, et minus fidenter de me, quam oportet, recogitat ac sentit.

4. Qui tempore pacis nimis securus esse voluerit, saepe tempore belli nimis deiectus et formidolosus reperietur.

Si scires semper humilis et modicus in te permanere, necnon spiritum tuum bene moderari et regere, non incideres tam cito in periculum et offensam.

Consilium bonum est, ut, fervoris spiritu concepto, mediteris quid futurum sit abscedente lumine.

Quod dum contigerit, recogita et denuo lucem posse reverti (2).

¹⁾ Rom. 11, 25.

²⁾ Iob 17, 12.

quam ad cautelam tibi, mihi autem ad gloriam, ad tempus subtraxi.

5. Utilior est saepe talis probatio, quam si semper prospera pro tua haberes voluntate.

Nam merita non sunt ex hoc aestimanda, si quis plures visiones aut consolationes habeat, vel si peritus sit in Scripturis, aut in altiori ponatur gradu: sed si vera fuerit humilitate fundatus, et divina charitate repletus; si Dei honorem pure et integre semper quaerat; si se ipsum nihil reputet, et in veritate despiciat, atque ab aliis etiam despici et humiliari magis gaudeat, quam honorari.

CAPUT VIII.

DE VILI AESTIMATIONE SUI IPSIUS, IN OCULIS DEI

Loquar ad Dominum meum, cum sim pulvis et cinis (1).

Si me amplius reputavero, ecce tu stas contra me (2), et dicunt testimonium verum iniquitates meae, nec possum contradicere.

Si autem me vilificavero, et ad nihilum redegero, et ab omni propria reputatione defecero, atque sicut

¹⁾ Gen. 18, 27.

²⁾ Num. 22, 34.

sum, pulverizavero, erit mihi propitia gratia tua, et vicina cordi meo lux tua: et omnis aestimatio, quantulacumque minima, in valle nihilitatis meae submergetur, et peribit in aeternum.

Ibi ostendis me mihi, quid sum, quid fui, et quo deveni; quia nihil sum, et nescivi (1).

Si mihi ipsi relinquor, ecce nihil, et tota infirmitas: si autem subito me respexeris, statim fortis efficior, et novo repleor gaudio.

Et mirum valde, quod sic repente sublevor, et tam benigne a te complector, qui proprio pondere semper ad ima feror.

2. Facit hoc amor tuus, gratis praeveniens me, et in tam multis subveniens necessitatibus, a gravibus quoque me custodiens periculis et ab innumeris, ut vere dicam, eripiens malis.

Me siquidem male amando, me perdidi; et te solum quaerendo, et pure amando, me et te pariter inveni, atque ex amore profundius ad nihilum me redegi.

Quia tu, o dulcissime, facis mecum supra meritum omne, et supra id quod audeam sperare vel rogare!

3. Benedictus sis, Deus meus,

1) Ps. 72, 22.

quia licet ego sim omnibus bonis indignus, tua tamen nobilitas et infinita bonitas nunquam cessat benefacere, etiam ingratis, et longe a te aversis.

Convertete nos ad te (1), ut simus grati, humiles et devoti; quia salus nostra tu es, virtus et fortitudo nostra (2).

CAPUT IX.

QUOD OMNIA AD DEUM,
SICUT AD FINEM ULTIMUM,
SUNT REFERENDA

Fili, ego debeo esse finis tuus supremus et ultimus, si vere desideras esse beatus.

Ex hac intentione purificabitur affectus tuus, saepius ad se ipsum et ad creaturas male incurvatus.

Nam si te ipsum in aliquo quaeris, statim in te deficis et arescis.

Omnia ergo ad me principaliter referas, quia ego sum qui omnia dedi.

Sic singula considera, sicut ex summo bono manantia; et ideo ad me, tamquam ad suam originem, cuncta sunt reducenda.

2. Ex me pusillus et magnus, pauper et dives (3), tamquam ex

¹⁾ Ps. 79, 20.

²⁾ Is. 33, 2; Ps. 45, 1 et 30, 3.

³⁾ Apoc. 13, 16.

fonte vivo, aquam vivam hauriunt (1); et qui mihi sponte et libere deserviunt, gratiam pro gratia accipient (2).

Qui autem extra me voluerit gloriari, vel in aliquo privato bono delectari, non stabilietur in vero gaudio, neque in corde suo dilatabitur, sed multipliciter impiedietur et angustiabitur (3).

Nihil ergo tibi de bono adscribere debes, nec alicui homini virtutem attribuas; sed totum da Deo, sine quo nihil habet homo.

Ego totum dedi, ego totum rehabere volo; et cum magna distributione gratiarum actiones requiro.

3. Haec est veritas, qua fugatur gloriae vanitas.

Et si intraverit coelestis gratia, et vera charitas, non erit aliqua invidia, nec contractio cordis, neque privatus amor occupabit.

Vincit enim omnia divina charitas, et dilatat omnes animae vires.

Si recte sapis, in me solo gaudebis, in me solo sperabis; quia nemo bonus, nisi solus Deus (4), qui est super omnia laudandus, et in omnibus benedicendus.

¹⁾ *Apoc.* 21, 6.

²⁾ *Ioan.* 1, 16.

³⁾ *II Cor.* 6, 11, 12.

⁴⁾ *Luc.* 18, 19.

CAPUT X.

QUOD, SPRETO MUNDO,
DULCE EST SERVIRE DEO

Nunc iterum loquar, Domine, et non silebo (1): dicam in auribus Dei mei, Domini mei, et Regis mei (2), qui est in excelso:

O quam magna multitudo dulcedinis tuae, Domine, quam abscondisti timentibus te! (3). Sed quid es amantibus? quid toto corde tibi servantibus?

Vere ineffabilis dulcedo contemplationis tuae, quam largiris amantibus te.

In hoc maxime ostendisti mihi dulcedinem charitatis tuae, quia cum non essem, fecisti me (4): et cum errarem longe a te, reduxisti me (5), ut servirem tibi, et praecepisti, ut diligam te (6).

2. O fons amoris perpetui, quid dicam de te?

Quomodo potero tui oblivisci,

¹⁾ *Ezech.* 24, 27.

²⁾ *Ps.* 67, 25.

³⁾ *Ps.* 30, 19.

⁴⁾ *Iob* 10, 8.

⁵⁾ *Is.* 57, 17, 18.

⁶⁾ *Deut.* 19, 9.

qui mei dignatus es recordari, etiam postquam contabui et perii?

Fecisti, ultra omnem spem, misericordiam cum servo tuo (1), et ultra omne meritum, gratiam et amicitiam exhibuisti.

Quid retribuam tibi pro gratia ista? (2). Non enim omnibus datum est, ut omnibus abdicatis saeculo renuntient, et monasticam vitam assumant.

Numquid magnum est, ut tibi serviam, cui omnis creatura servire tenetur? (3).

Non magnum mihi videri debet, servire tibi; sed hoc potius magnum mihi et mirandum apparet, quod tam pauperem et indignum dignaris in servum recipere, et dilectis servis tuis adunare.

3. Ecce omnia tua sunt (4), quae habeo, et unde tibi servio.

Verumtamen vice versa, tu magis mihi servis, quam ego tibi.

Ecce coelum et terra, quae in ministerium hominis creasti (5), praesto sunt, et faciunt quotidie quaecumque mandasti.

¹⁾ *Ps.* 118, 65.

²⁾ *Ps.* 115, 3.

³⁾ *Iudith* 16, 17.

⁴⁾ *I Paral.* 29, 14, et alibi.

⁵⁾ *Deut.* 4, 19.

Et hoc parum est: quin etiam Angelos in ministerium hominis (1) ordinasti.

Transcendit autem haec omnia, quod tu ipse homini servire (2) dignatus es, et te ipsum daturum ei promisisti (3).

4. Quid dabo tibi pro omnibus istis millibus bonis? Utinam possem tibi servire cunctis diebus vitae meae!

Utinam vel uno die dignum servitium exhibere sufficerem!

Vere tu es dignus omni servitio, omni honore, et laude aeterna (4).

Vere Dominus meus es, et ego pauper servus tuus, qui totis viribus teneor tibi servire, nec unquam in laudibus tuis debeo fastidire.

Sic volo, sic desidero; et quidquid mihi deest, tu digneris supplere.

5. Magnus honor, magna gloria, tibi servire (5), et omnia propter te contemnere.

Habebunt enim gratiam magnam qui sponte se subiecerint tuae sanctissimae servituti.

¹⁾ *Hebr.* 1, 14.

²⁾ *Matth.* 20, 28.

³⁾ *Luc.* 1, 73.

⁴⁾ *Apoc.* 4, 11.

⁵⁾ *Eccli.* 23, 38.

Invenient suavissimam Spiritus Sancti consolationem, qui pro amore tuo omnem carnalem abiecerint delectationem.

Consequentur magnam mentis libertatem, qui arctam pro nomine tuo ingrediuntur viam (1), et omnem mundanam neglexerint curam.

6. O grata et iucunda Dei servitus, qua homo veraciter efficitur liber et sanctus!

O sacer status religiosi famulatus, qui hominem Angelis reddit aequalem, Deo placabilem, daemonibus terribilem, et cunctis fidelibus commendabilem!

O amplectendum et semper optandum servitium, quo summum promeretur bonum, et gaudium acquiritur sine fine mansurum.

CAPUT XI.

QUOD DESIDERIA CORDIS EXAMINANDA SUNT ET MODERANDA

Fili, oportet te adhuc multa addiscere, quae necdum bene didicisti.

2. Quae sunt haec, Domine?

¹⁾ *Matth.* 7, 14.

3. Ut desiderium tuum ponas totaliter secundum beneplacitum meum (1), et tui ipsius amator non sis, sed meae voluntatis cupidus aemulator.

Desideria te saepe accendunt, et vehementer impellunt: sed considera, an propter honorem meum, an propter tuum commodum magis movearis.

Si ego sum in causa, bene contentus eris, quomodocumque ordinavero: si autem de proprio quaesito aliquid latet, ecce hoc est quod te impedit et gravat.

4. Cave ergo, ne nimium innitaris super desiderio praeconcepto, me non consulto; ne forte postea poeniteat aut displiceat quod primo placuit, et quasi pro meliore zelasti.

Non enim omnis affectio quae videtur bona, statim est sequenda; sed neque omnis contraria affectio ad primum fugienda.

Expedit interdum refraenatione uti, etiam in bonis studiis et desideriis; ne per importunitatem, mentis distractionem incurras; ne aliis per indisciplinationem, scandalum generes: vel etiam per resistantiam aliorum, subito turberis et corruas

¹⁾ Eph. 1, 9.

5. Interdum vero oportet violentia uti, et viriliter appetitui sensitivo contraire, nec advertere quid velit caro, et quid non velit: sed hoc magis satagere, ut subiecta sit etiam nolens spiritui.

Et tamdiu castigari debet, et cogi servituti subesse (1), donec parata sit ad omnia, paucisque contentari discat, et simplicibus delectari, nec contra aliquod inconveniens mussitare.

CAPUT XII.

DE INFORMATIONE PATIENTIAE ET LUCTAMINE ADVERSUS CONCUPISCENTIAS

Domine Deus, ut video, patientia est mihi valde necessaria (2): multa enim in hac vita accidunt contraria.

Nam qualitercumque ordinavero de pace mea, non potest esse sine bello et dolore vita mea (3).

2. Ita est, fili. Sed volo te non talem quaerere pacem, quae temptationibus careat, aut contraria non sentiat; sed tunc etiam aestimare te pacem invenisse, cum fueris va-

¹⁾ I Cor. 9, 27.

²⁾ Hebr. 10, 36.

³⁾ Iob 7, 1; Ps. 30, 10.

riis tribulationibus exercitatus, et in multis contrarietatibus probatus.

Si dixeris te non posse multa pati, quomodo tunc sustinebis ignem purgatorii?

De duobus malis, minus est semper eligendum.

Ut ergo aeterna futura supplicia possis evadere, mala praesentia studeas pro Deo aequanimiter tolerare.

3. An putas quod homines saeculi huius nihil vel parum patiantur? Nec hoc invenies, etiamsi delicatissimos quaesieris.

Sed habent, inquis, multas delectationes, et proprias sequuntur voluntates, ideoque parum ponderant suas tribulationes.

4. Esto, ita sit, ut habeant quidquid voluerint: sed quamdiu, putas, durabit?

Ecce, quemadmodum fumus deficiunt abundantes in saeculo (1), et nulla erit recordatio praeteritorum gaudiorum.

Sed et cum adhuc vivunt, non sine amaritudine, et taedio ac timore, in eis quiescunt.

Ex eadem namque re, unde sibi delectationem concipiunt, inde doloris poenam frequenter recipiunt.

¹) Ps. 36, 20 et 72, 12.

Iuste illis fit; ut, quia inordinate delectationes quaerunt et sequuntur, non sine confusione et amaritudine eas expleant.

O quam breves, quam falsae, quam inordinatae et turpes omnes sunt!

Veruntamen, prae ebrietate et caecitate non intelligunt: sed velut muta animalia (1), propter modicum corruptibilis vitae (2) delectamentum, mortem animae incurrunt.

Tu ergo, fili, post concupiscentias tuas non eas, et a voluntate tua avertere (3).

Delectare in Domino, et dabit tibi petitiones cordis tui (4).

5. Etenim si veraciter vis delectari, et abundantius a me consolari; ecce in contemptu omnium mundanorum, et in abscissione omnium infimarum delectationum, erit benedictio tua (5), et copiosa tibi reddetur consolatio.

Et quanto te plus ab omni creaturarum solatio subtraxeris, tanto in me suaviores et potentiores consolationes invenies.

¹⁾ *Iud.* 10.

²⁾ *II Mach.* 6, 25.

³⁾ *Eccli.* 18, 30.

⁴⁾ *Ps.* 36, 4.

⁵⁾ *Gen.* 27, 40.

Sed primo, non sine quadam tristitia, et labore certaminis, ad has pertinges.

Obsistet insolita consuetudo, sed meliori consuetudine devincetur.

Remurmurabit caro, sed fervore spiritus fraenabitur.

Instigabit et exacerbabit te serpens (1) antiquus, sed oratione fugabitur (2): insuper et labore utili, aditus ei magnus obstruetur.

CAPUT XIII.

DE OBEDIENTIA

HUMILIS SUBDITI, AD EXEMPLUM IESU CHRISTI

Fili, qui se subtrahere nititur ab obedientia, ipse se subtrahit a gratia; et qui quaerit habere privata, amittit communia.

Qui non libenter et sponte suo superiori se subdit, signum est quod caro sua necdum perfecte sibi obedit, sed saepe recalcitrat et remurmurat.

Disce ergo celeriter superiori tuo te submittere, si carnem propriam optas subiugare.

Citius namque exterior vincitur inimicus, si interior homo non fuerit devastatus.

¹⁾ *Apoc.* 12, 9.

²⁾ *Matth.* 17, 20.

Non est molestior et peior animae hostis (1), quam tu ipse tibi, non bene concordans spiritui.

Oportet omnino verum te assumere tui ipsius contemptum, si vis praevalere adversus carnem et sanguinem.

Quia adhuc nimis inordinate te diligis, ideo plene te resignare aliorum voluntati trepidas.

2. Sed quid magnum, si tu, qui pulvis es et nihil, propter Deum te homini subdis, quando ego Omnipotens, et Altissimus (2), qui cuncta creavi ex nihilo (3), me homini propter te humiliter subieci?

Factus sum omnium humillimus et infimus, ut tuam superbiam mea humilitate vinceret.

Disce obtemperare, pulvis. Disce te humiliare, terra et limus, et sub omnium pedibus incurvare.

Disce voluntates tuas frangere, et ad omnem subiectionem te dare.

3. Exardesce contra te, nec patiaris tumorem in te vivere: sed ita subiectum et parvulum te exhibe, ut omnes super te ambulare possint, et sicut lutum platearum conculcare (4).

¹⁾ *Tob.* 12, 10.

²⁾ *Eccli.* 1, 8.

³⁾ *II Mach.* 7, 28.

⁴⁾ *Ps.* 17, 42.

Quid habes, homo inanis (1), conqueri?

Quid, sordide peccator, potes contradicere exprobrantibus tibi, qui toties Deum offendisti, et infernum multoties meruisti?

Sed pepercit tibi oculus meus, quia pretiosa fuit anima tua in conspectu meo (2); ut cognosceres dilectionem meam, et gratus semper beneficiis meis exsisteres; et ut ad veram subiectionem et humilitatem te iugiter dares, patienterque proprium contemptum ferres.

CAPUT XIV.

DE OCCULTIS DEI IUDICIIS
CONSIDERANDIS,
NE EXTOLLAMUR IN BONIS

Intonas super me iudicia tua, Domine, et timore ac tremore concutis omnia ossa mea, et expavescit anima mea valde (3).

Sto attonitus et considero quia coeli non sunt mundi in conspectu tuo (4).

Si in Angelis reperisti pravitatem, nec tamen pepercisti (5), quid fiet de me?

¹⁾ *Iac.* 2, 20.

²⁾ *I Reg.* 24, 11 et 26, 21.

³⁾ *Iob* 37, 1.

⁴⁾ *Iob* 15, 15.

⁵⁾ *Iob* 4, 18; *II Petr.* 2, 4.

Ceciderunt stellae de coelo (1);
et ego pulvis quid praesumo?

Quorum opera videbantur laudabilia, ceciderunt ad infima; et qui comedebant panem Angelorum (2), vidi siliquis delectari porcorum (3).

2. Nulla est ergo sanctitas, si manum tuam, Domine, subtrahas.

Nulla prodest sapientia, si gubernare desistas.

Nulla iuvat fortitudo, si conservare desinas.

Nulla secura castitas, si eam non protegas.

Nulla propria prodest custodia, si non adsit tua sacra vigilantia (4).

Nam relictī mergimur et perimus: visitati vero, erigimur et vivimus.

Instabiles quippe sumus, sed per te confirmamur: tepescimus, sed a te accendimur.

3. O quam humiliter et abiecte mihi de me ipso sentiendum est! quam nihili pendendum, si quid boni videar habere!

O quam profunde submittere me debeo sub abyssalibus iudiciis

¹⁾ *Apoc.* 6, 13.

²⁾ *Ps.* 77, 25.

³⁾ *Luc.* 15, 16.

⁴⁾ *Ps.* 126, 2.

tuis (1), Domine: ubi nihil aliud me esse invenio, quam nihil et nihil!

O pondus immensum! o pelagus intransnatabile! ubi nihil de me reperio quam in toto nihil!

Ubi est ergo latebra gloriae? ubi confidentia de virtute concepta?

Absorpta est omnis gloriatio vana, in profunditate iudiciorum tuorum super me.

4. Quid est omnis caro in conspectu tuo P (2)?

Numquid gloriabitur lutum contra formantem se P (3).

Quomodo potest erigi vaniloquio, cuius cor in veritate subiectum est Deo?

Non eum totus mundus eriget, quem Veritas sibi subiecit; nec omnium laudantium ore movebitur, qui totam spem suam in Deo firmavit.

Nam et ipsi, qui loquuntur, ecce omnes nihil: deficient enim cum sonitu verborum (4): Veritas autem Domini manet in aeternum (5).

¹⁾ Ps. 35, 7.

²⁾ I Cor. 1, 29.

³⁾ Is. 45, 9; Rom. 9, 20.

⁴⁾ Ps. 9, 7.

⁵⁾ Ps. 116, 2.

CAPUT XV.

QUALITER STANDUM
SIT AC DICENDUM
IN OMNI RE DESIDERABILI

Illi, sic dicas in omni re: « Domine, si tibi placitum fuerit, fiat hoc ita (1).

« Domine, si fuerit honor tuus, fiat hoc in nomine tuo.

« Domine, si mihi videris expedire, et utile esse probaveris; tunc dona mihi hoc uti ad honorem tuum.

« Sed si mihi nocivum fore cognoveris, nec animae meae salutis prodesset, aufer a me tale desiderium ».

Non enim omne desiderium est a Spiritu sancto, etiamsi homini videatur rectum et bonum.

Difficile est pro vero iudicare, utrum spiritus bonus an alienus te impellat ad desiderandum hoc vel illud; an etiam ex proprio movearis spiritu.

Multi in fine sunt decepti, qui primo bono spiritu videbantur inducti.

2. Igitur semper cum timore Dei et cordis humilitate desiderandum est et petendum, quidquid desiderabile menti occurrit, maximeque

¹⁾ Iac. 4, 15.

cum propria resignatione, mihi totum committendum est, atque dicendum:

« Domine, tu scis qualiter melius est; fiat hoc vel illud, sicut volueris.

« Da quod vis, et quantum vis, et quando vis.

« Fac mecum, sicut scis, et sicut tibi magis placuerit, et maior honor tuus fuerit.

« Pone me ubi vis, et libere age mecum in omnibus. In manu tua sum: gyra et reversa me per circuitum.

« En servus tuus ego (1), paratus ad omnia: quoniam non desidero mihi vivere sed tibi: utinam digne et perfecte! ».

ORATIO PRO BENEPLACITO DEI PERFICIENDO

3. Concede mihi, benignissime Iesu, gratiam tuam, ut mecum sit, et mecum laboret (2), mecumque usque in finem perseveret.

Da mihi hoc semper desiderare et velle, quod tibi magis acceptum est et clarius placet.

Tua voluntas mea sit, et mea voluntas tuam semper sequatur, et optime ei concordet.

¹⁾ *Ps.* 118, 125.

²⁾ *Sap.* 9, 10.

Sit mihi unum velle et nolle tecum, nec aliud posse velle aut nolle, nisi quod tu vis aut non vis.

4. Da mihi omnibus mori quae in mundo sunt, et propter te amare contemni et nesciri in hoc saeculo!

Da mihi super omnia desiderata in te requiescere, et cor meum in te pacificare!

Tu vera pax cordis, tu sola requies : extra te dura sunt omnia et inquieta. In hac pace, in idipsum, hoc est, in te uno summo aeterno bono dormiam et requiescam (1). Amen.

CAPUT XVI.

QUOD VERUM SOLATIUM IN SOLO DEO EST QUAERENDUM

uidquid desiderare possum, vel cogitare, ad solatium meum, non hic exspecto, sed in posterum.

Quod si omnia solatia mundi solus haberem, et omnibus deliciis frui possem, certum est quod diu durare non possent.

Unde non poteris, anima mea, plene consolari, nec perfecte recreari (2), nisi in Deo consolatore

¹⁾ Ps. 4, 8.

²⁾ Ps. 76, 3.

pauperum ac susceptore humilium.

Exspecta modicum, anima mea, exspecta divinum promissum, et habebis abundantiam omnium bonorum in coelo.

Si nimis inordinate ista appetis praesentia, perdes coelestia et aeterna.

Sint temporalia in usu, aeterna in desiderio.

Non potes aliquo bono temporali satiari, quia ad haec fruenda non es creata.

2. Etiam si omnia creata bona haberes, non posses esse felix et beata: sed in Deo, qui cuncta creavit, tota beatitudo tua et felicitas consistit.

Non qualis videtur et laudatur a stultis mundi amatoribus; sed qualem expectant boni Christi fideles, et praegustant interdum spirituales ac mundi cordes (1), quorum conversatio est in coelis (2).

Vanum est et breve omne humanum solatium.

Beatum et verum solatium, quod intus a veritate percipitur.

Devotus homo ubique secum fert consolatorem suum Iesum, et dicit

¹⁾ *Matth.* 5, 8.

²⁾ *Philipp.* 3, 20.

ad eum: Adesto mihi, Domine Iesu, in omni loco et tempore.

Haec mihi sit consolatio (1), libenter velle carere omni humano solatio.

Et si tua defuerit consolatio, sit mihi tua voluntas et iusta probatio pro summo solatio.

Non enim in perpetuum irasceris, neque in aeternum comminaberis (2).

CAPUT XVII.

QUOD OMNIS SOLLICITUDO IN DEO STATUENDA SIT

Fili, sine me tecum agere quod volo; ego scio quid expedit tibi.

Tu cogitas sicut homo: tu sentis in multis, sicut humanus suadet affectus.

2. Domine, verum est quod dicis. Maior est sollicitudo tua circa me, quam omnis cura quam ego gerere possum pro me.

Nimis enim casualiter stat, qui non proiicit omnem sollicitudinem suam in te (3).

Domine, dummodo voluntas mea recta et firma ad te permaneat, fac de me quidquid tibi placuerit.

¹⁾ *Iob* 6, 10.

²⁾ *Ps.* 102, 9.

³⁾ *I Petr.* 5, 7.

Non enim potest esse nisi bonum quidquid de me feceris.

Si me vis esse in tenebris, sis benedictus; et si me vis esse in luce, sis iterum benedictus! Si me dignaris consolari, sis benedictus; et si me vis tribulari, sis aequae semper benedictus!

3. Fili, sic oportet te stare, si mecum desideras ambulare.

Ita promptus esse debes ad patiendum, sicut ad gaudendum.

Ita libenter debes esse inops et pauper, sicut plenus et dives.

4. Domine, libenter patiar pro te, quidquid volueris venire super me.

Indifferentem volo de manu tua bonum et malum (1), dulce et amarum, laetum et triste suscipere, et pro omnibus mihi contingentibus gratias agere.

Custodi me ab omni peccato, et non timebo mortem nec infernum.

Dummodo in aeternum me non proicias (2), nec deleas de libro vitae (3); non mihi nocebit quidquid venerit tribulationis super me

¹⁾ *Iob* 2, 10.

²⁾ *Ps.* 76, 7.

³⁾ *Apoc.* 3, 5 et alibi.

CAPUT XVIII

QUOD TEMPORALES MISERIAE,
EXEMPLO CHRISTI, AEQUANI-
MITER SUNT FERENDAE

Fili, ego descendi de coelo pro tua salute; suscepi tuas misérias, non necessitate, sed charitate trahente, ut patientiam disceres, et temporales misérias non indignanter ferres.

Nam ab hora ortus mei usque ad exitum in cruce, non defuit mihi tolerantia doloris.

Defectum rerum temporalium magnum habui; multas quaerimonias de me frequenter audiui; confusiones et opprobria benigne sustinui, pro beneficiis ingratitude recepi, pro miraculis blasphemias, pro doctrina reprehensiones.

2. Domine, quia tu patiens fuisti in vita tua, in hoc maxime implendo praeceptum Patris tui, dignum est ut ego misellus peccator, secundum voluntatem tuam patienter me sustineam, et, donec ipse volueris, onus corruptibilis vitae (1) pro salute mea portem.

Nam etsi onerosa sentitur praesens vita, facta est tamen iam per

1) II Mach. 6, 25.

gratiam tuam valde mitior; atque exemplo tuo, et Sanctorum tuorum vestigiis, infirmis tolerabilior et clarior.

Sed et multo magis consolatoria, quam olim in lege veteri fuerat, quum porta coeli clausa persisteret; et obscurior etiam via ad coelum videbatur, quando tam pauci regnum coelorum quaerere curabant.

Sed neque qui tunc iusti erant et salvandi, ante passionem tuam et sacrae mortis debitum, coeleste regnum poterant introire.

3. O quantas tibi gratias teneor referre, quod viam rectam et bonam dignatus es mihi et cunctis fidelibus ad aeternum regnum tuum ostendere!

Nam vita tua, via nostra, et per sanctam patientiam ambulamus ad te, qui es corona nostra.

Nisi tu nos praecessisses et docuisses, quis sequi curaret?

Heu! quam multi longe retroque manerent, nisi tua praeclara exempla inspicerent!

Ecce adhuc tepescimus (1), auditis tot signis tuis et doctrinis: quid fieret, si tantum lumen ad sequendum te non haberemus? (2).

¹⁾ *Ioan.* 12, 37.

²⁾ *Ioan.* 12, 35.

CAPUT XIX.

DE TOLERANTIA INIURIARUM,
ET QUIS

VERUS PATIENS PROBETUR

uid est quod loqueris, fili?
Cessa conqueri, considerata
mea et meorum Sanctorum
passione.

Nondum usque ad sanguinem re-
stitisti (1).

Parum est quod tu pateris in com-
paratione eorum qui tam multa
passi sunt, tam fortiter tentati,
tam graviter tribulati, tam multi-
pliciter probati et exercitati (2).

Oportet te igitur aliorum gra-
viora ad mentem reducere, ut le-
vius feras tua minima.

Et si tibi minima non videntur,
vide ne et hoc tua faciat impatientia.

Sive tamen parva sive magna
sint, stude cuncta patienter sufferre.

2. Quanto melius ad patiendum
te disponis, tanto sapientius agis,
et amplius promereris: feres quoque
levius, animo et usu ad hoc non se-
gniter paratus.

Nec dicas: Non valeo haec ab
homine tali pati, nec huiuscemodi

¹⁾ *Hebr.* 12, 4.

²⁾ *Hebr.* 11, 33-38.

mihi patienda sunt; grave enim intulit damnum, et improperat mihi quae numquam cogitaveram; sed ab alio libenter patiar et sicut patienda videro.

Insipiens est talis cogitatio, quae virtutem patientiae non considerat; nec a quo coronanda erit, sed magis personas et offensas sibi illatas perpendit.

3. Non est verus patiens, qui pati non vult, nisi quantum sibi visum fuerit, et a quo sibi placuerit.

Verus autem patiens non attendit a quo homine, utrum a Praelato suo, an ab aliquo aequali, aut inferiori, utrum a bono et sancto viro, vel a perverso et indigno exerceatur.

Sed indifferenter ab omni creatura, quantumcumque et quotiescumque ei aliquid adversi acciderit, totum hoc de manu Dei gratanter accipit, et ingens lucrum reputat.

Quia nihil apud Deum, quantumlibet parvum, pro Deo tamen passum, poterit sine merito transire.

4. Esto itaque expeditus ad pugnam si vis habere victoriam.

Sine certamine non potes venire ad patientiae coronam.

Si pati non vis, recusas coronari. Si autem coronari desideras, certa viriliter (1), sustine patienter.

1) II Tim. 2, 5.

Sine labore non tenditur ad requiem; nec sine pugna pervenitur ad victoriam.

5. Fiat, Domine, mihi possibile per gratiam quod mihi impossibile videtur per naturam (1).

Tu scis quod modicum possum pati, et quod cito deiicior, levi exurgente adversitate.

Efficiatur mihi quaelibet exercitatio tribulationis pro nomine tuo amabilis et optabilis: nam pati et vexari pro te valde salubre est animae meae.

CAPUT XX.

DE CONFESSIOE PROPRIAE INFIRMITATIS, ET HUIUS VITAE MISERIIS

Confitebor adversum me iniustitiam meam (2), confitebor tibi, Domine, infirmitatem meam.

Saepe parva res est, quae me deiicit et contristat.

Propono me fortiter acturum, sed quum modica tentatio venerit, magna mihi angustia fit.

Valde vilis quandoque res est, unde gravis tentatio provenit.

¹⁾ *Luc.* 18, 27.

²⁾ *Ps.* 31, 5.

Et dum puto me aliquantulum tutum, quum non sentio, invenio me nonnunquam pene devictum ex levi flatu.

2. Vide ergo, Domine, humilitatem meam (1) et fragilitatem tibi undique notam.

Miserere, et eripe me de luto, ut non infigar (2); nec permaneam deiectus usquequaque.

Hoc est quod me frequenter re- verberat, et coram te confundit; quod tam labilis sum et infirmus ad resistendum passionibus.

Etsi non omnino adconsentio, tamen mihi etiam molesta et gravis est earum insectatio, et taedet valde sic quotidie vivere in lite.

Ex hinc nota mihi fit infirmitas mea; quia multo facilius irruunt abominandae semper phantasiae, quam discedunt.

3. Utinam, fortissime Deus Israel (3), zelator animarum fidelium, respicias servi tui laborem et dolorem, assistasque illi in omnibus, ad quaecumque perrexerit (4)!

Robora me coelesti fortitudi-

1) *Ps.* 24, 18.

2) *Ps.* 68, 15.

3) *Gen.* 33, 20.

4) *Ios.* 1, 9.

ne (1), ne vetus homo, misera caro spiritui necdum plene subacta, praevalcat dominari; adversus quam certare oportebit, quamdiu spiratur in hac vita miserrima.

Heu, qualis est haec vita, ubi non desunt tribulationes et miseriae, ubi plena laqueis et hostibus sunt omnia!

Nam una tribulatione seu tentatione recedente, alia accedit; sed et priore adhuc durante conflictu, aliae plures superveniunt, et insperatae.

4. Et quomodo potest amari vita, tantas habens amaritudines, tot subiecta calamitatibus et miseriis?

Quomodo etiam dicitur vita, tot generans mortes et pestes?

Et tamen amatur, et delectari in ea a multis quaeritur.

Reprehenditur frequenter mundus, quod fallax sit et vanus; nec tamen facile relinquitur; quia concupiscentiae carnis nimium dominantur.

Sed alia trahunt ad amandum, alia ad contemnendum.

Trahunt ad amorem mundi desiderium carnis, desiderium oculorum, et superbia vitae (2); sed poenae ac miseriae iuste sequentes ea, odium mundi pariunt et taedium.

¹⁾ I *Reg.* 2, 9.

²⁾ I *Ioan.* 2, 16.

5. Sed vincit, proh dolor! delectatio prava mentem mundo deditam, et esse sub sensibus delicias reputat, quia Dei suavitatem et internam virtutis amoenitatem nec vidit, nec gustavit.

Qui autem mundum perfecte contemnunt, et Deo vivere sub sancta disciplina student, isti divinam dulcedinem, veris abrenuntiatoribus promissam, non ignorant; et quam graviter mundus errat et varie fallitur clarius vident.

CAPUT XXI.

QUOD IN DEO

SUPER OMNIA BONA ET DONA
REQUIESCENDUM EST

Super omnia et in omnibus requiesces, anima mea, in Domino semper, quia ipse Sanctorum aeterna requies.

Da mihi dulcissime et amantissime Iesu, in te super omnem creaturam requiescere, super omnem salutem et pulchritudinem, super omnem gloriam et honorem, super omnem potentiam et dignitatem, super omnem scientiam et subtilitatem, super omnes divitias et artes, super omnem laetitiam et exultationem, super omnem famam et laudem, super omnem suavitatem

et consolationem, super omnem spem et promissionem, super omne meritum et desiderium:

Super omnia dona et munera, quae potes dare et infundere, super omne gaudium et iubilationem, quam potest mens capere et sentire:

Denique super Angelos et Archangelos, et super omnem exercitum coeli (1); super omnia visibilia et invisibilia, et super omne quod tu, Deus meus, non es!

2. Quia tu, Domine Deus meus, super omnia optimus es; tu solus altissimus, tu solus potentissimus, tu solus sufficientissimus et plenissimus, tu solus suavissimus et solatiosissimus.

Tu solus pulcherrimus et amantissimus, tu solus nobilissimus et gloriosissimus super omnia: in quo cuncta bona simul et perfecte sunt, et semper fuerunt, et erunt.

Atque ideo minus est et insufficiens quidquid praeter te ipsum mihi donas, aut de te ipso revelas, vel promittis, te non viso, nec plene adepto.

Quoniam quidem non potest cor meum veraciter requiescere, nec totaliter contentari, nisi in te requiescat, et omnia dona omnemque creaturam transcendat.

¹⁾ III *Reg.* 22, 19.

3. O mi dilectissime sponse, Iesu Christe, amator purissime, dominator universae creaturae, quis mihi det pennas verae libertatis, ad volandum et pausandum in te (1)?

O quando ad plenum dabitur mihi vacare, et videre quam suavis es, Domine Deus meus (2).

Quando ad plenum me recolligam in te, ut prae amore tuo non sentiam me, sed te solum supra omnem sensum et modum, in modo non omnibus noto?

Nunc autem frequenter gemo, et infelicitatem meam cum dolore porto.

Quia multa mala in hac valle miseriorum occurrunt, quae me saepius conturbant, contristant et obnubilant; saepius impediunt et distrahunt, alliciunt et implicant, ne liberum habeam accessum ad te, et ne iucundis fruar amplexibus, praesto semper beatis spiritibus.

Moveat te suspirium meum, et desolatio multiplex in terra!

4. O Iesu, splendor aeternae gloriae (3), solamen peregrinantis animae! apud te est os meum sine voce, et silentium meum loquitur tibi.

¹⁾ Ps. 54, 6.

²⁾ Ps. 45, 10; *Ibid.* 33, 8.

³⁾ *Hebr.* 1, 3.

Usquequo tardat venire Dominus meus?

Veniat ad me pauperculum suum, et laetum faciat. Mittat manum suam (1), et miserum eripiat de omni angustia.

Veni, veni; quia sine te nulla erit laeta dies aut hora; quia tu laetitia mea, et sine te, vacua est mens (2) mea.

Miser sum, et quodam modo incarceratus et compedibus gravatus, donec luce praesentiae tuae me reficias, ac libertati dones, vultumque amicabilem demonstres.

5. Quaerant alii pro te aliud, quodcumque libuerit; mihi aliud interim nil placet, nec placebit, nisi tu, Deus meus, spes mea, salus aeterna (3).

Non reticebo, nec deprecari cessabo, donec gratia tua revertatur, mihi que tu intus loquaris.

6. Ecce adsum (4). Ecce ego (5) ad te, quia invocasti me. Lacrimae tuae, et desiderium animae tuae, humiliatio tua et contritio cordis

¹⁾ *Ps.* 143, 7.

²⁾ *Is.* 29, 8.

³⁾ *Is.* 45, 17.

⁴⁾ *Is.* 58, 9.

⁵⁾ *I Reg.* 3, 9.

inclinaverunt me, et adduxerunt ad te.

7. Et dixi: Domine, invocavi te, et desideravi frui te, paratus omnia respondere propter te.

Tu enim prior excitasti me, ut quaererem te.

Sis ergo benedictus, Domine, qui fecisti hanc bonitatem cum servo tuo, secundum multitudinem misericordiae tuae (1).

Quid habet ultra dicere servus tuus coram te, nisi ut humiliet se valde ante te, memor semper propriae iniquitatis et vilitatis?

Non enim est similis tui in cunctis mirabilibus coeli et terrae (2).

Sunt opera tua bona valde, iudicia vera, et providentia tua reguntur universa (3).

Laus ergo tibi et gloria, o Patris Sapientia: te laudet, te benedicat os meum, anima mea, et cuncta creata simul.

¹⁾ Ps. 118, 65 et 105, 45.

²⁾ Ps. 39, 5 et alibi.

³⁾ Eccli. 39, 21; Ps. 18, 9; Sap. 14, 3.

CAPUT XXII.

DE

RECORDATIONE MULTIPLICIUM
BENEFICIORUM DEI

peri, Domine, cor meum in lege tua, et in praeceptis tuis doce me ambulare (1).

Da mihi intelligere voluntatem tuam (2), et cum magna reverentia ac diligenti consideratione, beneficia tua, tam in generali quam in speciali memorari, ut digne tibi ex hinc valeam gratias referre.

Verum scio et confiteor, nec pro minimo puncto me posse debitas gratiarum laudes persolvere.

Minor ego sum omnibus bonis mihi (3) praestitis; et cum tuam nobilitatem attendo, deficit prae magnitudine spiritus meus.

2. Omnia quae in anima habemus et corpore, et quaecumque exterius vel interius, naturaliter vel supernaturaliter possidemus, tua sunt beneficia, et te beneficum, pium, ac bonum commendant, a quo bona cuncta accepimus.

Et si alius plura, alius pauciora

¹⁾ II *Mach.* 1, 4; *Ezech.* 20, 19.

²⁾ *Eph.* 5, 17.

³⁾ *Gen.* 32, 10.

accepit, omnia tamen tua sunt, et sine te nec minimum potest haberi.

Ille qui maiora accepit, non potest merito suo gloriari (1), neque super alios extolli, nec minori insultare: quia ille maior et melior, qui sibi minus adscribit, et in regratiando humilior est, atque devotior.

Et qui omnibus viliorem se existimat, et indigniorem se iudicat, aptior est ad percipienda maiora.

3. Qui autem pauciora accepit, contristari non debet, nec indignanter ferre, neque ditiori invidere; sed te potius attendere, et tuam bonitatem maxime laudare, quod tam affluenter, tam gratis et libenter, sine personarum acceptione (2) tua munera largiris.

Omnia ex te, et ideo in omnibus es laudandus.

Tu scis quid unicuique donari expediat, et cur iste minus, et ille amplius habeat; non nostrum sed tuum est hoc discernere, apud quem singulorum definita sunt merita.

4. Unde, Domine Deus, pro magno etiam reputo beneficio, non multa habere, unde exterius et secundum homines laus et gloria apparet; ita ut, considerata quis paupertate et

¹⁾ I Cor. 4, 7.

²⁾ Rom. 2, 11.

vilis personae suae, non modo non gravitatem aut tristitiam vel deiectionem inde concipiat, sed potius consolationem, et hilaritatem magnam.

Quia tu, Deus, pauperes et humiles, atque huic mundo despectos, tibi elegisti (1) in familiares et domesticos.

Testes sunt ipsi Apostoli tui, quos principes super omnem terram constituisti (2).

Fuerunt tamen sine querela conversati (3) in mundo, tam humiles et simplices, sine omni malitia et dolo (4), ut etiam pati contumelias gauderent pro nomine tuo (5), et quae mundus abhorret, ipsi amplecterentur affectu magno.

5. Nihil ergo amatorem tuum, et cognitorem beneficiorum tuorum ita laetificare debet, sicut voluntas tua in eo, et beneplacitum aeternae dispositionis tuae.

De qua tantum contentari debet et consolari, ut ita libenter velit esse minimus, sicut aliquis optaret esse maximus.

¹⁾ *Iac.* 2, 5.

²⁾ *Ps.* 44, 16.

³⁾ *Philipp.* 3, 6.

⁴⁾ *I Petr.* 2, 1.

⁵⁾ *Act.* 5, 41.

Et ita pacificus et contentus in novissimo, sicut in loco primo (1); atque ita libenter despicabilis et abiectus, nullius quoque nominis et famae, sicut caeteris honorabilior et maior in mundo.

Nam voluntas tua, et amor honoris tui, omnia excedere debet, et plus eum consolari, magisque placere, quam omnia beneficia sibi data vel danda.

CAPUT XXIII.

DE QUATUOR MAGNAM
IMPORTANTIBUS PACEM

Fili, nunc docebo te viam pacis et verae libertatis.

2. Fac, Domine, quod dicis, quia hoc mihi gratum est audire.

3. Stude, fili, alterius potius facere voluntatem quam tuam.

Elige semper minus, quam plus habere.

Quaere semper inferiorem locum, et omnibus subesse.

Opta semper et ora, ut voluntas Dei integre in te fiat (2).

Ecce talis homo ingreditur fines pacis et quietis.

¹) *Luc.* 14, 10.

²) *Matth.* 6, 10.

4. Domine, sermo tuus iste brevis, multum in se continet perfectionis.

Parvus est dictu, sed plenus sensu, et uber in fructu.

Nam si posset a me fideliter custodiri, non deberet tam facilis in me turbatio oriri.

Nam quoties me impacatum sentio et gravatum, ab hac doctrina me recessisse invenio.

Sed tu, qui omnia potes (1), et animae profectum semper diligis, adauge maiorem gratiam ut possim tuum complere sermonem, et meam perficere salutem.

ORATIO

CONTRA COGITATIONES MALAS

5. Domine Deus meus, ne elongeris a me; Deus meus, in auxilium meum respice (2); quoniam insurrexerunt in me (3) variae cogitationes et timores magni, affligentes animam meam.

Quomodo pertransibo illaesus? Quomodo perfringam eas?

6. Ego, inquis, ante te ibo, et gloriosos terrae in te humiliabo. Ape-

¹⁾ *Iob* 42, 2.

²⁾ *Ps.* 70, 12.

³⁾ *Ps.* 26, 12.

riam ianuas carceris, et arcana secretorum revelabo tibi (1).

7. Fac, Domine, ut loqueris: et fugiant a facie tua omnes iniquae cogitationes.

Haec spes et unica consolatio mea, ad te in omni tribulatione confugere, tibi confidere, te ex intimo invocare, et patienter consolationem tuam expectare.

ORATIO

PRO ILLUMINATIONE MENTIS

8. Clarifica me, Iesu bone, claritate interni luminis; et educ de habitaculo cordis mei tenebras universas.

Cohibe evagationes multas, et vim facientes elide tentationes.

Pugna fortiter pro me, et expugna malas bestias (2), concupiscencias, dico, illecebrosas; ut fiat pax in virtute tua (3), et abundantia laudis tuae resonet in aula sancta, hoc est, in conscientia pura (4).

Impera ventis et tempestatibus; dic mari: « Quiesce »; et aquiloni

¹⁾ *Is.* 45, 1-3.

²⁾ *Lev.* 26, 6.

³⁾ *Ps.* 121, 7.

⁴⁾ *I Tim.* 3, 9.

« Ne flaveris »; et erit tranquillitas magna (1).

9. Emitte lucem tuam et veritatem (2), ut luceat super terram; quia terra sum inanis et vacua (3), donec illumines me.

Effunde gratiam desuper; perfunde cor meum rore coelesti (4); ministra devotionis aquas ad irrigandam faciem terrae (5), ad producendum fructum bonum et optimum.

Eleva mentem pressam mole peccatorum, et ad coelestia totum desiderium meum suspende; ut, gustata suavitate supernae felicitatis, pigeat de terrenis cogitare.

10. Rape me, et eripe ab omni creaturarum indurabili consolatione, quia nulla res creata appetitum meum valet plenarie quietare et consolari.

Iunge me tibi, inseparabili dilectionis vinculo: quoniam tu solus sufficis amanti, absque te frivola sunt universa.

¹⁾ *Matth.* 8, 26; *Marc.* 4, 39.

²⁾ *Ps.* 42, 3.

³⁾ *Gen.* 1, 2.

⁴⁾ *Dan.* 4, 22.

⁵⁾ *Gen.* 2, 6.

CAPUT XXIV.

DE EVITATIONE
CURIOSAE INQUISITIONIS
SUPER ALTERIUS VITA

Tili, noli esse curiosus, nec vacuas gere sollicitudines.

Quid hoc vel illud ad te? tu me sequere (1).

Quid enim ad te, utrum ille sit talis vel talis, aut iste sic et sic agat vel loquatur?

Tu non indiges respondere pro aliis, sed pro te ipso rationem reddes (2). Quid ergo te implicas?

Ecce, ego omnes cognosco, et cuncta, quae sub sole fiunt (3), video; et scio qualiter cum unoquoque sit, quid cogitet, quid velit, et ad quem finem tendat eius intentio (4).

Mihi igitur committenda sunt omnia; tu vero conserva te in bona pace, et dimitte agitantem agitare quantum voluerit.

Veniet super eum quidquid fecerit vel dixerit, quia me fallere non potest.

2. Non sit tibi curae de magni nominis umbra, non de multorum fa-

¹⁾ Io. 21, 22.

²⁾ Rom. 14, 12.

³⁾ Eccle. 1, 14.

⁴⁾ Io. 2, 25.

miliaritate, nec de privata hominum dilectione.

Ista enim generant distractiones, et magnas in corde obscuritates (1).

Libenter loquerer tibi verbum meum, et abscondita revelarem, si adventum meum diligenter observares, et ostium cordis mihi aperreres (2).

Esto providus, et vigila in orationibus, et humilia te in omnibus (3).

CAPUT XXV.

IN QUIBUS FIRMA PAX CORDIS
ET VERUS PROPECTUS
CONSISTIT

Pili, ego locutus sum: Pacem relinquo vobis, pacem meam do vobis; non quomodo mundus dat, ego do vobis (4).

Pacem omnes desiderant; sed quae ad veram pacem pertinent, non omnes curant.

Pax mea cum humilibus et mansuetis corde (5). Pax tua erit in multa patientia.

Si me audieris, et vocem meam secutus fueris, poteris multa pace frui.

¹⁾ *Eph.* 4, 18.

²⁾ *Apoc.* 3, 20.

³⁾ *Eccli.* 3, 20; *I Petr.* 4, 7.

⁴⁾ *Ioan.* 14, 27.

⁵⁾ *Matth.* 11, 29.

2. Qui igitur faciam?

3. In omni re attende tibi, quid facias, et quid dicas: et omnem intencionem tuam ad hoc dirige, ut mihi soli placeas, et extra me nihil cupias vel quaeras.

Sed et de aliorum dictis vel factis nil temere iudices, nec rebus, tibi non commissis, te implices; et poterit fieri ut parum vel raro turberis.

Nunquam autem sentire aliquam turbationem nec aliquam pati cordis vel corporis molestiam, non est praesentis temporis, sed status aeternae quietis.

Non ergo aestimes te veram pacem invenisse, si nullam senseris gravitatem; nec tunc totum esse bonum, si neminem pateris adversarium: nec hoc esse perfectum, si cuncta fiant secundum tuum affectum.

Neque tunc aliquid magni te reputes, aut specialiter dilectum existimes, si in magna fueris devotione atque dulcedine; quia in istis non cognoscitur verus amator virtutis nec in istis consistit perfectio hominis.

4. In quo ergo, Domine?

5. In offerendo te ex toto corde tuo voluntati divinae, non quaerendo quae tua sunt (1), nec in parvo, nec

1) I Cor. 13, 5.

in magno, nec in tempore, nec in aeternitate.

Ita ut una aequali facie, in gratiarum actione perman eas inter prospera et contraria, omnia aequalance pensando.

Si fueris tam fortis et longanimis in spe, ut subtracta interiori consolatione, etiam ad ampliora sustinenda cor tuum praeparaveris, nec te iustificaveris, quasi haec tantaque pati non deberes; sed me in omnibus dispositionibus iustificaveris, et sanctum laudaveris; tunc in vera et recta via pacis ambulas, et spes indubitata erit, quod rursus in iubilofaciem meam sis visurus (1).

Quod si ad plenum tui ipsius contemptum perveneris, scito quod tunc abundantia pacis perfrueris (2), secundum possibilitatem tui incolatus.

CAPUT XXVI.

DE EMINENTIA LIBERAE MENTIS
QUAM SUPPLEX ORATIO
MAGIS MERETUR
QUAM FREQUENS LECTIO

Domine, hoc opus est perfecti viri, nunquam ab intentione coelestium animum relaxare; et, inter multas curas, quas sine

¹⁾ *Iob* 33, 26.

²⁾ *Ps.* 71, 7.

cura transire, non more torpentis, sed praerogativa quadam liberae mentis, nulli creaturae inordinata affectione adhaerendo.

2. Obsecro te, piissime Deus meus, praeserva me a curis huius vitae, ne nimis implicer; a multis necessitatibus corporis, ne voluptate capiar; ab universis animae obstaculis, ne molestiis fractus deliciar!

Non dico ab his rebus, quas toto affectu ambit vanitas mundana; sed ab his miseriis quae animam servi tui, communi maledicto mortalitatis, poenaliter gravant et retardant, ne in libertatem spiritus, quoties libuerit, valeat introire.

3. O Deus meus, dulcedo inefabilis, verte mihi in amaritudinem omnem consolationem carnalem, ab aeternorum amore me abstrahentem, et ad se, intuitu cuiusdam boni delectabilis praesentis, male allicientem!

Non me vincat, Deus meus, non me vincat caro et sanguis (1); non me decipiat mundus, et brevis gloria eius; non me supplantet diabolus, et astutia illius.

Da mihi fortitudinem resistendi, patientiam tolerandi, constantiam perseverandi.

¹) Gal. 1, 16.

Da, pro omnibus mundi consolationibus, suavissimam spiritus tui unctionem; et pro carnali amore, tui nominis infunde amorem.

4. Ecce cibus, potus, vestis, ac caetera utensilia, ad corporis sustentaculum pertinentia, ferventi spiritui sunt onerosa.

Tribue talibus fomentis temperate uti, non desiderio nimio implicari.

Abiicere omnia non licet, quia natura sustentanda est: requirere autem superflua, et quae magis delectant, lex sancta prohibet; nam alias caro adversus spiritum insolesceret (1).

Inter haec, quaeso, manus tua me regat et doceat, ne quid nimium fiat.

CAPUT XXVII.

QUOD PRIVATUS AMOR A SUMMO BONO MAXIME RETARDAT

Tibi, oportet te dare totum pro toto, et nihil tui ipsius esse.

Scito quod amor tui ipsius magis nocet tibi, quam reliqua res mundi.

Secundum amorem et affectum quem geris, quaelibet res plus vel minus adhaeret.

¹⁾ *Gal.* 5, 17.

Si fuerit amor tuus purus, simplex et bene ordinatus, eris sine captivitate rerum.

Noli concupiscere quod non licet habere.

Noli habere quod te potest impedire, et libertate interiori privare.

Mirum, quod non ex toto fundo cordis te ipsum mihi committis, cum omnibus quae desiderare potes vel habere.

2. Quare vano moerore consumeris? (1) cur superfluis curis fatigaris?

Sta ad beneplacitum meum, et nullum patieris detrimentum.

Si quaeris hoc vel illud, et voveris esse ibi vel ibi, propter tuum commodum, et proprium beneplacitum magis habendum; nunquam eris in quietudine, nec liber a sollicitudine, quia in omni re reperietur aliquis defectus, et in omni loco erit qui adversetur.

3. Iuvat igitur, non quaelibet res adepta, vel multiplicata exterius, sed potius contempta, et decisa ex corde radicitus: quod non tantum de censu aeris et divitiarum intelligas, sed de honoris etiam am-

¹⁾ *Exod.* 18, 18; *Mich.* 4, 9.

bitu, ac vanae laudationis desiderio, quae omnia transeunt cum mundo (1).

Munit parum locus, si deest spiritus fervoris; nec diu stabit pax illa quaesita forinsecus, si vacat a vero fundamento status cordis, hoc est, nisi steteris in me; permutare te potes, sed non meliorare.

Nam, occasione orta et accepta (2), invenies quod fugisti et amplius.

ORATIO

PRO PURGATIONE CORDIS, ET COELESTI SAPIENTIA

4. Confirma me, Deus, per gratiam Sancti Spiritus (3).

Da virtutem corroborari in interiori homine, et cor meum ab omni inutili sollicitudine et angore evacuare, nec variis desideriis trahi cuiuscumque rei vilis aut pretiosae; sed omnia inspicere sicut transeuntia, et me pariter cum illis transiturum.

Quia nihil permanens sub sole, ubi omnia vanitas, et afflictio spiritus (4). O quam sapiens qui ita considerat!

5. Da mihi, Domine, coelestem sapientiam (5), ut discam te super

¹⁾ I Ioan. 2, 17.

²⁾ Rom. 7, 8.

³⁾ Ps. 50, 13.

⁴⁾ Eccle. 1, 14 et 2, 11.

⁵⁾ Sap. 9, 4.

omnia quaerere et invenire, super omnia sapere et diligere; et caetera, secundum ordinem sapientiae tuae, prout sunt, intelligere.

Da prudenter declinare blandientem, et patienter ferre adversantem;

Quia haec magna sapientia, non moveri omni vento verborum (1), nec aurem male blandienti praeberere sirenae; sic enim incepta pergitur via secure.

CAPUT XXVIII.

CONTRA

LINGUAS OBTRACTATORUM

Fili, non aegre feras, si quidam de te male senserint, et dixerint quod non libenter audias.

Tu deteriora de te ipso sentire debes, et neminem infirmiores te credere.

Si ambulas ab intra, non multum ponderabis volantia verba.

Est non parva prudentia, silere in tempore malo (2), et introrsus ad me converti, nec humano iudicio disturbari.

2. Non sit pax tua in ore hominum: sive enim bene, sive male interpretati fuerint, non es ideo alter homo.

¹⁾ *Eccli.* 5, 11; *Iob* 6, 26.

²⁾ *Ps.* 36, 19.

Ubi est vera pax et vera gloria?
Nonne in me? (1).

Et qui non appetit hominibus placere, nec timet displicere, multa perfruetur pace.

Ex inordinato amore, et vano timore, oritur omnis inquietudo cordis, et distractio sensuum.

CAPUT XXIX.

QUALITER, INSTANTE TRIBULATIONE, DEUS INVOCANDUS EST ET BENEDICENDUS

Sit nomen tuum, Domine, benedictum in saecula (2), qui voluisti hanc tentationem et tribulationem venire super me.

Non possum eam effugere; sed necesse habeo ad te confugere, ut me adiuves, et in bonum mihi convertas.

Domine, modo sum in tribulatione, et non est cordi meo bene, sed multum vexor a praesenti passione.

Et nunc, Pater dilecte, quid dicam? Deprehensus sum inter angustias (3). Salvifica me ex hora hac (4).

¹⁾ *Ioan.* 16, 33.

²⁾ *Tob.* 3, 23 *et alibi.*

³⁾ *Thren.* 1, 3.

⁴⁾ *Io.* 12, 27.

Sed propterea veni in hanc horam, ut tu clarificeris (1), cum fuero valde humiliatus, et per te liberatus (2).

Complaceat tibi, Domine, ut eruas me (3): nam ego pauper, quid agere possum, et quo ibo sine te?

Da patientiam, Domine, etiam hac vice.

Adiuva me, Deus meus (4), et non timebo, quantumcumque gravatus fuero.

2. Et nunc inter haec quid dicam? Domine, fiat voluntas tua (5); ego bene merui tribulari et gravari.

Oportet utique ut sustineam; et utinam patienter, donec transeat tempestas, et melius fiat!

Potens est autem omnipotens manus tua (6) etiam hanc tentationem a me auferre, et eius impetum mitigare, ne penitus succumbam, quemadmodum et prius saepius egisti mecum, Deus meus, misericordia mea (7).

¹⁾ *Io.* 12, 28.

²⁾ *Ps.* 114, 6.

³⁾ *Ps.* 39, 13.

⁴⁾ *Ps.* 108, 25.

⁵⁾ *Matth.* 26, 42.

⁶⁾ *Sap.* 11, 18.

⁷⁾ *Ps.* 58, 17.

Et quanto mihi difficilius, tanto tibi facilior est haec mutatio dexterae Excelsi (1).

CAPUT XXX.

DE DIVINO PETENDO AUXILIO,
ET CONFIDENTIA
RECUPERANDAE GRATIAE

Fili, ego Dominus, confortans in die tribulationis (2).

Venias ad me, cum tibi non fuerit bene.

Hoc est quod maxime consolationem impedit coelestem, quia tardius te convertis ad orationem.

Nam antequam me intente roges, multa interim solatia quaeris, et recreas te in externis.

Ideoque fit, ut parum omnia prosint, donec advertas quia ego sum qui eruo sperantes in me (3); nec est extra me valens auxilium, neque utile consilium, sed neque durable remedium.

Sed iam resumpto spiritu post tempestatem, reconvalesce in luce miserationum mearum (4); quia prope sum, dicit Dominus (5), ut

¹⁾ *Ps.* 76, 10.

²⁾ *Nahum* 1. 7.

³⁾ *Ps.* 16, 7.

⁴⁾ *Eccli.* 36, 1.

⁵⁾ *Philipp.* 4, 5 et alibi.

restaurem universa non solum integre, sed et abundanter ac cumulate.

2. Numquid mihi quidquam est difficile, aut ero similis dicenti et non facienti? (1).

Ubi est fides tua? Sta firmiter et perseveranter.

Esto longanimis et vir fortis: veniet tibi consolatio in tempore suo.

Exspecta me, expecta: veniam, et curabo te (2).

Tentatio est, quae te vexat; et formido vana, quae te exterret.

Quid importat sollicitudo de futuris contingentibus, nisi ut tristitiam super tristitiam habeas? (3). Sufficit diei malitia sua (4).

Vanum est et inutile, de futuris conturbari vel gratulari, quae forte nunquam evenient.

3. Sed humanum est, huiusmodi imaginationibus illudi; et parvi adhuc animi signum, tam leviter trahi ad suggestionem inimici.

Ipse enim non curat, utrum veris an falsis illudat et decipiat; utrum praesentium amore, aut futurorum formidine prosternat.

1) *Ier.* 32, 27; *Num.* 23, 19.

2) *Ps.* 39, 1; *Matth.* 8, 7.

3) *II Cor.* 2, 3.

4) *Matth.* 6, 34.

Non ergo turbetur cor tuum, neque formidet (1).

Crede in me (2), et in misericordia mea habeto fiduciam.

Quando te putas te elongatum a me, saepe sum propinquior.

Quando tu aestimas pene totum perditum, tunc saepe maius merendū instat lucrum.

Non est totum perditum, quando res accidit in contrarium.

Non debes iudicare secundum praesens sentire; nec sit gravitati alicui undecumque venienti inhaerere, et accipere tamquam omnis spes sit ablata emergendi.

4. Noli putare te relictum ex toto, quamvis ad tempus tibi miserim aliquam tribulationem, vel etiam optatam subtraxerim consolationem: sic enim transitur ad regnum coelorum.

Et hoc sine dubio magis expedit tibi, et caeteris servis meis, ut exercitemini adversis, quam si cuncta ad libitum haberetis.

Ego novi cogitationes absconditas (3); quia multum expedit pro salute tua, ut interdum sine sapore relinquaris, ne forte eleveris in bono

¹⁾ *Io.* 14, 27.

²⁾ *Io.* 14, 1.

³⁾ *Ps.* 43, 21.

successu, et tibi ipsi placere velis in eo quod non es.

Quod dedi, auferre possum et restituere, cum mihi placuerit.

5. Cum dederò, meum est; cum retraxero, tuum non tuli; quia meum est omne datum bonum, et omne donum perfectum (1).

Si tibi misero gravitatem aut quamlibet contrarietatem ne indigneris, neque concidat cor tuum.

Ego cito sublevare possum, et omne onus in gaudium transmutare.

Verumtamen iustus sum, et commendabilis multum, cum sic facio tecum.

6. Si recte sapis, et in veritate adspicis, nunquam debes propter adversa tam deiecte contristari, sed magis gaudere, et grätias agere:

Imo hoc unicum reputare gaudium, quod affligens te doloribus, non parco tibi (2).

Sicut dilexit me Pater, et ego vos diligo (3), dixi dilectis discipulis meis: quos utique non misi ad gaudia temporalia, sed ad magna certamina; non ad honores, sed ad

¹⁾ *Iac.* 1, 17.

²⁾ *Iob* 6, 10.

³⁾ *Ioan.* 15, 9.

despectiones; non ad otium, sed ad labores; non ad requiem, sed ad afferendum fructum multum in patientia (1). Horum memento, fili mi, verborum.

CAPUT XXXI.

DE NEGLECTU OMNIS CREATURAE, UT CREATOR POSSIT INVENIRI

Domine, bene indigeo adhuc maiori gratia, si debeam illuc pervenire ubi me nemo poterit, nec ulla creatura, impedire.

Nam quamdiu res aliqua me retinet, non possum libere ad te volare.

Cupiebat libere volare, qui dicebat: Quis dabit mihi pennas sicut columbae, et volabo, et requiescam? (2).

Quid simplici oculo quietius? et quid liberius nil desiderante in terris?

Oportet igitur omnem supertransire creaturam et seipsum perfecte deserere, ac in excessu mentis (3) stare, et videre te omnium conditorem cum creaturis nil simile habere.

¹⁾ *Luc.* 8, 15.

²⁾ *Ps.* 54, 7.

³⁾ *Ps.* 67, 28.

Et nisi quis ab omnibus creaturis fuerit expeditus, non poterit libere intendere divinis.

Ideo enim pauci inveniuntur contemplativi quia pauci sciunt se a perituris et creaturis ad plenum sequestrare.

2. Ad hoc magna requiritur gratia, quae animam levet, et supra semetipsam rapiat.

Et nisi homo sit in spiritu elevatus, et ab omnibus creaturis liberatus, ac Deo totus unitus, quidquid scit, quidquid etiam habet, non est magni ponderis.

Diu parvus erit, et infra iacebit, qui aliquid magnum aestimat, nisi solum unum immensum, aeternum bonum.

Et quidquid Deus non est, nihil est, et pro nihilo computari debet.

Est magna differentia, sapientia illuminati et devoti viri, et scientia litterati atque studiosi clerici.

Multo nobilior est illa doctrina, quae desursum ex divina influenza manat, quam quae laboriose humano acquiritur ingenio.

3. Plures reperiuntur contemplationem desiderare; sed quae ad eam requiruntur, non student exercere.

Est magnum impedimentum, quia

in signis et sensibilibus rebus statur, et parum de perfecta mortificatione habetur.

Nescio quid est, quo spiritu ducimur, et quid praetendimus, qui spirituales dici videmur; quod tantum laborem, et ampliorem sollicitudinem pro transitoriis et vilibus rebus agimus, et de interioribus nostris vix raro plene recollectis sensibus, cogitamus.

4. Proh dolor! statim post modicam recollectionem foras erumpimus; neo opera nostra districta examinatione trutinamus.

Ubi iacent affectus nostri, non attendimus; et quam impura sint omnia, non deploramus.

Omnis quippe caro corruperat viam suam (1), et ideo sequebatur diluvium magnum.

Cum ergo interior affectus noster multum corruptus sit, necesse est ut actio sequens, index carentiae interioris vigoris, corrumpatur.

E puro corde procedit fructus bonae vitae (2).

5. Quantum quis fecerit, quaeritur; sed ex quanta virtute agit, non tam studiose pensatur.

¹⁾ Ger. 6, 12.

²⁾ I Tim. 1, 5.

Si fuerit fortis, dives, pulcher, habilis, vel bonus scriptor, bonus cantor, bonus laborator, investigatur; quam pauper sit spiritu, quam patiens et mitis, quam devotus et internus a multis tacetur.

Natura exteriora hominis respicit; gratia ad interiora se convertit.

Illa frequenter fallitur; ista in Deo sperat, ut non decipiatur.

CAPUT XXXII.

DE ABNEGATIONE SUI ET ABDICATIONE OMNIS CUPIDITATIS

Fili, non potes perfectam possidere libertatem, nisi totaliter abneges teipsum (1).

Compediti sunt omnes proprietarii, et sui ipsius amatores, cupidi (2), curiosi, gyrovagi, quaerentes semper mollia, non quae Iesu Christi (3), sed hoc saepe fingentes et componentes quod non stabit.

Peribit enim totum quod non est ex Deo ortum.

Tene breve et consummatum verbum (4); dimitte omnia, et invenies

¹⁾ *Matth.* 16, 24.

²⁾ *II Tim.* 3, 2.

³⁾ *Philipp.* 2, 21.

⁴⁾ *Rom.* 9, 28.

omnia; relinque cupidinem, et reperies requiem.

Hoc mente pertracta; et cum impleveris, intelliges omnia.

2. Domine, hoc non est opus unius diei (1), nec ludus parvulorum; imo in hoc brevi includitur omnis perfectio religiosorum.

3. Fili, non debes averti, nec statim deici, audita via perfectorum; sed magis ad sublimiora provocari, et ad minus ad haec ex desiderio suspirare.

Utinam sic tecum esset, et ad hoc pervenisses, ut tui ipsius amator non esses, sed ad nutum meum pure stares, et eius quem tibi praeposui Patris: tunc mihi valde placeres, et tota vita tua in gaudio et in pace transiret.

Adhuc multa habes ad relinquendum: quae nisi mihi ex integro resignaveris, non acquires quod postulas.

Suadeo tibi emere a me aurum ignitum, ut locuples fias (2), id est, coelestem sapientiam, omnia infima conculcantem.

Postpone terrenam sapientiam, omnem humanam et propriam complacentiam.

¹⁾ I *Esdr.* 10, 13.

²⁾ *Apoc.* 3, 18.

4. Dixi, viliora tibi emenda pro pretiosis et altis, in rebus humanis.

Nam valde vilis et parva, ac pene oblivioni tradita videtur vera coelestis sapientia; non sapiens alta (1) de se, nec magnificari quaerens in terra, quam multi ore tenus praeedicant, sed vita longe dissentiunt: ipsa tamen est pretiosa margarita (2), a multis abscondita.

CAPUT XXXIII.

DE INSTABILITATE CORDIS
ET DE INTENTIONE FINALI
AD DEUM HABENDA

Fili, noli credere affectui tuo; qui nunc est, cito mutabitur in aliud.

Quamdiu vixeris, mutabilitati subiectus es, etiam nolens (3); ut modo laetus, modo tristis; modo pacatus, modo turbatus; nunc devotus, nunc indevotus; nunc studiosus, nunc acediosus; nunc gravis, nunc levis inveniaris.

Sed stat super haec mutabilia sapiens, et bene doctus spiritu; non attendens quid in se sentiat, vel qua parte flet ventus instabilitatis, seu ut tota intentio mentis

¹⁾ *Rom.* 12, 16.

²⁾ *Matth.* 13, 46.

³⁾ *Rom.* 8, 20.

eius ad debitum et optimum proficiat finem.

Nam sic poterit unus et idem inconcussusque permanere, simplici intentionis oculo (1), per tot varios eventus, ad me impraetermisso directo.

4. Quanto autem purior fuerit intentionis oculus, tanto constantius inter diversas itur procellas.

Sed in multis caligat oculus purae intentionis; respicitur enim cito in aliquod delectabile, quod occurrit.

Nam et raro totus liber quis invenitur a naevo propriae exquisitionis.

Sic Iudaei olim venerant in Bethaniam, ad Martham et Mariam; non propter Iesum tantum, sed ut Lazarum viderent (2).

Mundandus est ergo intentionis oculus, ut sit simplex (3) et rectus, atque ultra omnia varia media ad me dirigendus.

CAPUT XXXIV.

QUOD AMANTI SAPIT DEUS
SUPER OMNIA ET IN OMNIBUS

Ecce Deus meus et omnia! (4).
Quid volo amplius et quid
felicius desiderare possum?

¹⁾ *Matth.* 6, 22.

²⁾ *Ioan.* 11, 19 et 12, 9.

³⁾ *Matth.* 6, 22.

⁴⁾ *I Cor.* 15, 28.

O sapidum et dulce verbum! sed amanti Verbum, non mundum nec ea quae in mundo sunt (1).

Deus meus et omnia! Intelligenti satis dictum est; et saepe repetere, iucundum est amanti.

Tu siquidem praesente, iucunda sunt omnia; te autem absente, fastidiunt cuncta.

Te facis cor tranquillum; et pacem magnam, laetitiamque festivam.

Tu facis bene sentire de omnibus, et in omnibus te laudare: nec potest aliquid sine te diu placere; sed si debet gratum esse et bene sapere, oportet gratiam tuam adesse, et condimento tuae sapientiae condiri.

2. Cui tu sapis, quid ei recte non sapiet?

Et cui tu non sapis, quid ei ad iucunditatem esse poterit?

Sed deficiunt in sapientia tua mundi sapientes et qui carnem sapiunt; quia ibi plurima vanitas et hic mors invenitur (2).

Qui autem te per contemptum mundanorum, et carnis mortificationem sequuntur, vere sapientes esse cognoscuntur; quia de vani-

¹⁾ I Io. 2, 15.

²⁾ Rom. 8, 5, 6.

tate ad veritatem, de carne ad spiritum transferuntur.

Istis sapit Deus; et quidquid boni invenitur in creaturis, totum ad laudem referunt sui conditoris.

Dissimilis tamen, et multum dissimilis, sapor Creatoris et creaturae, aeternitatis et temporis, lucis increatae et lucis illuminatae.

3. O lux perpetua, cuncta creata transcendens lumina, fulgura coruscationem (1) de sublimi, penetrantem omnia intima cordis mei.

Purifica, laetifica, clarifica et vivifica spiritum meum, cum suis potentiis, ad inhaerendum tibi iubilosis excessibus.

O quando veniet haec beata et desiderabilis hora, ut tua me saties praesentia, et sis mihi omnia in omnibus ! (2).

Quamdiu hoc datum non fuerit, nec plenum gaudium erit.

Adhuc, proh dolor! vivit in me vetus homo, non est totus crucifixus (3), non est perfecte mortuus.

Adhuc concupiscit fortiter contra spiritum (4), bella movet intestina, nec regnum animae patitur esse quietum.

¹⁾ Ps. 143, 6.

²⁾ I Cor. 15, 28.

³⁾ Rom. 6, 6.

⁴⁾ Gal. 5, 17.

4. Sed tu, qui dominaris potestati maris, et motum fluctuum eius mitigas, exsurge, adiuva me (1).

Dissipa gentes quae bella volunt; contere eas in virtute tua (2).

Ostende, quaeso, magnalia tua, et glorificetur dextera tua (3); quia non est spes alia, nec refugium mihi, nisi in te, Domine Deus meus!

CAPUT XXXV.

QUOD NON EST SECURITAS
A TENTATIONE IN HAC VITA

Fili, nunquam securus es in hac vita; sed, quoad vixeris, semper arma spiritualia tibi sunt necessaria.

Inter hostes versaris, et a dextris et a sinistris (4) impugnaris.

Si ergo non uteris undique scuto (5) patientiae, non eris diu sine vulnere.

Insuper, si non ponis cor tuum fixe in me, cum mera voluntate cuncta patiendi propter me, non poteris ardorem istum sustinere, nec ad palmam pertingere beatorum.

Oportet te ergo viriliter omnia

¹⁾ Ps. 88, 10.

²⁾ Ps. 67, 32 et 58, 11.

³⁾ Eccli. 17, 7 et 36, 7.

⁴⁾ II Cor. 6, 7.

⁵⁾ Ps. 90, 5.

pertransire, et potenti manu uti adversus obiecta.

Nam vincenti datur manna (1), et torpenti relinquitur multa miseria.

2. Si quaeris in hac vita requiem, quomodo tunc pervenies ad aeternam?

Non ponas te ad multam requiem, sed ad magnam patientiam.

Quaere veram pacem, non in terris, sed in coelis; non in hominibus nec in caeteris creaturis, sed in Deo solo.

Pro amore Dei debes omnia libenter subire (2), labores scilicet et dolores, tentationes, vexationes, anxietates, necessitates, infirmitates, iniurias, oblocutiones, reprehensiones, humiliationes, confusiones, correctiones et despectiones.

Haec iuvant ad virtutem; haec probant Christi tironem; haec fabricant coelestem coronam.

Ego reddam mercedem aeternam pro brevi labore, et infinitam gloriam pro transitoria confusione.

3. Putas tu quod semper habebis pro tua voluntate consolationes spirituales?

Sancti mei non semper habuerunt tales, sed multas gravitates, et ten-

¹⁾ *Apoc.* 2, 17.

²⁾ *Rom.* 8, 35-39.

tationes varias (1), magnasque desolationes.

Sed patienter sustinuerunt se in omnibus, et magis confisi sunt Deo, quam sibi; scientes quia non sunt condignae passionibus huius temporis ad futuram gloriam promerendam (2).

Vis tu statim habere quod multi post multas lacrymas et magnos labores vix obtinuerunt?

Exspecta Dominum, viriliter age, et confortare (3): noli diffidere, noli discedere; sed corpus et animam expone constanter pro gloria Dei.

Ego reddam plenissime; ego tecum ero in omni tribulatione (4).

CAPUT XXXVI.

CONTRA

VANA HOMINUM IUDICIA

Fili, iacta cor tuum firmiter in Domino (5); et humanum ne metuas iudicium, ubi te conscientia pium reddit et insontem.

Bonum est et beatum taliter pati; nec hoc erit grave humili cordi, et Deo magis quam sibi ipsi confidenti.

¹⁾ *Iac.* 1, 2.

²⁾ *Rom.* 8, 18.

³⁾ *Ps.* 26, 14.

⁴⁾ *Ps.* 90, 15.

⁵⁾ *Ps.* 54, 22.

Multi multa loquuntur, et ideo parva fides est adhibenda.

Sed et omnibus satis esse non est possibile.

Et si Paulus omnibus studuit in Domino placere et omnibus omnia factus est (1); tamen etiam pro minimo duxit, quod ab humano die iudicatus fuerit (2).

2. Egit satis pro aliorum aedificatione et salute, quantum in se erat et poterat; sed ne ab aliis aliquando iudicaretur, vel ne despiceretur, cohibere non potuit.

Ideo totum Deo commisit, qui totum noverat; et patientia ac humilitate, contra ora loquentium iniqua (3), aut etiam vana ac mendosa cogitantium, atque pro libitu suo quaeque iactantium, se defendit.

Respondit tamen interdum, ne infirmis ex sua taciturnitate generaretur scandalum.

3. Quis tu, ut timeas a mortali homine? hodie est, et cras non comparet (4).

Deum time, et hominum terrores non expavesces (5).

¹⁾ I Cor. 9, 22 et 10, 33.

²⁾ I Cor. 4, 3.

³⁾ Ps. 62, 11.

⁴⁾ Is. 51, 12; I Mach. 2, 63.

⁵⁾ Eccli. 34, 16; Prov. 3, 25.

Quid potest aliquis in te verbis aut iniuriis? Sibi potius nocet, quam tibi; nec poterit iudicium Dei effugere, quicumque est ille (1).

Tu habe Deum prae oculis, et noli contendere verbis (2) querulosis.

Quod si ad praesens tu videris succumbere et confusionem pati, quam non meruisti: ne indigneris ex hoc, neque per impatientiam minuas coronam tuam.

Sed ad me potius respice in coelum, qui potens sum eripere ab omni confusione et iniuria, et unicuique reddere secundum opera sua (3).

CAPUT XXXVII.

DE PURA ET INTEGRA RESIGNATIONE SUI AD OBTINENDAM CORDIS LIBERTATEM

Tibi, relinque te, et invenies me. Sta sine electione et omni proprietate; et lucraberis semper.

Nam et adicietur tibi amplior gratia, statim ut te resignaveris, nec resumpseris.

2. Domine, quoties me resignabo, et in quibus me relinquam?

¹⁾ Rom. 2, 3; Gal. 5, 10.

²⁾ II Tim. 2, 14.

³⁾ Matth. 16, 27.

3. Semper et omni hora; sicut in parvo, sic et in magno. Nihil excipio, sed in omnibus te nudatum inveniri volo.

Alioquin, quomodo poteris esse meus, et ego tuus; nisi fueris ab omni propria voluntate intus et foris spoliatus?

Quanto celerius hoc agis, tanto melius habebis; et quanto plenius et sincerius, tanto mihi plus placebis, et amplius lucraberis.

4. Quidam se resignant, sed cum aliqua exceptione: non enim plene Deo confidunt; ideo sibi providere satagunt. Quidam etiam primo totum offerunt; sed postea, tentatione pulsati, ad propria redeunt: ideo minime in virtute proficiunt.

Hi ad veram puri cordis libertatem, et iucundae familiaritatis meae gratiam non pertinent, nisi integra resignatione et quotidiana sui immolatione prius facta, sine qua non stat, nec stabit unio fruitiva.

5. Dixi tibi saepissime, et nunc iterum dico: Relinque te; resigna te, et frueris magna interna pace.

Da totum pro toto; nil exquire, nil repete; sta pure et inhaesitanter in me, et habebis me.

Eris liber in corde, et tenebrae non conculcabunt te (1).

¹) *Ps.* 138, 11; *Is.* 5, 30.

Ad hoc conare, hoc ora, hoc considera, ut ab omni proprietate possis exspoliari, et nudus nudum Iesum sequi; tibi mori, et mihi aeternaliter vivere.

Tunc deficient omnes vanae phantasiae, conturbationes iniquae et curae superfluae.

Tunc etiam recedet immoderatus timor, et inordinatus amor morietur.

CAPUT XXXVIII.

DE BONO REGIMINE IN EXTERNIS, ET RECURSU AD DEUM IN PERICULIS

Fili, ad istud diligenter intendere debes, ut in omni loco et actione seu occupatione externa sis interius liber et tui ipsius potens, et sint omnia sub te, et non tu sub eis (1).

Ut sis dominus actionum tuarum et rector, non servus; nec emptitius, sed magis exemptus, verusque Hebraeus, in sortem ac libertatem transiens filiorum Dei (2).

Qui stant super praesentia, et speculantur aeterna;

Qui transitoria sinistro intuentur oculo, et dextro coelestia;

¹⁾ Gen. 4; 7.

²⁾ Rom. 8, 21.

Quos temporalia non trahunt ad inhaerendum, sed trahunt ipsi magis ea ad bene serviendum, prout ordinata sunt a Deo, et instituta a summo opifice, qui nihil inordinatum in sua reliquit creatura.

2. Si etiam, in omni eventu stas, non in apparentia externa, nec oculo carnali lustras visa vel audita, sed mox in qualibet causa intras cum Moyse in tabernaculum, ad consulendum Dominum; audies nonnunquam divinum responsum, et redies instructus de multis praesentibus et futuris.

Semper enim Moyses recursum habuit ad tabernaculum, pro dubiis et quaestionibus solvendis; fugitque ad orationis adiutorium, pro periculis et improbitatibus hominum sublevandis.

Sic et tu confugere debes in cordis tui secretarium (1), divinum intensius implorando suffragium.

Propterea namque Iosue et filii Israel a Gabaonitis leguntur decepti, quia os Domini prius non interrogaverunt, sed nimium creduli dulcibus sermonibus, falsa pietate delusi sunt.

¹) *Matth.* 6, 6.

CAPUT XXXIX.

QUOD HOMO
NON SIT IMPORTUNUS
IN NEGOTIIS

Fili, committe mihi semper causam tuam: ego bene disponam in tempore suo.

Exspecta ordinationem meam, et senties inde profectum.

2. Domine, satis libenter tibi omnes res committo, quia parum potest cogitatio mea proficere.

Utinam non multum adhaererem futuris eventibus, sed ad beneplacitum tuum incunctanter me offerrem!

3. Fili, saepe homo rem aliquam vehementer agitat quam desiderat; sed quum ad eam pervenerit, aliter sentire incipit; quia affectiones circa idem non sunt durabiles, sed magis de uno ad aliud impellunt.

Non est ergo minimum, etiam in minimis se ipsum relinquere.

4. Verus profectus hominis est abnegatio sui ipsius; et homo abnegatus, valde liber est et securus.

Sed antiquus hostis, omnibus bonis adversans, a tentatione non cessat; sed die noctuque graves molitur insidias, si forte in laqueum

deceptionis possit praecipitare incautum (1).

Vigilate ergo et orate, dicit Dominus, ut non intretis in tentationem (2).

CAPUT XL.

QUOD HOMO NIHIL BONI EX SE
HABET, ET DE NULLO
GLORIARI POTEST

Domine, quid est homo, quod memor es eius; aut filius hominis, quia visitas eum? (3).

Quid promeruit homo, ut dares illi gratiam tuam?

Domine, quid possum conqueri, si me deseris? aut quid iuste obtinere possum (4), si quod peto, non feceris?

Certe hoc in veritate cogitare possum, et dicere: Domine, nihil sum, nihil possum, nihil boni ex me habeo, sed in omnibus deficio, et ad nihil semper tendo.

Et nisi a te fuero adiutus et interius informatus, totus efficior tepidus et dissolutus.

2. Tu autem, Domine, semper idem ipse es, et permanes in aeter-

¹⁾ *Apoc.* 12, 9; *I Petr.* 5, 8.

²⁾ *Matth.* 26, 41.

³⁾ *Ps.* 8, 4.

⁴⁾ *Gen.* 44, 16.

num (1), semper bonus, iustus et sanctus; bene, iuste ac sancte agens omnia, et disponens in sapientia (2).

Sed ego, qui ad defectum sum magis pronus quam ad profectum, non sum semper in uno statu perdurans; quia septem tempora mutantur super me (3).

Verumtamen cito melius fit, cum tibi placuerit, et manum porrexeris adiutricem; quia tu solus sine humano suffragio poteris auxiliari, et in tantum confirmare, ut vultus meus amplius in diversa non mutetur (4), sed in te uno cor meum convertatur et quiescat.

3. Unde si bene scirem omnem humanam consolationem abiicere, sive propter devotionem adipiscendam, sive propter necessitatem qua compellor te quaerere, quia non est homo qui me consoletur (5);

Tunc possem merito de gratia tua sperare, et de dono novae consolationis exsultare.

4. Gratias tibi, unde totum venit, quotiescumque mihi bene succedit!

¹⁾ *Ps.* 101, 13, 28.

²⁾ *Sap.* 12, 15.

³⁾ *Dan.* 4, 13, 22.

⁴⁾ *I Reg.* 1, 18.

⁵⁾ *Thren.* 1, 2.

Ego autem vanitas et nihilum ante te (1), inconstans homo et infirmus.

Unde ergo possum gloriari, aut cur appeto reputari?

Numquid de nihilo? Et hoc vanissimum est.

Vere inanis gloria, mala pestis, vanitas maxima; quia a vera trahit gloria, et coelesti spoliatur gratia.

Dum enim homo complacet sibi, displicet tibi; dum inhiat laudibus humanis, privatur veris virtutibus.

5. Est autem vera gloria et exultatio sancta, gloriari in te (2), et non in se; gaudere in nomine tuo, non in propria virtute, nec in aliqua creatura delectari, nisi propter te.

Laudetur nomen tuum (3), non meum; magnificetur opus tuum (4), non meum; benedicatur nomen sanctum tuum; nihil autem mihi attribuat de laudibus hominum.

Tu gloria mea, tu exultatio cordis mei (5).

In te gloriabor et exultabo tota die; pro me autem nihil, nisi in infirmitatibus meis (6).

¹⁾ *Ps.* 38, 5.

²⁾ *I Cor.* 1, 31.

³⁾ *Ps.* 113, 9.

⁴⁾ *Ps.* 91, 5.

⁵⁾ *Ps.* 3, 3 et 118, 111.

⁶⁾ *Ps.* 88, 16; *II Cor.* 12, 5.

6. Quaerant Iudaei gloriam quae ab invicem est; ego hanc requiram quae a solo Deo est (1).

Omnis quidem gloria humana, omnis honor temporalis, omnis altitudo mundana, aeternae gloriae tuae comparata, vanitas est et stultitia.

O veritas mea et misericordia mea, Deus meus, Trinitas beata! tibi soli laus, honor, virtus et gloria per infinita saeculorum saecula (2).

CAPUT XLI.

DE CONTEMPTU

OMNIS TEMPORALIS HONORIS

Fili, noli tibi attrahere, si videas alios honorari et elevari, te autem despici et humiliari.

Erige cor tuum ad me in coelum, et non contristabit te contemptus hominum in terris.

2. Domine, in caecitate sumus, et vanitate cito seducimur (3). Si recte me inspicio, nunquam mihi, facta est iniuria ab aliqua creaturai unde nec iuste habeo conqueri adversum te.

Quia autem frequenter et graviter

1) *Ioan.* 5, 44.

2) *Ps.* 58, 17; *I Tim.* 1, 17.

3) *II Esdr.* 1, 7.

peccavi tibi, merito armatur contra me omnis creatura (1).

Mihi igitur iuste debetur confusio et contemptus; tibi autem laus, honor et gloria (2).

Et nisi me ad hoc praeparavero, quod velim libenter ab omni creatura despici et relinqui, atque penitus nihil videri, non possum interius pacificari et stabiliri, nec spiritualiter illuminari, neque plene tibi uniri.

CAPUT XLII.

QUOD PAX NON EST PONENDA IN HOMINIBUS

Fili, si ponis pacem tuam cum aliqua persona, propter tuum sentire et convivere, instabilis eris et implicatus.

Sed si recursum habes ad semper viventem et manentem veritatem (3), non contristabit amicus recedens aut moriens.

In me debet amici dilectio stare; et propter me diligendus est quisquis tibi bonus visus est, et multum charus in hac vita.

Sine me non valet, nec durabit

¹⁾ *Sap.* 5, 18.

²⁾ *Dan.* 9, 7; *Bar.* 1, 15.

³⁾ *Hebr.* 7, 24, 25.

amicitia; nec est vera et munda dilectio, quam ego non copulo.

Ita mortuus debes esse talibus affectionibus dilectorum hominum, ut, quantum ad te pertinet, sine omni humano optares esse consortio.

Tanto homo Deo magis appropinquat, quanto ab omni solatio terreno longius recedit.

Tanto etiam altius ad Deum ascendit, quanto profundius in se descendit, et plus sibi ipsi vilescit.

2. Qui autem sibi aliquid boni attribuit, gratiam Dei in se venire impedit, quia gratia Spiritus Sancti cor humile semper quaerit (1).

Si scires te perfecte annihilare, atque ab omni creato amore evacuare, tunc deberem in te cum magna gratia emanare.

Quando tu respicis ad creaturas, subtrahitur tibi adspectus Creatoris.

Disce te in omnibus propter Creatorem vincere; tunc ad divinam valebis cognitionem pertingere.

Quantumcumque modicum sit, si inordinate diligitur et respicitur, retardat a summo, et vitiat.

¹⁾ I Petr. 5, 5.

CAPUT XLIII.

CONTRA VANAM
ET SAECULAREM SCIENTIAM

Fili, non te moveant pulchra et subtilia hominum dicta. Non enim est regnum Dei in sermone, sed in virtute (1).

Attende verba mea, quae corda accendunt, et mentes illuminant; inducunt compunctionem, et variam ingerunt consolationem.

Nunquam ad hoc legas verbum ut doctior aut sapientior possis videri.

Stude mortificationi vitiorum, quia hoc amplius tibi proderit, quam notitia multarum difficultium quaestionum.

2. Cum multa legeris et cognoveris, ad unum semper oportet redire principium.

Ego sum qui doceo hominem scientiam (2); et clariorem intelligentiam parvulis tribuo (3), quam ab homine possit doceri

Cui ego loquor, cito sapiens erit, et multum in spiritu proficiet.

Vae illis, qui multa curiosa ab ho-

¹⁾ I Cor. 4, 20.

²⁾ Ps. 93, 10.

³⁾ Ps. 118. 130.

minibus inquirunt, et de via mihi serviendi parum curant!

Veniet tempus, quando Magister magistrorum apparebit Christus (1), Dominus Angelorum, cunctorum auditurus lectiones, hoc est singulorum examinaturus conscientias.

Et tunc scrutabitur Ierusalem in lucernis (2), et manifesta erunt abscondita tenebrarum (3), tacebuntque argumenta linguarum.

3. Ego sum qui humilem in puncto elevo mentem, ut plures aeternae veritatis capiat rationes, quam si quis decem annis studuisset in scholis.

Ego doceo sine strepitu verborum, sine confusione opinionum, sine fastu honorum, sine impugnatione argumentorum.

Ego sum qui doceo terrena despicere, praesentia fastidire, coelestia quaerere, aeterna sapere, honores fugere, scandala sufferre, omnem spem in me ponere, extra me nil cupere, et super omnia me ardentem amare.

4. Nam quidam amando me in-time, didicit divina, et loquebatur mirabilia.

¹⁾ Col. 3, 4.

²⁾ Soph. 1, 12.

³⁾ I Cor. 4, 5.

Plus profecit in relinquendo omnia, quam in studendo subtilia.

Sed aliis loquor communia, aliis specialia; aliquibus in signis et figuris dulciter appareo; quibusdam vero in multo lumine revelo mysteria (1).

Una vox librorum, sed non omnes aequè informat; quia intus sum doctor veritatis, scrutator cordis (2), cogitationum intellectus (3), actionum promotor, distribuens singulis, sicut dignum iudicavero (4).

CAPUT XLIV.

DE NON ATTRAHENDO SIBI RES EXTERIORES

Fili, in multis oportet te esse inscium (5), et aestimare te tamquam mortuum super terram, et cui totus mundus crucifixus sit (6).

Multa etiam oportet surda aure pertransire, et, quae tuae pacis sunt, magis cogitare.

Utilius est oculos a rebus displi-

¹⁾ *Dan.* 2, 28.

²⁾ *Sap.* 1, 6.

³⁾ *I Paral.* 28, 9.

⁴⁾ *I Cor.* 12, 11.

⁵⁾ *Eccli.* 32, 12.

⁶⁾ *Gal.* 6, 14.

centibus avertere, et unicuique suum sentire relinquere, quam contentiosis sermonibus deservire.

Si bene steteris cum Deo, et eius iudicium adspexeris, facilius te victum portabis.

2. O Domine, quousque venimus? Ecce damnum defletur temporale, pro modico quaestu laboratur et curritur; et spirituale detrimentum in oblivionem transit, et vix sero reditur.

Quod parum vel nihil prodest, attenditur; et quod summe necessarium est, negligenter praeteritur: quia totus homo ad externa defluit; et, nisi cito resipiscat, libens in exterioribus iacet.

CAPUT XLV.

QUOD OMNIBUS
NON EST CREDENDUM,
ET DE FACILI LAPSU VERBORUM

Da mihi auxilium, Domine, de tribulatione, quia vana salus hominis (1).

Quam saepe ibi non inveni fidem, ubi me habere putavi!

Quoties etiam ibi reperi, ubi minus praesumpsi?

¹⁾ Ps. 59, 11.

Vana ergo spes in hominibus; salus autem iustorum in te (1), Deus.

Benedictus sis, Domine Deus meus (2) in omnibus quae accidunt nobis!

Infirmi sumus et instabiles; cito fallimur et permutamur.

2. Quis est homo qui ita caute et circumspecte in omnibus se custodire valet, ut aliquando in aliquam deceptionem vel perplexitatem non veniat?

Sed qui in te, Domine, confidit, ac simplici ex corde quaerit (3) non tam facile labitur.

Et si inciderit in aliquam tribulationem, quocumque modo etiam fuerit implicatus, citius per te eruetur, aut a te consolabitur: quia tu non deseres in te sperantem (4) usque in finem.

Rarus fidus amicus, in cunctis amici perseverans pressuris (5).

Tu, Domine, tu solus es fidelissimus in omnibus, et praeter te non est alter talis (6).

¹⁾ *Ps.* 36, 39.

²⁾ *Ps.* 143, 1.

³⁾ *Ps.* 124, 1; *Sap.* 1, 1.

⁴⁾ *Iudith* 13, 17.

⁵⁾ *Eccli.* 6, 7, 17.

⁶⁾ *Iudith* 9, 19.

3. O quam bene sapuit sancta illa anima, quae dixit: Mens mea solidata est, et in Christo fundata!

Si ita mecum foret, non tam facile timor humanus me sollicitaret, nec verborum iacula moverent.

Quis omnia praevidere, quis prae-cavere futura mala sufficit?

Si praevisa saepe etiam laedunt, quid improvisa, nisi graviter feriunt?

Sed quare mihi misero non melius providi? cur etiam tam facile aliis credidi?

Sed homines sumus, nec aliud quam fragiles homines sumus, etiam si angeli a multis aestimamur et dicimur.

Cui credam, Domine? cui, nisi tibi? Veritas es (1) quae non fallis, nec falli potes.

Et rursum: Omnis homo mendax (2); infirmus, instabilis et labilis, maxime in verbis, ita ut statim vix credi debeat quod rectum in facie sonare videtur.

4. Quam prudenter praemonuisti cavendum ab hominibus, et quia inimici hominis, domestici eius (3);

¹⁾ *Ioan.* 14. 6.

²⁾ *Ps.* 115, 2.

³⁾ *Mich.* 7, 6; *Matth.* 10, 17, 36.

nec credendum, si quis dixerit: Ecce hic, aut ecce illic (1).

Doctus sum damno meo, et utinam ad cautelam maiorem, et non ad insipientiam mihi! (2).

Cautus esto, ait quidam, cautus esto, serva apud te quod dico. Et dum ego sileo, et absconditum credo; nec ille silere potest quod silendum petiit, sed statim prodit me et se, et abiit.

Ab huiusmodi famulis et incautis hominibus protege me, Domine, ne in manus eorum incidam nec unquam talia committam.

Verbum verum et stabile da in os meum, et linguam callidam longe fac a me.

Quod pati nolo, omnimode cavere debeo.

5. O quam bonum et pacificum de aliis silere, nec indifferenter omnia credere, neque de facili ulterius effari!

Paucis se ipsum revelare, te semper inspectorem cordis quaerere (3); nec omni vento verborum circumferri (4), sed omnia intima et externa, secundum placitum tuae voluntatis, optare perfici!

¹⁾ *Matth.* 24, 23.

²⁾ *Ps.* 21, 2.

³⁾ *Prov.* 24, 12.

⁴⁾ *Eph.* 4, 14.

Quam tutum, pro conservatione coelestis gratiae, humanam fugere apparentiam, nec appetere, quae foris admirationem videntur praebere, sed ea tota sedulitate sectari, quae vitae emendationem dant et fervorem!

Quam multis nocuit virtus scita, ac praepropere laudata!

Quam sane profuit gratia silentio servata in hac fragili vita, quae tota tentatio fertur et militia! (1).

CAPUT XLVI.

DE CONFIDENTIA IN DEO HABENDA QUANDO INSURGUNT VERBORUM IACULA

Fili, sta firmiter, et spera in me. Quid enim sunt verba, nisi verba? Per aërem volant (2), sed lapidem non laedunt.

Si reus es, cogita quod libenter emendare te velis.

Si nihil tibi conscius es, pensa quod velis libenter pro Deo hoc sustinere.

Parum satis est, ut vel verba interdum sustineas qui necdum fortia verbera tolerare vales.

Et quare tam parva tibi ad cor transeunt, nisi quia adhuc carnalis

¹⁾ *Iob* 7, 1.

²⁾ *Iob* 6, 26.

es, et homines magis quam oportet attendis?

Nam quia despici metuis, reprehendi pro excessibus non vis, et excusationum umbracula quaeris.

2. Sed inspice te melius, et agnosces quia vivit adhuc in te mundus, et vanus amor placendi hominibus.

Cum enim bassari refugis, et confundi pro defectibus, constat utique quod nec verus humilis sis, nec vere mundo mortuus, nec mundus tibi crucifixus (1).

Sed audi verbum meum, et non curabis decem millia verba hominum (2).

Ecce si cuncta contra te dicerentur quae fingi malitiosissime possent; quid tibi nocerent, si omnino transire permetteres, nec plus quam festucam perpenderes? Numquid vel unum capillum tibi extrahere possent? (3).

3. Sed qui cor intus non habet, nec Deum prae oculis, faciliter verbo movetur vituperationis.

Qui autem in me confidit, nec proprio iudicio stare appetit, absque humano terrore erit (4).

¹⁾ *Gal.* 6, 14.

²⁾ *I Cor.* 14, 19.

³⁾ *Luc.* 21, 18.

⁴⁾ *Prov.* 28, 1.

Ego enim sum iudex (1), et cognitor omnium secretorum (2); ego scio qualiter res acta est; ego iniuriantem novi et sustinentem.

A me exiit verbum istud, me permittente hoc accidit, ut revelentur ex multis cordibus cogitationes (3).

Ego reum et innocentem iudicabo, sed occulto iudicio utrumque ante probare volui.

4. Testimonium hominum saepe fallit: meum iudicium verum est (4); stabit, et non subvertetur.

Latet plerumque, et paucis ad singula patet: nunquam tamen errat, nec errare potest, etiamsi oculis insipientium non rectum videatur.

Ad me ergo recurrendum est in omni iudicio, nec proprio innitendum arbitrio.

Iustus enim non conturbabitur, quidquid a Deo ei acciderit (5). Etiamsi iniuste aliquid contra eum prolatum fuerit, non multum curabit.

Sed nec vane exsultabit, si per alios rationabiliter excusetur.

Pensat namque, quia ego sum

1) *Ier.* 29, 23.

2) *Dan.* 13, 42.

3) *Luc.* 2, 35.

4) *Ps.* 18, 9 *et alibi.*

5) *Prov.* 12, 21.

scrutans corda et renes (1), qui non iudico secundum faciem (2) et humanam apparentiam.

Nam saepe in oculis meis reperitur culpabile, quod hominum iudicio creditur laudabile.

5. Domine Deus, iudex iuste, fortis et patiens (3), qui hominum nosti fragilitatem et pravitatem, esto robur meum, et tota fiducia mea: non enim mihi sufficit conscientia mea.

Tu nosti quod ego non novi; et ideo in omni reprehensione humiliare me debui, et mansuete sustinere.

Ignosce quoque mihi propitius, quoties sic non egi; et dona iterum gratiam amplioris sufferentiae.

Melior est enim mihi tua copiosa misericordia (4), ad consecutionem indulgentiae, quam mea opinata iustitia pro defensione latentis conscientiae.

Etsi nihil mihi conscius sum, tamen in hoc iustificare me non possum (5); quia, remota misericordia tua, non iustificabitur in conspectu tuo omnis vivens (6).

¹⁾ Ps. 7, 9.

²⁾ Io. 7, 24.

³⁾ Ps. 7, 11.

⁴⁾ Ps. 62, 3.

⁵⁾ I Cor. 4, 4.

⁶⁾ Ps. 142, 2.

CAPUT XLVII.

QUOD OMNIA GRAVIA PRO
AETERNA VITA
SUNT TOLERANDA

Fili, non te frangant labores quos assumpsisti propter me (1), nec tribulationes te deiciant usquequaque: sed mea promissio, in omni eventu te roboret et consoletur.

Ego sufficiens sum ad reddendum supra omnem modum et mensuram.

Non diu hic laborabis, nec semper gravaberis doloribus.

Exspecta paulisper, et videbis celerem finem malorum.

Veniet una hora, quando cessabit omnis labor et tumultus.

Modicum est et breve, omne quod transit cum tempore.

2. Age quod agis: fideliter labora in vinea mea (2); ego ero merces tua (3).

Scribe, lege, canta, geme, tace, ora, sustine viriliter contraria: digna est his omnibus et maioribus prae-liis vita aeterna.

Veniet pax in die una, quae nota

¹⁾ II *Reg.* 11, 25.

²⁾ *Matth.* 20, 4, 7.

³⁾ *Gen.* 15, 1.

est Domino: et erit non dies neque nox huius scilicet temporis (1); sed lux perpetua, claritas infinita, pax firma et requies segura.

Non dices tunc: Quis me liberabit de corpore mortis huius? (2). Neque clamabis: Heu mihi, quia incolatus meus prolongatus est! (3). quoniam praecipitabitur mors (4), et salus erit indefectiva, anxietas nulla, iucunditas beata, societas dulcis et decora.

3. O si vidisses Sanctorum in coelo coronas perpetuas, quanta quoque nunc exsultant gloria, qui huic mundo olim contemptibiles et quasi vita ipsa indigni putabantur! Profecto te statim humiliares usque ad terram, et affectares potius omnibus subesse, quam uni praeesse;

Nec huius vitae laetos dies concupisceres, sed magis pro Deo tribulari gauderes; et pro nihilo inter homines computari, maximum lucrum duceres.

4. O si tibi haec saperent, et profunde ad cor transirent, quomodo auderes vel semel conqueri?

¹⁾ *Apoc.* 22., 5.

²⁾ *Rom.* 7, 24.

³⁾ *Ps.* 119, 5.

⁴⁾ *Is.* 25, 8.

Nonne pro vita aeterna, cuncta laboriosa sunt toleranda ?

Num est parvum quid, perdere aut lucrari regnum Dei.

Leva igitur faciem tuam in coelum. Ecce ego et omnes Sancti mei mecum, qui in hoc saeculo magnum habuere certamen (1), modo gaudent, modo consolantur, modo securi sunt, modo requiescunt, et sine fine mecum in regno Patris mei (2) permanebunt.

CAPUT XLVIII.

DE DIE AETERNITATIS ET HUIUS VITAE ANGUSTIIS

 supernae civitatis mansio beatissima! O dies aeternitatis clarissima, quam nox non obscurat, sed summa Veritas semper irradiat; dies semper laeta, semper segura, et nunquam statum mutans in contraria!

O utinam dies illa illuxisset, et cuncta haec temporalia finem accepissent!

Lucet quidem Sanctis perpetua claritate splendida (3), sed non nisi a longe et per speculum peregrinantibus in terra (4).

¹⁾ *Hebr.* 10, 32.

²⁾ *Matth.* 26, 29.

³⁾ *Tob.* 13, 13.

⁴⁾ *I Cor.* 13, 12; *Hebr.* 11 13.

2. Norunt coeli cives, quam gaudiosa sit illa: gemunt exsules filii Evae, quod amara et taediosa sit ista.

Dies huius temporis parvi et mali, pleni doloribus et angustiis (1); ubi homo multis peccatis inquinatur, multis passionibus irretitur, multis timoribus stringitur, multis curis distenditur, multis curiositatibus distrahitur, multis vanitatibus implicatur, multis erroribus circumfunditur, multis laboribus atteritur, tentationibus gravatur, deliciis enervatur, egestate cruciatur.

3. O quando finis horum malorum? quando liberabor a misera servitute vitiorum? (2).

Quando memorabor, Domine, tui solius? (3) quando ad plenum laetabor in te?

Quando ero sine omni impedimento in vera libertate, sine omni gravamine mentis et corporis?

Quando erit pax solida, pax imperturbabilis et segura, pax intus et foris, pax ex omni parte firma?

Iesu bone, quando stabo ad videntum te? quando contemplantur

¹⁾ *Gen.* 47, 9; *Eccle.* 2, 23.

²⁾ *Rom.* 8, 21.

³⁾ *Ps.* 70, 16.

gloriam regni tui ? quando eris mihi omnia in omnibus ? (1).

O quando ero tecum in regno tuo, quod praeparasti dilectis tuis ab aeterno ? (2).

Relictus sum pauper et exsul in terra hostili, ubi bella quotidiana et infortunia maxima.

4. Consolare exsilium meum, mitiga dolorem meum, quia ad te suspirat omne desiderium meum. Nam onus mihi totum est quidquid hic mundus offert ad solatium.

Desidero te intime frui, sed nequeo apprehendere.

Opto inhaerere coelestibus, sed deprimunt res temporales, et immortificatae passionες. Mente omnibus rebus superesse volo, carni autem invite subesse cogor.

Sic ego homo infelix mecum pugno, et factus sum mihi metipsi gravis (3), dum spiritus sursum, et caro quaerit esse deorsum.

5. O quid intus patior, dum mente coelestia tracto, et mox carnalium turba occurrit oranti ! Deus meus, ne elongeris a me, neque declines in ira a servo tuo (4).

¹⁾ Col. 3, 11.

²⁾ Matth. 25, 34.

³⁾ Iob 7, 20; Rom. 7, 24.

⁴⁾ Ps. 26, 9 et 70, 12.

Fulgura coruscationem tuam, et dissipa eas: emitte sagittas tuas, et conturbentur (1) omnes phantasiae inimici.

Recollige sensus meos ad te; fac me oblivisci omnium mundanorum; da cito abiicere et contemnere phantasmata vitiorum.

Succurre mihi, aeterna Veritas, ut nulla me moveat vanitas.

Adveni, coelestis suavitas, et fugiat a facie tua omnis impuritas.

Ignosce quoque mihi, et misericorditer indulge, quoties praeter te aliud in oratione revolveo.

Confiteor etenim vere, quia valde distracte me habere consuevi.

Nam ibi multoties non sum, ubi corporaliter sto aut sedeo; sed ibi magis sum quo cogitationibus feror.

Ibi sum, ubi cogitatio mea est. Ibi est frequenter cogitatio mea, ubi est quod amo.

Hoc mihi cito occurrit quod naturaliter delectat, aut ex usu placet.

6. Unde tu, Veritas, aperte dixisti: Ubi enim est thesaurus tuus, ibi est et cor tuum (2).

Si coelum diligo, libenter de coelestibus penso.

Si mundum amo, mundi felicitatem

¹⁾ *Ps.* 143, 6.

²⁾ *Matth.* 6, 21.

tibus congaudeo, et de adversitatibus eius tristor.

Si carnem diligo, quae carnis sunt saepe imaginor.

Si spiritum amo, de spiritualibus cogitare delector.

Quaecumque enim diligo, de his libenter loquor et audio, atque talium imagines mecum ad domum reporto.

Sed beatus ille homo, qui propter te, Domine, omnibus creaturis licentiam abeundi tribuit; qui naturae vim facit, et concupiscentias carnis fervore spiritus crucifigit (1): ut serenata conscientia, puram tibi orationem offerat, dignusque sit angelicis interesse choris, omnibus terrenis foris et intus exclusis.

CAPUT XLIX.

DE DESIDERIO AETERNAE
VITAE; ET QUANTA SINT
CERTANTIBUS BONA PROMISSA

Fili, cum tibi desiderium aeternae beatitudinis desuper infundi sentis, et de tabernaculo corporis (2) exire concupiscis, ut claritatem meam sine vicissitudinis umbra (3) contemplari possis;

¹⁾ *Gal.* 5, 24.

²⁾ *II Petr.* 1, 13.

³⁾ *Ioan.* 17, 24; *Iac.* 1, 17.

dilatata cor tuum, et omni desiderio hanc sanctam inspirationem suscipe.

Redde amplissimas supernae bonitati gratias, quae tecum sic dignanter agit, clementer visitat, ardentem excitat, potenter subleuat, ne proprio pondere ad terrena labaris.

Neque enim hoc cogitatu tuo aut conatu accipis, sed sola dignatione supernae gratiae et divini respectus; quatenus in virtutibus et maiori humilitate proficias, et ad futura certamina te praepares, mihiq; toto cordis affectu inhaerere, ac ferventi voluntate studeas deservire.

2. Fili, saepe ignis ardet, sed sine fumo flamma non ascendit.

Sic et aliquorum desideria ad coelestia flagrant, et tamen a tentatione carnalis affectus liberi non sunt.

Idcirco nec omnino pure pro honore Dei agunt quod tam desideranter ab eo petunt.

Tale est et tuum saepe desiderium, quod insinuasti fore tam importunum.

Non enim est hoc purum et perfectum, quod propria commoditate est infectum.

3. Pete, non quod tibi est delectabile et commodum, sed quod mihi

est acceptabile et honorificum; quia, si recte iudicas, meam ordinationem tuo desiderio et omni desiderato praeferre debes ac sequi.

Novi desiderium tuum, et frequentes gemitus audiavi (1).

Iam velles esse in libertate gloriae filiorum Dei (2); iam te delectat domus aeterna et coelestis patria, gaudio plena; sed nondum venit hora ista, sed est adhuc aliud tempus, scilicet tempus belli, tempus laboris et probationis (3).

Optas summo repleti bono, sed non potes hoc assequi mox.

Ego sum; exspecta me, dicit Dominus, donec veniat regnum Dei (4).

4. Probandus es adhuc in terris, et in multis exercitandus.

Consolatio tibi interdum dabitur, sed copiosa satietas non concedetur.

Confortare igitur, et esto robustus (5), tam in agendo quam in patiendi naturae contraria.

Oportet te novum induere hominem, et in alterum virum mutari (6).

Oportet te saepe agere quod non vis: et quod vis oportet relinquere.

¹⁾ *Ps.* 37, 9.

²⁾ *Rom.* 8, 21.

³⁾ *Eccle.* 3, 8.

⁴⁾ *Soph.* 3, 8; *Luc.* 22, 18.

⁵⁾ *Deut.* 31, 7, 23; *Ios.* 1, 6.

⁶⁾ *Eph.* 4, 24; *I Reg.* 10, 6.

Quod aliis placet, processum habebit; quod tibi placet, ultra non proficiet.

Quod alii dicunt, audietur; quod tu dicis, pro nihilo computabitur.

Petent alii, et accipient; tu petes, nec impetrabis.

5. Erunt alii magni in ore hominum; de te autem tacebitur.

Aliis hoc vel illud committetur; tu autem ad nihil utilis iudicaberis.

Propter hoc natura quandoque contristabitur; et magnum, si silens portaveris.

In his et similibus multis, probari solet fidelis Domini servus, qualiter se abnegare, et in omnibus frangere queat.

Vix est aliquid tale, in quo tantumdem mori indiges, sicut videre et pati quae voluntati tuae adversa sunt; maxime autem cum disconvenientia, et quae minus utilia tibi apparent, fieri iubentur.

Et quia non audes resistere altiori potestati, sub dominio constitutus; ideo durum tibi videtur, ad nutum alterius ambulare, et omne proprium sentire omittere.

6. Sed pensa, fili, horum fructum laborum, celerem finem, atque praemium nimis magnum; et non habe-

bis inde gravamen, sed fortissimum patientiae tuae solamen (1).

Nam et pro modica hac voluntate, quam nunc sponte deseris, habebis semper voluntatem tuam in coelis.

Ibi quippe invenies omne quod voveris, omne quod desiderare poteris.

Ibi aderit tibi totius facultas boni, sine timore amittendi.

Ibi voluntas tua una semper mecum, nil cupiet extraneum vel privatum.

Ibi nullus resistet tibi, nemo de te conqueretur: nemo impedit, nihil obviabit; sed cuncta desiderata simul erunt praesentia, totumque affectum tuum reficient, et adimplebunt usque ad summum.

Ibi reddam gloriam pro contumelia perpressa; pallium laudis (2) pro moerore; pro loco novissimo sedem regni in saecula (3).

Ibi apparebit fructus obedientiae, gaudebit labor poenitentiae, et humilis subiectio coronabitur gloriose.

7. Nunc ergo inclina te humiliter sub omnium manibus; nec sit tibi curae, quis hoc dixerit vel iusserit.

Sed hoc magnopere curato, ut, sive Praelatus, sive minor, aut

¹⁾ *Gen.* 15, 1; *Hebr.* 6, 18.

²⁾ *Is.* 61, 3.

³⁾ *I Mach.* 2, 57.

aequalis, aliquid a te exposcerit vel innuerit, pro bono totum accipias, et sincera voluntate studeas adimplere.

Quaerat alius hoc, alius illud; glorietur ille in illo, et iste in isto, laudeturque millies mille: tu autem nec in isto, nec in illo, sed in tui ipsius gaude contemptu, et in mei solius beneplacito ac honore.

Hoc optandum est tibi, ut, sive per vitam, sive per mortem (1), Deus semper in te glorificetur.

CAPUT L.

QUALITER HOMO DESOLATUS SE DEBET IN MANUS DEI OFFERRE

Domine Deus, sancte Pater, sis nunc et in aeternum benedictus! quia sicut vis, sic factum est; et quod facis, bonum est.

Laetetur in te servus tuus, non in se, nec in aliquo alio: quia tu solus laetitia vera; tu spes mea et corona mea, tu gaudium meum et honor meus, Domine.

Quid habet servus tuus, nisi quod a te accepit (2), etiam sine merito suo? Tua sunt omnia, quae dedisti et quae fecisti.

¹⁾ *Philipp.* 1, 20.

²⁾ *I Cor.* 4, 7.

Pauper sum, et in laboribus meis a iuventute mea (1); et contristatur anima mea nonnunquam usque ad lacrymas: quandoque etiam conturbatur ad se, propter imminentes passiones.

2. Desidero pacis gaudium; pacem filiorum tuorum flagito, qui in lumine consolationis a te pascuntur.

Si das pacem, si gaudium sanctum infundis, erit anima servi tui plena modulatione, et devota in laude tua.

Sed si te subtraxeris, sicut saepissime soles, non poterit currere viam mandatorum tuorum; sed magis ad tundendum pectus, genua eius incurvantur: quia non est illi sicut heri et nudiustertius, quando splendebat lucerna tua super caput eius (2), et sub umbra alarum tuarum protegebatur (3) a tentationibus irruentibus.

3. Pater iuste (4) et semper laudande, venit hora ut probetur servus tuus.

Pater amande, dignum est, ut hac hora patiatur pro te aliquid servus tuus.

¹⁾ *Ps.* 87, 16.

²⁾ *I Mach.* 9, 44; *Iob* 29, 3.

³⁾ *Ps.* 16, 8.

⁴⁾ *Ioann.* 17, 25.

Pater perpetuo venerande, venit hora (1), quam ab aeterno praesciebas adfuturam; ut ad modicum tempus succumbat foris servus tuus, vivat vero semper apud te intus.

Paululum vilipendatur, humilietur, et deficiat coram hominibus, passionibus conteratur et languoribus; ut iterum tecum in aurora novae lucis resurgat, et in coelestibus clarificetur.

Pater sancte (2), tu sic ordinasti, et sic voluisti; et hoc factum est, quod ipse praecepisti (3).

4. Haec est enim gratia ad amicum tuum, pati et tribulari in mundo pro amore tuo, quotiescumque et a quocumque id permiseris fieri.

Sine consilio et providentia tua, et sine causa nihil fit in terra (4).

Bonum mihi, Domine, quod humiliasti me, ut discam iustificationes tuas (5), et omnes elationes cordis atque praesumptiones abiiciam.

Utile mihi, quod confusio coepuit faciem meam (6); ut te potius, quam homines, ad consolandum requiram.

¹⁾ *Ioan.* 17, 1.

²⁾ *Ibid.* 11.

³⁾ *Iudith* 9, 4.

⁴⁾ *Iob* 5, 6.

⁵⁾ *Ps.* 118, 71.

⁶⁾ *Ps.* 68, 8.

Didici etiam ex hoc, inscrutabile iudicium tuum expavescere: quia affligis iustum cum impio, sed non sine aequitate et iustitia (1).

5. Gratias tibi ago, quia non peperisti malis meis, sed attrivisti me verberibus amaris, infligens dolores (2), et immittens angustias foris et intus.

Non est qui me consoletur, ex omnibus quae sub coelo sunt (3), nisi tu, Domine Deus meus, coelestis medicus animarum; qui percutis et sanas, deducis ad inferos et reducis (4).

Disciplina tua super me, et virga tua ipsa me docebit (5).

6. Ecce, Pater dilecte, in manibus tuis sum ego; sub virga correctionis tuae me inclino (6).

Percute dorsum meum et collum meum, ut incurvem ad voluntatem tuam tortuositatem meam.

Fac me pium et humilem discipulum, sicut bene facere consuevisti, ut ambulem ad omnem nutum tuum.

¹⁾ *Eccle.* 9, 2.

²⁾ *Iob* 6, 10.

³⁾ *Thren.* 1, 2.

⁴⁾ *Deut.* 32, 39; *Tob.* 13, 2.

⁵⁾ *Ps.* 17, 35.

⁶⁾ *Ps.* 30, 15.

Tibi me, et omnia mea, ad corrigendum commendo; melius est hic corripui, quam in futuro.

Tu scis omnia et singula, et nil te latet in humana conscientia (1).

Antequam fiant, nosti ventura (2); et non opus est tibi, ut quis te doceat (3), aut admoneat de his quae geruntur in terra.

Tu scis quid expedit ad profectum meum, et quantum deservit tribulatio ad rubiginem vitiorum purgandam.

Fac mecum desideratum beneplacitum tuum, et ne despicias peccaminosam vitam meam, nulli melius, nec clarius, quam tibi soli notam.

7. Da mihi, Domine, hoc scire quod sciendum est; hoc amare, quod amandum est; hoc laudare, quod tibi summe placet; hoc reputare, quod tibi pretiosum apparet; hoc vituperare, quod oculis tuis sordescit.

Non me sinas secundum visionem oculorum exteriorum iudicare, neque secundum auditum aurium (4) hominum imperitorum sententiare; sed in iudicio vero de visibilibus et spiritualibus discernere, atque su-

¹⁾ *Ioan.* 16, 30; *Iob* 42, 2.

²⁾ *Dan.* 13, 42.

³⁾ *Ioan.* 16, 30.

⁴⁾ *Is.* 11, 3.

per omnia voluntatem beneplaciti tui semper inquirere (1).

3. Falluntur saepe hominum sensus in iudicando; falluntur et amatores saeculi, visibilia tantummodo amando.

Quid est homo inde melior, quia reputatur ab homine maior?

Fallax fallacem, vanus vanum, caecus caecum, infirmus infirmum decipit, dum exaltat; et veraciter magis confundit, dum inaniter laudat.

Nam quantum unusquisque est in oculis tuis, tantum est, et non amplius, ait humilis sanctus Franciscus.

CAPUT LI.

QUOD HUMILIBUS

INSISTENDUM EST OPERIBUS, CUM DEFICITUR A SUMMIS

Fili, non vales semper in ferventiori desiderio virtutum stare, nec in altiori gradu contemplationis consistere: sed necesse habes interdum, ob originalem corruptelam, ad inferiora descendere; et onus corruptibilis vitae (2), etiam invite et cum taedio, portare.

Quamdiu mortale corpus geris, taedium senties, et gravamen cordis.

Oportet ergo saepe in carne de

¹⁾ *Eccli.* 2, 19.

²⁾ *II Mach.* 6, 25.

carnis onere gemere: eo quod non vales spiritualibus studiis et divinae contemplationi indesinenter inhaerere.

2. Tunc expedit tibi ad humilia et exteriora opera confugere, et in bonis actibus te recreare; adventum meum et supernam visitationem firma confidentia expectare: exsiliium tuum, et ariditatem mentis patienter sufferre, donec iterum a me visiteris, et ab omnibus anxietatibus libereris.

Nam faciam te laborum oblivisci, et interna quiete perfrui.

Expandam coram te prata Scripturarum; ut, dilatato corde, currere incipias viam mandatorum meorum (1).

Et dices: Non sunt condignae passionibus huius temporis ad futuram gloriam quae revelabitur in nobis (2).

CAPUT LII.

QUOD HOMO NON REPUTET SE
CONSOLATIONE DIGNUM,
SED MAGIS VERBERIBUS REUM

Domine, non sum dignus consolatione tua, nec aliqua spirituali visitatione: et ideo iuste mecum agis, quando me inopem et desolatum relinquis.

¹) I *Mach.* 3, 48; *Prov.* 27, 25; *Ps.* 118, 32.

²) *Rom.* 8, 18.

Si enim ad instar maris lacrymas fundere possem, adhuc consolatione tua dignus non essem.

Unde nihil dignus sum, quam flagellari et puniri; quia graviter et saepe te offendi, et in multis valde deliqui.

Ergo vera pensata ratione, nec minima sum dignus consolatione.

Sed tu, clemens et misericors Deus, qui non vis perire opera tua (1), ad ostendendum divitias bonitatis tuae in vasa misericordiae (2), etiam praeter omne proprium meritum dignaris consolari servum tuum supra humanum modum.

Tuae enim consolationes non sunt sicut humanae confabulationes.

2. Quid egi, Domine, ut mihi conferres aliquam coelestem consolationem?

Ego nihil boni me egisse recolo, sed semper ad vitia pronum, et ad emendationem pigrum fuisse.

Verum est, et negare non possum. Si aliter dicerem, tu stares contra me, et non esset qui defenderet.

Quid merui pro peccatis meis, nisi infernum et ignem aeternum? (3).

In veritate confiteor quoniam di-

¹⁾ II Reg. 14, 14.

²⁾ Rom. 9, 23.

³⁾ Matth. 18, 8.

gnus sum omni ludibrio et contemptu, nec decet me inter tuos devotos connumerari. Et licet hoc aegre audiam, tamen adversum me, pro veritate, peccata mea arguam (1), ut facilius misericordiam tuam merear impetrare.

3. Quid dicam reus, et omni confusione plenus?

Non habeo os loquendi, nisi hoc tantum verbum: Peccavi, Domine, peccavi: miserere mei, ignosce mihi.

Sine me paululum, ut plangam dolorem meum, antequam vadam ad terram tenebrosam, et opertam mortis caligine (2).

Quid tam maxime a reo et misero peccatore requiris, nisi ut conteratur, et humiliet se pro delictis suis?

In vera contritione et cordis humiliatione nascitur spes veniae, reconciliatur perturbata conscientia (3), reparatur gratia perdita, tuetur homo a futura ira, et occurrunt sibi mutuo, in osculo sancto (4), Deus et poenitens anima.

4. Humilis peccatorum contritio, acceptabile tibi est, Domine, sa-

¹⁾ Ps. 50, 5.

²⁾ Iob 10, 20, 21.

³⁾ Sap. 17, 10.

⁴⁾ Rom. 16, 16; I Petr. 5, 14.

crificium (1); longe suavius odorans in conspectu tuo (2), quam thuris incensum.

Haec est gratum etiam unguentum, quod sacris pedibus tuis infundi voluisti; quia cor contritum et humiliatum nunquam despexisti (3).

Ibi est locus refugii a facie irae inimici; ibi emendatur et abluitur, quidquid aliunde contractum est et inquinatum.

CAPUT LIII.

QUOD GRATIA DEI
NON MISCETUR

TERRENA SAPIENTIBUS

Fili, pretiosa est gratia mea: non patitur se misceri extraneis rebus, nec consolationibus terrenis.

Abicere ergo oportet omnia impedimenta gratiae, si optas eius infusionem suscipere.

Pete secretum tibi; ama solus habitare tecum; nullius require confabulationem; sed magis ad Deum devotam effunde precem, ut compunctam teneas mentem, et puram conscientiam.

¹⁾ *Ps.* 50, 18; *I Petr.* 2, 5.

²⁾ *Exod.* 29, 25.

³⁾ *Luc.* 7, 46; *Ps.* 50, 18.

Totum mundum nihil aestima;
Dei vacationem omnibus exterioribus antepone.

Non enim poteris mihi vacare, et in transitoriis pariter delectari.

A notis et a charis oportet elongari, et ab omni temporali solatio mentem tenere privatam.

Sic obsecrat Apostolus Petrus, ut tanquam advenas et peregrinos in hoc mundo se contineant Christi fideles (1).

2. O quanta fiducia erit morituro, quem nullius rei affectus detinet in mundo!

Sed sic segregatum cor habere ab omnibus, aeger necdum capit animus, nec animalis homo novit interni hominis libertatem (2).

Attamen, si vero velit esse spiritualis, oportet eum renuntiare tam remotis quam propinquis; et a nemine magis cavere, quam a se ipso.

Si temetipsum perfecte viceris, caetera facilius subiugabis.

Perfecta victoria est, de semetipso triumphare.

Qui enim semetipsum subiectum tenet, ut sensualitas rationi, et ratio in cunctis obediat mihi; hic vere victor est sui, et dominus mundi.

¹⁾ I Petr. 2, 11.

²⁾ I Cor. 2, 14; II Cor. 3, 17.

3. Si ad hunc apicem scandere gliscis, oportet viriliter incipere, et securim ad radicem ponere (1), ut evellas et destruas (2) occultam inordinatam inclinationem ad te ipsum, et ad omne privatum et materiale bonum.

Ex hoc vitio, quod homo semetipsum nimis inordinate diligit, pene totum pendet quidquid radicaliter vincendum est: quo devicto et subacto malo, pax magna et tranquillitas erit continuo.

Sed quia pauci sibi ipsis perfecte mori laborant, nec plene extra se tendunt, propterea in se implicati remanent, nec supra se in spiritu elevari possunt.

Qui autem libere mecum ambulare desiderat, necesse est ut omnes pravas et inordinatas affectiones suas mortificet; atque nulli creaturae, privato amore, concupiscenter inhaereat.

CAPUT LIV.

DE DIVERSIS MOTIBUS NATURAE ET GRATIAE

Fili, diligenter adverte motus naturae et gratiae, quia valde contrarie et subtiliter moventur; et vix, nisi a spirituali et in-

¹⁾ *Matth.* 3, 10.

²⁾ *Ier.* 1, 10.

time illuminato homine discernuntur.

Omnes quidem bonum appetunt, et aliquid boni in suis dictis vel factis praetendunt; ideo, sub specie boni, multi falluntur.

2. Natura callida est, et multos trahit, illaqueat et decipit, et se semper pro fine habet:

Sed gratia simpliciter ambulat (1); ab omni specie mala declinat (2); fallacias non praetendit, et omnia pure propter Deum agit, in quo et finaliter requiescit.

3. Natura invite vult mori, nec premi, nec superari vult, nec subesse, nec sponte subiugari:

Gratia vero studet mortificationi propriae, resistit sensualitati, quaerit subiici, appetit vinci, nec propria vult libertate fungi; sub disciplina amat teneri, nec alicui cupit dominari, sed sub Deo semper vivere, stare et esse, atque propter Deum omni humanae creaturae humiliter parata est inclinari (3).

4. Natura pro suo commodo laborat, et quid lucri ex alio sibi proveniat, attendit:

¹⁾ *Prov.* 10, 9.

²⁾ *I Thess.* 5, 22.

³⁾ *I Petr.* 2, 13.

Gratia autem, non quid utile sibi et commodum sit, sed quod multis proficiat, magis considerat (1).

5. Natura libenter honorem et reverentiam accipit:

Gratia vero omnem honorem et gloriam Deo fideliter attribuit (2).

6. Natura confusionem timet et contemptum:

Gratia autem gaudet pro nomine Iesu pati contumeliam (3).

7. Natura otium amat et quietem corporalem:

Gratia vero vacua esse non potest, sed libenter amplectitur laborem (4).

8. Natura quaerit habere curiosa et pulchra, abhorret vilia et grossa:

Gratia vero simplicibus delectatur et humilibus, aspera non aspernatur, nec vetustis refugit indui pannis.

9. Natura respicit temporalia, gaudet ad lucra terrena, tristatur de damno, irritatur levi iniuriae verbo:

Sed gratia attendit aeterna, non inhaeret temporalibus, nec in perditione rerum turbatur, neque verbis

¹⁾ I Cor. 10, 33.

²⁾ Ps. 28, 2 et alibi.

³⁾ Act. 5, 41.

⁴⁾ I Cor. 15, 10.

durioribus acerbatur, quia thesaurum suum et gaudium in coelo, ubi nil perit (1), constituit.

10. Natura cupida est, et libentius accipit quam donat, amat propria et privata:

Gratia autem pia est et communis, vitat singularia, contentatur paucis, beatius dare indicat quam accipere (2).

11. Natura inclinatur ad creaturas, ad carnem propriam, ad vanitates et discursus:

Sed gratia trahit ad Deum et ad virtutes, renuntiat creaturis, fugit mundum, odit carnis desideria, restringit evagationes, erubescit in publico apparere.

12. Natura libenter aliquod solatium habet externum, in quo delectetur ad sensum:

Sed gratia in solo Deo quaerit consolari, et in summo bono super omnia visibilia delectari.

13. Natura totum agit propter lucrum et commodum proprium; nihil gratis facere potest, sed aut aequale aut melius, aut laudem vel favorem pro benefactis consequi sperat; et multum ponderari sua gesta et dona concupiscit:

¹⁾ *Matth.* 6, 20.

²⁾ *Act.* 20, 35.

Gratia vero nil temporale quaerit; nec aliud praemium, quam Deum solum pro mercede postulat; nec amplius de temporalibus necessariis desiderat, nisi quantum haec sibi ad assecutionem aeternorum valeant deservire.

14. Natura gaudet de amicis multis et propinquis, gloriatur de nobili loco et ortu generis, arridet potentibus, blanditur divitibus, applaudit sibi similibus:

Gratia autem et inimicos diligit (1), nec de amicorum turba extolitur; nec locum nec ortum natalium reputat, nisi virtus maior ibi fuerit:

Favet magis pauperi quam diviti; compatitur plus innocenti quam potenti; congaudet veraci (2), non fallaci:

Exhortatur semper bonos meliora charismata aemulari (3), et Filio Dei per virtutes assimilari.

15. Natura de defectu et molestia cito conqueritur.

Gratia constanter fert inopiam.

16. Natura omnia ad se reflectit, pro se certat et arguit:

Gratia autem ad Deum cuncta

¹⁾ *Luc. 6, 27 et alibi.*

²⁾ *I Cor. 13, 6.*

³⁾ *I Cor. 12, 31.*

reducit, unde originaliter emanant; nihil boni sibi adscribit, nec arroganter praesumit; non contendit, nec suam sententiam aliis praefert, sed in omni sensu et intellectu, aeternae sapientiae ac divino examini se submittit.

Natura appetit scire secreta, et nova audire; vult exterius apparere, et multa per sensus experiri; desiderat agnosci, et agere unde laus et admiratio procedit:

Sed gratia non curat nova, nec curiosa percipere; quia totum hoc de vetustate corruptionis est ortum, quum nihil novum et durable sit super terram (1):

Docet itaque sensus restringere, vanam complacentiam et ostentationem devitare, laudanda et digne miranda humiliter abscondere, et de omni re et in omni scientia utilitatis fructum atque Dei laudem et honorem quaerere:

Non vult se nec sua praedicari, sed Deum in donis suis optat benedici, qui cuncta ex mera charitate largitur.

17. Haec gratia supernaturale lumen et quoddam Dei speciale donum est, et proprie electorum signaculum, et pignus salutis aeter-

¹⁾ *Eccle.* 1, 10 et 2, 11.

nae (1); quae hominem de terrenis ad coelestia amanda sustollit, et de carnali spiritualem efficit.

Quanto igitur natura amplius premitur et vincitur, tanto maior gratia infunditur; et quotidie novis visitationibus interior homo, secundum imaginem Dei, reformatur (2).

CAPUT LV.

DE CORRUPTIONE NATURAE ET EFFICACIA GRATIAE DIVINAE

Domine Deus meus, qui me creasti ad imaginem et similitudinem tuam, concede mihi hanc gratiam quam ostendisti tam magnam et necessariam ad salutem, ut vincam pessimam naturam meam, trahentem ad peccata et in perditionem.

Sentio enim in carne mea legem peccati, contradicentem legi mentis meae (3), et captivum me ducentem ad obediendum sensualitati in multis: nec possum resistere passionibus eius, nisi assistat tua sanctissima gratia, cordi meo ardentem infusa.

¹⁾ *Eph.* 2, 8 et 1, 14; *Rom.* 4, 11.

²⁾ *Col.* 3, 10.

³⁾ *Rom.* 7, 23.

2. Opus est gratia tua, et magna gratia, ut vincatur natura, ad malum semper prona ab adolescentia sua (1).

Nam per primum hominem Adam lapsa et vitiata per peccatum (2), in omnes homines poena huius maculae descendit: ut ipsa natura, quae bona et recta a te condita fuit (3), pro vitio iam et infirmitate corruptae naturae ponatur, eo quod motus eius sibi relictus, ad malum et inferiora trahit.

Nam modica vis, quae remansit, est tamquam scintilla quaedam latens in cinere.

Haec est ipsa ratio naturalis, circumfusa magna caligine (4), adhuc iudicium habens boni et mali, veri falsique distantiam (5), licet impotens sit adimplere omne quod approbat, nec pleno iam lumine veritatis, nec sanitate affectionum suarum potiatur.

3. Hinc est, Deus meus, quod condelector legi tuae secundum interiorum hominem, sciens mandatum tuum fore bonum, iustum et san-

¹⁾ *Gen.* 8, 21.

²⁾ *Rom.* 5, 12.

³⁾ *Gen.* 1, 31.

⁴⁾ *II Mach.* 3, 27.

⁵⁾ *Eccle.* 6, 5.

ctum (1), arguens etiam omne malum et peccatum fugiendum.

Carne autem servio legi peccati (2), dum magis sensualitati obedio quam rationi.

Hinc est quod velle bonum mihi adiacet, perficere autem non invenio (3).

Hinc saepe multa bona propono; sed quia gratia deest ad adiuvandum infirmitatem meam, ex levi resistentia resilio et deficio.

Hinc accidit quod viam perfectionis agnosco, et qualiter agere debeam, clare satis video:

Sed propriae corruptionis pondere pressus, ad perfectiora non asurgo.

4. O quam maxime est mihi necessaria, Domine, tua gratia ad inchoandum bonum, ad proficiendum et ad perficiendum!

Nam sine ea nihil boni possum facere (4); omnia autem possum in te, confortante me gratia (5).

O vere coelestis gratia, sine qua nulla sunt propria merita, nulla quoque dona naturae ponderanda!

¹⁾ *Rom.* 7, 12, 22.

²⁾ *Ibid.* 25.

³⁾ *Ibid.* 18.

⁴⁾ *Ioan.* 15, 5.

⁵⁾ *Philipp.* 4, 13.

Nihil artes, nihil divitiae, nihil pulchritudo vel fortitudo, nihil ingenium vel eloquentia valent apud te, Domine, sine gratia.

Nam dona naturae bonis et malis sunt communia; electorum autem proprium donum est gratia sive dilectio, qua insigniti, digni habentur vita aeterna.

Tantum eminet haec gratia, ut nec donum prophetiae, nec signorum operatio, nec quantalibet alta speculatio aliquid aestimetur sine ea.

Sed neque fides, neque spes, neque aliae virtutes tibi acceptae sunt sine charitate et gratia.

5. O beatissima gratia quae pauperem spiritu (1), virtutibus divitem facis, et divitem multis bonis humilem corde (2) reddis!

Veni, descende ad me, reple me mane consolatione tua (3), ne deficiat prae lassitudine et ariditate mentis anima mea.

Obsecro, Domine, ut inveniam gratiam in oculis tuis (4); sufficit enim mihi gratia tua (5), caeteris non obtentis quae desiderat natura.

Si fuero tentatus et vexatus tri-

¹⁾ *Matth.* 5, 3.

²⁾ *Dan.* 3, 87.

³⁾ *Ps.* 89, 14.

⁴⁾ *Gen.* 18, 3.

⁵⁾ *II Cor.* 12, 9.

bulationibus multis, non timebo mala (1), dum mecum fuerit gratia tua.

Ipsa fortitudo mea, ipsa consilium confert et auxilium.

Cunctis hostibus potentior est, et sapientior universis sapientibus.

6. Magistra est veritatis, doctrix disciplinae (2), lumen cordis, solamen pressurae, fugatrix tristitiae, ablatrix timoris, nutrix devotionis, productrix lacrymarum.

Quid sum sine ea, nisi aridum lignum (3), et stirps inutilis ad efficiendum?

Tua ergo me, Domine, gratia semper praeveniat et sequatur, ac bonis operibus iugiter praestet esse intentum per Iesum Christum Filium tuum. Amen.

CAPUT LVI.

QUOD NOS IPSOS ABNEGARE,
ET CHRISTUM IMITARI
DEBEMUS PER CRUCEM

Fili, quantum a te vales exire, tantum in me poteris transire.

Sicut nihil foris concupiscere, internam pacem facit; sic se interius relinquere, Deo coniungit.

¹) Ps. 22, 4.

²) Sap. 8, 4.

³) Eccli. 6, 3

Volo te addiscere perfectam abnegationem tui in voluntate mea, sine contradictione et querela.

Sequere me (1): Ego sum via, veritas et vita (2). Sine via, non itur; sine veritate, non cognoscitur; sine vita, non vivitur. Ego sum via, quam sequi debes; veritas, cui credere debes; vita, quam sperare debes.

Ego sum via inviolabilis, veritas infallibilis, vita interminabilis.

Ego sum via rectissima, veritas suprema, vita vera, vita beata, vita increata.

Si manseris in via mea, cognosces veritatem, et veritas liberabit te, et apprehendes vitam aeternam (3).

2. Si vis ad vitam ingredi, serva mandata (4).

Si vis veritatem cognoscere, crede mihi.

Si vis perfectus esse, vende (5) omnia.

Si vis esse discipulus meus, abnega teipsum (6).

Si vis beatam vitam possidere, praesentem vitam contemne.

¹⁾ *Matth.* 9, 9.

²⁾ *Ioan.* 14, 6.

³⁾ *Ioan.* 8, 32; *I Tim.* 6, 12.

⁴⁾ *Matth.* 19, 17.

⁵⁾ *Matth.* 19, 21.

⁶⁾ *Matth.* 16, 24.

Si vis exaltari in coelo, humilia te in mundo (1).

Si vis regnare mecum, porta crucem mecum.

Soli enim servi crucis inveniunt viam beatitudinis et verae lucis.

3. Domine Iesu, quia arcta erat vita tua et mundo despecta, dona mihi te, cum mundi despectu, imitari.

Non enim maior est servus domino suo, nec discipulus supra magistrum (2).

Exerceatur servus tuus in vita tua, quia ibi est salus mea et sanctitas vera.

Quidquid extra eam lego vel audio, non me recreat nec delectat plene.

4. Fili, quia haec scis et legisti omnia, beatus eris, si feceris ea (3).

Qui habet mandata mea, et servat ea, ipse est qui diligit me: et ego diligam eum, et manifestabo ei me ipsum (4); et faciam eum con-sedere mecum in regno Patris mei.

5. Domine Iesu, sicut dixisti et promisisti, sic utique fiat, et mihi promereri contingat.

Suscepi, suscepi de manu tua crucem; portabo, et portabo eam usque ad mortem, sicut imposuisti mihi.

¹⁾ *Matth.* 23, 12.

²⁾ *Ioan.* 13, 16; *Matth.* 10, 24.

³⁾ *Ioan.* 13, 17.

⁴⁾ *Ioan.* 14, 21.

Vere vita boni monachi crux est,
sed dux paradisi.

Inceptum est; retro abire non
licet, nec relinquere oportet.

6. Eia, fratres, pergamus simul;
Iesus erit nobiscum.

Propter Iesum suscepimus hanc
crucem; propter Iesum persevere-
mus in cruce.

Erit adiutor noster, qui est dux
noster et praecessor.

En, Rex noster ingreditur ante
nos (1); qui pugnabit pro nobis.

Sequamur viriliter, nemo metuat
terrores (2), simus parati mori for-
titer in bello, nec inferamus cri-
men gloriae nostrae, ut fugiamus a
cruce (3).

CAPUT LVII.

QUOD HOMO
NON SIT NIMIS DEIECTUS,
QUANDO IN ALIQUOS
LABITUR DEFECTUS

Fili, magis placent mihi patien-
tia et humilitas in adversis,
quam multa consolatio et de-
votio in prosperis. Ut quid te con-

¹⁾ I *Reg.* 12, 2.

²⁾ *Prov.* 3, 25.

³⁾ I *Mach.* 9, 10.

tristat parvum factum contra te dictum? Si amplius fuisset, commoveri non debuisses.

Sed nunc permitte transire: non est primum, nec novum, nec ultimum erit, si diu vixeris.

Satis virilis es, quamdiu nil obviat adversi.

Bene etiam consulis, et alios nosti roborare verbis; sed cum ad ianuam tuam venit repentina tribulatio, deficis consilio et robore.

Attende magnam fragilitatem tuam, quam saepius experiris in modicis obiectis; tamen pro salute tua ista fiunt, cum haec et similia contingunt.

2. Pone, ut melius nosti, ex corde; et si te tetigerit tribulatio, non tamen deiciat, nec diu implicet.

Ad minus sustine patienter, si non potes gaudenter.

Etiam si minus libenter audis, et indignationem sentis, reprime te; nec patiaris aliquid inordinatum ex ore tuo exire unde parvuli scandalizentur.

Cito conquiescet commotio excitata, et dolor internus revertente dulcorabitur gratia.

Adhuc vivo ego, dicit Dominus, iuvare te paratus, et solito amplius consolari, si confisus fueris mihi et devote invocaveris.

3. Animaequior esto (1), et ad maiorem sustentiam accingere.

Non est totum frustratum, si te saepius percipis tribulatum vel graviter tentatum.

Homo es, et non Deus; caro es, non Angelus.

Quomodo tu posses semper in eodem statu virtutis permanere, quando hoc defuit Angelo in coelo, et primo homini in paradiso? (2).

Ego sum qui moerentes erigo sospitate; et suam cognoscentes infirmitatem ad meam proveho divinitatem.

4. Domine, benedictum sit verbum tuum, dulce super mel et favum ori meo (3).

Quid facerem in tantis tribulationibus et angustiis meis, nisi me confortares tuis sanctis sermonibus?

Dummodo tandem ad portum salutis perveniam, quid curae est quae et quanta passus fuero?

Da finem bonum, da felicem ex hoc mundo transitum.

Memento mei, Deus meus (4), et dirige me recto itinere in regnum tuum. Amen.

¹⁾ Bar. 4, 21.

²⁾ Iob 4, 18; Gen. 3.

³⁾ Ps. 118, 103 et 18, 10.

⁴⁾ II Esdr. 13, 22 et alibi.

CAPUT LVIII.

DE ALTIORIBUS REBUS
ET OCCULTIS IUDICIIS DEI
NON SCRUTANDIS

Tili, caveas disputare de altis materiis et de occultis Dei iudiciis: cur iste sic relinquitur, et ille ad tantam gratiam assumitur; cur etiam iste tantum affligitur, et ille tam eximie exaltatur.

Ista omnem humanam facultatem excedunt; nec ad investigandum iudicium divinum ulla ratio praevallet vel disputatio.

Quando ergo haec tibi suggerit inimicus, vel etiam quidam curiosi inquirunt homines, responde illud Prophetæ: Iustus es, Domine, et rectum iudicium tuum (1).

Et illud: Iudicia Domini vera, iustificata in semetipsa (2).

Iudicia mea metuenda sunt, non discutienda: quia humano intellectui sunt incomprehensibilia (3).

2. Noli etiam inquirere, nec disputare de meritis Sanctorum, quis alio sit sanctior, aut quis maior fuerit in regno coelorum (4).

¹⁾ *Ps.* 118, 137.

²⁾ *Ps.* 18, 9.

³⁾ *Rom.* 11, 33.

⁴⁾ *Matth.* 18, 1.

Talia generant saepe lites et contentiones inutiles (1); nutriunt quoque superbiam et vanam gloriam: unde oriuntur invidiae et dissensiones, dum iste illum Sanctum, et alius alium conatur superbe praeferre.

Talia autem velle scire et investigare, nullum fructum afferunt, sed magis Sanctis displicent: quia non sum Deus dissensionis, sed pacis (2): quae pax magis in humilitate vera, quam in propria exaltatione consistit.

3. Quidam zelo dilectionis trahuntur ad hos vel ad illos ampliori affectu, sed humano potius quam divino.

Ego sum, qui cunctos condidi Sanctos; ego donavi gratiam, ego praestiti gloriam (3).

Ego novi singulorum merita; ego praeveni eos in benedictionibus dulcedinis meae (4).

Ego praescivi dilectos ante saecula; ego eos elegi de mundo, non ipsi me praelegerunt (5).

Ego vocavi per gratiam, attraxi per misericordiam (6); ego perduxi eos per tentationes varias.

¹⁾ II *Tim.* 2, 23; *Tit.* 3, 9.

²⁾ I *Cor.* 14, 33.

³⁾ *Ps.* 83, 12.

⁴⁾ *Ps.* 20, 3.

⁵⁾ *Io.* 15, 16, 19.

⁶⁾ *Gal.* 1, 15; *Ier.* 31, 3.

Ego infudi consolationes magnificas; ego dedi perseverantiam; ego coronavi eorum patientiam.

4. Ego primum et novissimum agnosco.

Ego omnes inaeestimabili dilectione amplector.

Ego laudandus sum in omnibus Sanctis meis (1): ego super omnia benedicendus sum, et honorandus in singulis, quos sic gloriose magnificavi et praedestinavi, sine ullis praecedentibus propriis meritis.

Qui ergo unum de minimis meis contempserit, nec magnum honorat; quia pusillum et magnum ego feci (2).

Et qui derogat alicui Sanctorum, derogat et mihi, et caeteris omnibus in regno coelorum.

Omnes unum sunt (3) per charitatis vinculum: idem sentiunt, idem volunt, et omnes in unum se diligunt.

5. Adhuc autem, quod multo altius est, plus me quam se et sua merita diligunt.

Nam supra se rapti, et extra propriam dilectionem tracti, toti in

¹⁾ *Psal.* 150, 1.

²⁾ *Matth.* 18, 10; *Sap.* 6, 8.

³⁾ *Ioan.* 17, 21.

amorem mei pergunt, in quo et fruitive quiescunt.

Nihil est quod eos avertere possit aut deprimere; quippe qui, aeterna veritate pleni, igne ardescunt inextinguibilis charitatis.

Taceant igitur carnales et animales homines de Sanctorum statu disserere, qui non norunt nisi privata gaudia diligere. Demunt et addunt pro sua inclinatione, non prout placet aeternae Veritati.

6. In multis est ignorantia, eorum maxime, qui parum illuminati, raro aliquem perfecta dilectione spirituali diligere norunt.

Multum adhuc naturali affectu, et humana amicitia, ad hos vel ad illos trahuntur; et sicut in inferioribus se habent, ita et de coelestibus imaginantur.

Sed est distantia incomparabilis inter ea quae imperfecti cogitant, et ea quae illuminati viri per revelationem supernam speculantur.

7. Cave ergo, fili, de istis curiose tractare (1), quae tuam scientiam excedunt: sed hoc magis satage et intende, ut vel minimus in regno Dei queas inveniri.

Et si quispiam sciret quis alio

¹⁾ *Eccli.* 3, 22.

sanctior esset, vel maior haberetur in regno coelorum; quid haec notitia ei prodesset, nisi se ex hac cognitione coram me humiliaret, et in maiorem nominis mei laudem exurgeret?

Multo acceptius Deo facit, qui de peccatorum suorum magnitudine, et virtutum suarum parvitate cogitat, et quam longe a perfectione Sanctorum distat; quam is qui de eorum maiortate vel parvitate disputat.

Melius est Sanctos devotis precibus et lacrymis exorare, et eorum gloriosa suffragia humili mente implorare, quam eorum secreta, vana inquisitione, perscrutari.

8. Illi bene et optime contentantur, si homines scirent contentari, et vaniloquia sua compescere.

Non gloriantur de propriis meritis; quippe qui sibi nihil bonitatis adscribunt, sed totum mihi, quoniam ipsis cuncta ex infinita charitate mea donavi.

Tanto amore divinitatis, et gaudio supereffluenti replentur, ut nihil eis desit gloriae, nihilque possit deesse felicitatis.

Omnes Sancti, quanto altiores in gloria, tanto humiliores in se ipsis, et mihi viciniore et dilectiores existunt.

Ideoque habes scriptum, quia mit-

tebant coronas suas ante Deum, et ceciderunt in facies suas coram Agno, et adoraverunt viventem in saecula saeculorum (1).

9. Multi quaerunt quis maior sit in regno Dei, qui ignorant an cum minimis erunt digni computari.

Magnum est, vel minimum esse in coelo, ubi omnes magni sunt: quia omnes filii Dei vocabuntur (2) et erunt.

Minimus erit in mille, et peccator centum annorum morietur (3).

Cum enim quaererent discipuli, quis maior esset in regno coelorum, tale audierunt responsum:

Nisi conversi fueritis, et efficiamini sicut parvuli, non intrabitis in regnum coelorum. Quicumque ergo humiliaverit se sicut parvulus iste, hic maior est in regno coelorum (4).

10. Vae eis qui cum parvulis humiliare se sponte dedignantur! quoniam humilis ianua regni coelestis eos non admittet intrare.

Vae etiam divitibus, qui habent hic consolationes suas! (5), quia pauperibus intransantibus in regnum Dei, ipsi stabunt foris eiulantes.

¹⁾ *Apoc.* 4, 10 et 5, 14.

²⁾ *Matth.* 5, 9.

³⁾ *Is.* 60, 22 et 65, 20.

⁴⁾ *Matth.* 18, 3, 4.

⁵⁾ *Luc.* 6, 24.

Gaudete, humiles, et exsultate pauperes, quia vestrum est regnum Dei, si tamen in veritate ambulatis (1).

CAPUT LIX.

QUOD OMNIS SPES ET FIDUCIA
IN SOLO DEO EST FIGENDA

Domine, quae est fiducia mea quam in hac vita habeo? aut quod maius solatium meum ex omnibus apparentibus sub coelo?

Nonne tu, Domine Deus meus, cuius misericordiae non est numerus?

Ubi mihi bene fuit sine te? Aut quando male esse potuit praesente te?

Malo pauper esse propter te, quam dives sine te.

Eligo potius tecum in terra peregrinari, quam sine te coelum possidere. Ubi tu, ibi coelum; atque ibi mors et infernus, ubi tu non es.

Tu mihi in desiderio es: et ideo post te gemere, clamare et exorare necesse est.

In nullo denique possum plene confidere, qui in necessitatibus auxilietur opportunius, nisi in te solo Deo meo.

Tu es spes mea et fiducia mea, tu consolator meus et fidelissimus in omnibus.

¹⁾ *Luc.* 6, 20; *I Io.* 3, 4.

2. Omnes, quae sua sunt, quaerunt (1); tu salutem meam et profectum meum solummodo praetendis, et omnia in bonum mihi convertis (2).

Etiam si variis tentationibus et adversitatibus exponas me, hoc totum ad utilitatem meam ordinas, qui mille modis dilectos tuos probare consuevisti.

In qua probatione non minus diligere debes et laudari, quam si coelestibus consolationibus me repleres.

3. In te ergo, Domine Deus, pono totam spem meam et refugium; in te omnem tribulationem et angustiam meam constituo, quia totum infirmum et instabile invenio quidquid extra te conspicio.

Non enim proderunt multi amici, neque fortes auxiliarii adjuvare poterunt, nec prudentes consilarii utile responsum dare, neque libri doctorum consolari, nec aliqua pretiosa substantia liberare, nec locus aliquis secretus et amoenus contutari; si tu ipse non assistas, iuves, confortes, consoleris, instruas et custodias.

4. Omnia namque, quae ad pacem videntur esse et felicitatem habere

¹⁾ *Philipp.* 2, 21.

²⁾ *Rom.* 8, 28.

dam, te absente nihil sunt, nihilque felicitatis in veritate conferunt.

Finis ergo omnium bonorum, et altitudo vitae, et profunditas eloquiorum tu es; et in te super omnia sperare, fortissimum solatium servorum tuorum (1).

Ad te sunt oculi mei, in te confido, Deus meus, misericordiarum Pater (2).

5. Benedic et sanctifica animam meam benedictione coelesti, ut fiat habitatio sancta tua, et sedes aeternae gloriae tuae; nihilque in templo tuae dignitatis inveniatur quod oculos tuae maiestatis offendat.

Secundum magnitudinem bonitatis tuae, et multitudinem miserationum tuarum respice in me, et exaudi orationem pauperis servi tui longe exulantis in regione umbrae mortis (3).

Protege et conserva animam servuli tui, inter tot discrimina vitae corruptibilis (4); ac comitante gratia tua, dirige per viam pacis, ad patriam perpetuae claritatis. Amen.

¹⁾ *Hebr.* 6, 18.

²⁾ *Ps.* 24, 2; *II Cor.* 1, 3.

³⁾ *Ps.* 68, 17; *Dan.* 9, 17; *Is.* 9, 2.

⁴⁾ *II Mach.* 6, 25.

APPENDIX

AD TRES PRIORES LIBROS

CAPUT ULTIMUM.

CONTRA HUIUS MUNDI VANITATEM

Gravis certe et nimium periculosa est mundi conversatio. Nam periclitatur castitas in deliciis, humilitas in divitiis, pietas in negotiis, veritas in multiloquio, charitas in hoc nequam saeculo;

Quia, sicut difficile est arborem iuxta viam positam fructus pulcherrimos usque ad maturitatem producere, sic difficile est hominem iuxta saeculum viventem, immaculatam usque ad finem iustitiam servare.

2. O quam excaecati sunt qui mundanam gloriam quaerunt!

Quid enim est saeculi laetitia, nisi impunita nequitia? scilicet luxuriari, inebriari, comessionibus vacare, vanitatibus intendere, et pro iis nihil in hac vita sustinere.

Putant enim mali securos se esse

in deliciis, cum non corriguntur pro suis nequitiis; sed et ignorant quia nil infelicius felicitate peccantium, qua poenalis infirmitas incurritur, et mala voluntas roboratur.

3. Si enim praelationem quaeris, et dicis: In ipsa sancte et bene vivere propono, laudo. Sed raro laudare quos valeam, invenio;

Quia monstruosa res est gradus summus, et animus infimus; sedes prima, et vita ima; ingens auctoritas, et infirma stabilitas.

Et tot tormentis praelati sunt digni quot exempla perditionis in subditos transmittunt.

4. Si sapientiam mundi quaeris, quanto te periculo submittis!

Quia mundi sapientia terrena, animalis, diabolica, inimica salutis, suffocatrix vitae, et mater est cupiditatis (1).

Si forte divitias mundi, pompas saeculi, delicias carnis diligis, attende quantum haec sunt fragilia et caduca! quia mundana omnia non sunt nisi quaedam somnia.

5. Quid enim profuit superbia suis amatoribus, aut divitiarum iactantia?

Transierunt omnia tanquam umbra, et tanquam navis quae per-

¹⁾ *Iac.* 3, 15.

transit fluctuantem aquam, cuius non potest inveniri vestigium (1).

In malignitate enim sua consumpti sunt; et virtutum, heu! quam plurimi nullum signum reliquerunt! (2).

6. Ubi sunt principes, et qui dominati sunt super bestias quae sunt super terram (3); qui argentum thesaurizaverunt et aurum (4); qui civitates et castra extruxerunt, reges et regna debellando devicerunt?

Ubi sapiens? ubi scriba? ubi conquisitor hujus saeculi? (5).

Ubi Absalom speciosissimus? ubi Alexander potentissimus? ubi Samson fortissimus? ubi Caesares potentissimi? ubi reges et principes inclity?

7. Quid profuit inanis gloria, brevis laetitia, mundana potentia, magna familia, carnis voluptas, divitiarum falsitas, concupiscentiarum suavitas?

Ubi risus, ubi laetitia? ubi iactantia, ubi arrogantia? ubi generositas sanguinis? ubi pulchritudo corporis?

¹⁾ *Sap.* 5, 9, 10.

²⁾ *Sap.* 5, 13.

³⁾ *Bar.* 3, 16.

⁴⁾ *Bar.* 3, 18.

⁵⁾ *I Cor.* 1, 20.

8. Eheu! cuncta haec defecerunt et transierunt, imo ad nihilum reducta evanuerunt.

Nihil horum superest, nec istorum reliquiae ab aliorum reliquiis secerni possunt.

Iamdudum enim corpora ipsorum in terra putrescunt, et a vermibus corroduntur; eorum animae, aut laetitia fruuntur, aut subeunt poenas quas meruerunt.

9. Abiiciamus ergo delicias externas et terrestres; sequamur vero internas quae spiritus sunt, ut ad Deum ex toto corde revertamur et convertamur, atque voluntatem faciamus illius cui soli sit omnis gloria, honos et gratiarum actio, et qui solus est principium, medium et finis nostrae consolationis internae. Amen.

DE IMITATIONE CHRISTI

LIBER QUARTUS

DE SACRAMENTO

CAPUT I.

CUM QUANTA REVERENTIA
CHRISTUS SIT SUSCIPENDUS

Venite ad me omnes, qui la-
« boratis et onerati estis, et
« ego reficiam vos (1), dicit
« Dominus.

« Panis quem ego dabo, caro mea
« est pro mundi vita (2).

« Accipite et comedite, hoc est
« corpus meum, quod pro vobis tra-
« detur; hoc facite in meam comme-
« morationem (3).

« Qui manducat meam carnem, et
« bibit meum sanguinem, in me ma-
« net, et ego in illo (4).

¹⁾ *Matth.* 11, 28.

²⁾ *Ioan.* 6, 52.

³⁾ *Matth.* 26, 26; *Luc.* 22, 19;
I Cor. 11, 24.

⁴⁾ *Ioan.* 6, 57.

« Verba, quae ego locutus sum vobis, spiritus et vita sunt (1) ».

2. Haec sunt verba tua, Christe, Veritas aeterna, quamvis non uno tempore prolata, nec uno in loco conscripta.

Quia ergo tua sunt et vera, gratanter mihi et fideliter cuncta sunt accipienda.

Tua sunt, et tu ea protulisti; et mea quoque sunt, quia pro salute mea edidisti.

Libenter suscipio ea ex ore tuo, ut arctius inserantur cordi meo.

Excitant me verba tantae pietatis, plena dulcedinis et dilectionis: sed terrent me delicta propria; et ad capienda tanta mysteria, me reverberat impura conscientia.

Provocat me dulcedo verborum tuorum, sed onerat multitudo vitiorum meorum.

3. Iubes ut fiducialiter ad te accedam, si tecum velim habere partem; et ut immortalitatis accipiam alimoniam, si aeternam cupiam obtinere vitam et gloriam.

Venite, inquis, ad me omnes, qui laboratis et onerati estis, et ego reficiam vos (2).

O dulce et amicabile verbum in

¹⁾ *Ioan.* 6, 64.

²⁾ *Matth.* 11, 28.

aure peccatoris, quod tu, Domine Deus meus, egenum et pauperem invitas ad Communionem tui sanctissimi Corporis!

Sed quis ego sum, Domine, ut ad te praesumam accedere?

Ecce, coeli coelorum te non capiunt; et tu dicis: Venite ad me omnes! (1).

4. Quid sibi vult ista piissima dignatio, et tam amicabilis invitatio?

Quomodo ausus ero venire, qui nihil boni mihi conscius sum, unde possim praesumere?

Quomodo te introducam in domum meam (2); qui saepius offendi benignissimam faciem tuam?

Reverentur Angeli et Archangeli, metuunt sancti et iusti; et tu dicis: Venite ad me omnes (3).

Nisi tu, Domine, hoc diceres, quis verum esse crederet?

Et nisi tu iuberes, quis accedere attentaret?

5. Ecce, Noë, vir iustus (4), in arcae fabrica centum annis laboravit, ut cum paucis salvaretur; et ego quomodo me potero una hora

1) *Matth.* 11, 28.

2) *Cant.* 3, 4.

3) *Matth.* 11, 28.

4) *Gen.* 6, 9.

praeparare, ut mundi fabricatorem cum reverentia sumam?

Moyseſ famulus tuus (1) magnus, et ſpecialis amicus tuus, arcam ex lignis imputribilibus fecit, quam et mundiffimo veſtivit auro, ut tabulas legis in ea reponeret; et ego, putrida creatura, audebo te conditorem legis ac vitae datorem tam facile ſuſcipere?

Salomon, ſapientiffimus regum Iſraël, templum magnificum ſeptem annis in laudem nominis tui aedificavit:

Et octo diebus feſtum dedicationis eius celebravit (2): mille hoſtias pacificas obtulit; et arcam foederis in clangore buccinae et iubilo in locum ſibi praeparatum ſolemniter collocavit (3).

Et ego infelix et pauperrimus hominum, quomodo te in domum meam introducam, qui vix mediam expendere devote novi horam? et utinam vel ſemel digne fere mediam!

6. O mi Deus, quantum illi, ad placendum tibi, agere ſtuduerunt!

Heu quam puſillum eſt quod ago! quam breve expleo tempus, quum me ad communicandum diſpono!

¹⁾ Ios. 1, 13.

²⁾ II Mach. 2, 12.

³⁾ II Reg. 6, 15, 17.

Raro totus collectus, rarissime ab omni distractione purgatus.

Et certe in tua salutari Deitatis praesentia nulla deberet occurrere indecens cogitatio, nulla etiam occupare creatura: quia non Angelum, sed Angelorum Dominum suscepturus sum hospitio.

7. Est tamen valde magna distantia inter arcam foederis cum suis reliquiis, et mundissimum Corpus tuum cum suis ineffabilibus virtutibus; inter legalia illa sacrificia futurorum praefigurativa, et veram Corporis tui hostiam, omnium antiquorum sacrificiorum completivam.

8. Quare igitur non magis ad tuam venerabilem inardesco praesentiam?

Cur non maiori me praeparo sollicitudine ad tua sancta sumenda; quando illi antiqui sancti Patriarchae et Prophetae, reges quoque et principes, cum universo populo, tantum devotionis demonstrarunt affectum erga cultum divinum?

9. Saltavit devotissimus rex David coram arca Dei totis viribus (1), recolens beneficia olim indulta Patribus; fecit diversi generis or-

¹⁾ II *Reg.* 6, 14.

gana (1), Psalmos edidit, et cantari instituit cum laetitia, cecinit et ipse frequenter in cithara, Spiritus sancti afflatus gratia; docuit populum Israël toto corde Deum laudare (2), et ore consono diebus singulis benedicere et praedicare.

Si tanta agebatur tunc devotio, ac divinae laudis exstitit recordatio coram arca testamenti, quanta nunc mihi, et omni populo christiano habenda est reverentia et devotio in praesentia Sacramenti, in sumptione excellentissimi Corporis Christi?

10. Currunt multi ad diversa loca, pro visitandis reliquiis Sanctorum; et mirantur auditis gestis eorum; ampla aedificia templorum inspiciunt, et osculantur sericis et auro involuta sacra ossa ipsorum.

Et ecce, tu praesens es hic apud me in altari, Deus meus, Sanctus Sanctorum, Creator omnium, et Dominus Angelorum!

Saepe in talibus videndis curiositas est hominum, et novitas invidiosorum, et modicus reportatur emendationis fructus; maxime ubi est tam levis, sine vera contritione, discursus.

Hic autem in Sacramento altaris

¹⁾ II Paral. 23, 13.

²⁾ II Paral. 20, 21.

totus praesens es, Deus meus, homo Christus Iesus; ubi et copiosus percipitur aeternae salutis fructus, quotiescumque fueris digne ac devote susceptus.

Ad istud vero non trahit levitas aliqua, nec curiositas aut sensualitas, sed firma fides, devota spes et sincera charitas.

11. O invisibilis conditor mundi Deus, quam mirabiliter agis nobiscum! quam suaviter et gratiose cum electis tuis disponis, quibus temetipsum in Sacramento sumendum proponis!

Hoc namque omnem intellectum superat, hoc specialiter devotorum corda trahit, et accendit affectum.

Ipsi enim veri fideles tui, qui totam vitam suam ad emendationem disponunt, ex hoc dignissimo Sacramento magnam devotionis gratiam et virtutis amorem frequenter recipiunt.

12. O admirabilis et abscondita gratia Sacramenti, quam norunt tantum Christi fideles! infideles autem et peccatis servientes experiri non possunt!

In hoc Sacramento confertur spiritualis gratia, et reparatur in anima virtus amissa; et per peccatum deformata redit pulchritudo.

Tanta est aliquando haec gratia, ut ex plenitudine collatae devotionis non tantum mens, sed et debile corpus vires sibi praestitas sentiat ampliores.

13. Dolendum tamen valde, et miserandum super tepiditate et negligentia nostra, quod non maiori affectione trahimur ad Christum sumendum, in quo tota spes salvandorum consistit et meritum.

Ipse enim est sanctificatio nostra et redemptio; ipse consolatio viatorum, et Sanctorum aeterna fruitio.

Dolendum itaque valde, quod multi tam parum hoc salutare mysterium advertunt, quod coelum laetificat, et mundum conservat universum.

Heu caecitas et duritia cordis humani, tam ineffabile donum non magis attendere, et ex quotidiano usu etiam ad inadvertentiam defluere!

14. Si enim hoc sanctissimum Sacramentum in uno tantum celebraretur loco, et ab uno tantum consecraretur sacerdote in mundo; quanto putas desiderio ad illum locum et ad talem Dei sacerdotem homines afficerentur, ut divina mysteria celebrari viderent?

Nunc autem multi facti sunt sacerdotes (1), et in multis locis offertur Christus, ut tanto maior appareat gratia et dilectio Dei ad hominem, quanto latius est sacra Communio diffusa per orbem.

Gratias tibi, Iesu bone, Pastor aeternae, qui nos pauperes et exsules dignatus es pretioso Corpore et Sanguine tuo reficere; et ad haec mysteria percipienda, etiam proprii oris tui alloquio invitare, dicendo: Venite ad me omnes, qui laboratis et onerati estis, et ego reficiam vos (2).

CAPUT II.

QUOD MAGNA BONITAS ET CHARITAS DEI IN SACRAMENTO HOMINI EXHIBETUR

Super bonitate tua et magna misericordia tua, Domine, confisus, accedo aeger ad Salvatorem, esuriens et sitiens ad Fontem vitae, egenus ad Regem coeli, servus ad Dominum, creatura ad Creatorem, desolatus ad meum pium Consolatorem.

Sed unde hoc mihi, ut venias ad me? (3). Quis ego sum, ut praestes mihi te ipsum?

¹⁾ *Hebr.* 7, 23.

²⁾ *Matth.* 11, 28.

³⁾ *Luc.* 1, 43.

Quomodo audet peccator coram te apparere; et tu, quomodo dignaris ad peccatorem venire?

Tu nosti servum tuum, et scis quia nihil boni in se habet, unde hoc illi praestes.

Confiteor igitur vilitatem meam, agnosco tuam bonitatem, laudo pietatem, et gratias ago propter nimiam charitatem (1).

Propter te ipsum enim hoc facis, non propter mea merita; ut bonitas tua mihi magis innotescat, charitas amplior ingeratur, et humilitas perfectius commendetur.

Quia ergo tibi hoc placet, et tu sic fieri iussisti, placet et mihi dignatio tua; et utinam iniquitas mea non obsistat!

2. O dulcissime et benignissime Iesu, quanta tibi reverentia et gratiarum actio cum perpetua laude, pro susceptione sacri Corporis tui debetur, cuius dignitatem nullus hominum explicare potens invenitur!

Sed quid cogitabo in hac Communionem, in accessu ad Dominum meum, quem debite venerari nequeo, et tamen devote suscipere desidero?

Quid cogitabo melius et salu-

¹⁾ *Eph.* 2, 4.

brius, nisi meipsum totaliter humiliando coram te, et tuam infinitam bonitatem exaltando supra me?

Laudo te, Deus meus, et exalto in aeternum. Despicio me, et subiicio tibi in profundum vilitatis meae.

3. Ecce tu Sanctus Sanctorum, et ego sordes peccatorum.

Ecce tu inclinas te ad me, qui non sum dignus ad te respicere.

Ecce tu venis ad me, tu vis esse mecum, tu invitas me ad convivium tuum.

Tu mihi dare vis coelestem cibum et panem Angelorum (1) ad manducandum; non alium sane quam te ipsum, panem vivum, qui de coelo descendisti, et das vitam mundo (2).

4. Ecce unde dilectio procedit, qualis dignatio illucescit! quam magnae gratiarum actiones et laudes tibi pro his debentur!

O quam salutare et utile consilium tuum, cum istud instituisti! quam suave et iucundum convivium, cum te ipsum in cibum donasti!

O quam admirabilis operatio tua, Domine! quam potens virtus tua, quam ineffabilis veritas tua!

¹⁾ Ps. 77, 24.

²⁾ Io. 6, 33, 41.

Dixisti enim, et facta sunt omnia; et hoc factum est, quod ipse iussisti.

5. Mira res, et fide digna, ac humanum vincens intellectum, quod tu, Domine Deus meus, verus Deus et homo, sub modica specie panis et vini integer containeris, et sine consumptione a sumente manducaris.

Tu, Domine universorum, qui nullius habes indigentiam, voluisti per Sacramentum tuum habitare in nobis (1), conserva cor meum et corpus immaculatum.

Ut laeta et pura conscientia saepius tua valeam celebrare mysteria, et ad meam perpetuam accipere salutem, quae ad tuum praecipue honorem et memoriale perenne sanxisti et instituisti.

6. Laetare, anima mea, et gratias age Deo pro tam nobili munere et solatio singulari in hac lacrymarum valle tibi relicto.

Nam quoties hoc mysterium recolis, et Christi Corpus accipis, toties tuae redemptionis opus agis et particeps omnium meritorum Christi efficeris.

Charitas etenim Christi nunquam

¹⁾ II Mach. 14, 35.

minuitur, et magnitudo propitiationis eius nunquam exhauritur.

Ideo nova semper mentis renovatione ad hoc disponere te debes, et magnum salutis mysterium attenta consideratione pensare.

Ita magnum, novum et iucundum tibi videri debet, cum celebras aut missam audis; ac si eadem die Christus primum in uterum Virginis descendens, homo factus esset, aut in cruce pendens, pro salute hominum pateretur et moreretur.

CAPUT III.

QUOD UTILE SIT SAEPE COMMUNICARE

Ecce, ego ad te venio, Domine, ut bene mihi sit ex munere tuo, et laetificer in convivio sancto tuo, quod parasti in dulcedine tua pauperi, Deus (1).

Ecce, in te est totum quod desiderare possum et debeo; tu salus mea et redemptio, spes et fortitudo, decus, et gloria!

Laetifica ergo hodie animam servi tui, quoniam ad te, Domine Iesu, animam meam levavi (2).

Desidero te nunc devote ac reverenter suscipere; cupio te in domum

¹⁾ Ps. 67, 11.

²⁾ Ps. 85, 3.

meam inducere, quatenus cum Zachaeo merear a te benedici, ac inter filios Abrahae computari (1).

Anima mea corpus tuum concupiscit; cor meum tecum uniri desiderat.

2. Trade te mihi, et sufficit. Nam praeter te nulla consolatio valet.

Sine te esse nequeo; et sine visitatione tua vivere non valeo.

Ideoque oportet me frequenter ad te accedere, et in remedium salutis meae recipere, ne forte deficiam in via, si fuero coelesti fraudatus alimonia.

Sic enim tu, misericordissime Iesu, praedicans populis, et varios curans languores, aliquando dixisti: Nolo eos ieiunos dimittere in domum suam, ne deficiant in via (2).

Age igitur hoc mecum modo, qui te pro fidelium consolatione in Sacramento reliquisti.

Tu es enim suavis refectio animae; et qui te digne manducaverit, particeps et haeres erit aeternae gloriae.

3. Necessarium quidem mihi est, qui tam saepe labor et pecco, tam cito torpesco et deficio, ut per frequentes orationes et confessiones, ac sacram Corporis tui perceptio-

¹⁾ *Luc.* 19, 9.

²⁾ *Matth.* 9, 35 et 15, 32.

nem, me renovem, mundem et accendam; ne forte, diutius abstinendo, a sancto proposito defluam.

Proni enim sunt sensus hominis ad malum ab adolescentia sua (1); et nisi succurrat divina medicina, labitur homo mox ad peiora.

Retrahit ergo sancta Communio a malo, et confortat in bono.

Si enim modo tam saepe negligens sum et tepidus, quando communico aut celebraz; quid fieret, si medelam non sumerem, et tam grande iuvamen non quaererem?

Et licet omni die non sim aptus nec ad celebrandum bene dispositus, dabo tamen operam, congruis temporibus divina percipere mysteria, ac tantae gratiae participem me praebere.

Nam haec est una principalis fidelis animae consolatio, quamdiu peregrinatur a te in mortali corpore (2), ut saepius memor Dei sui dilectum suum devota suscipiat mente.

4. O mira circa nos tuae pietatis dignatio, quod tu, Domine Deus, creator et vivificator omnium spirituum, ad pauperculam dignaris venire animam, et cum tota divi-

¹⁾ Gen. 8, 21.

²⁾ II Cor. 5, 6.

nitate tua ac humanitate, eius impinguare esuriem!

O felix mens, et beata anima, quae te Dominum Deum suum meretur devote suscipere, et in tui susceptione spirituali gaudio repleri!

O quam magnum suscipit Dominum, quam dilectum inducit hospitem, quam iucundum recipit socium, quam fidelem acceptat amicum, quam speciosum et nobilem amplectitur sponsum prae omnibus dilectis (1), et super omnia desiderabilia amandum!

Sileant a facie tua, dulcissime dilecte meus, coelum et terra, et omnis ornatus eorum (2); quoniam quidquid laudis habent ac decoris, ex dignatione tuae est largitatis, nec ad decorem tui pervenient nominis, cuius sapientiae non est numerus (3).

CAPUT IV.

QUOD

MULTA BONA PRAESTANTUR
DEVOTE COMMUNICANTIBUS

Domine Deus meus, praeveni servum tuum in benedictionibus dulcedinis tuae (4), ut

¹⁾ *Ps.* 44, 2.

²⁾ *Habac.* 2, 20; *Gen.* 2, 2.

³⁾ *Ps.* 146, 5.

⁴⁾ *Ps.* 20, 3.

ad tuum magnificum Sacramentum digne ac devote merear accedere.

Excita cor meum in te, et a gravi torpore exue me. Visita me in salutari tuo (1), ad gustandum in spiritu suavitatem tuam, quae in hoc Sacramento, tamquam in fonte plenarie latet.

Illumina quoque oculos meos (2) ad intuendum tantum mysterium: et ad credendum illud indubitata fide me roboram.

Est enim operatio tua, non humana potentia; tua sacra institutio, non hominis adinventio.

Non enim ad haec capienda et intelligenda aliquis idoneus per se reperitur, quae angelicam etiam subtilitatem transcendunt.

Quid ergo, ego peccator indignus, terra et cinis (3), de tam alto sacro secreto potero investigare et capere?

2. Domine, in simplicitate cordis mei (4), in bona firma fide, et in tua iussione, ad te cum spe ac reverentia accedo; et vere credo quia tu praesens es hic in Sacramento, Deus et homo.

¹⁾ *Ps.* 105, 4.

²⁾ *Ps.* 12, 4.

³⁾ *Eccli.* 17, 31.

⁴⁾ *I Paral.* 29, 17.

Vis ergo ut te suscipiam, et me ipsum tibi in charitate uniam.

Unde tuam precor clementiam et specialem ad hoc imploro mihi donari gratiam; ut totus in te liquefiam et amore pereffluam, atque de nulla aliena consolatione amplius me intromittam.

Est enim hoc altissimum et dignissimum Sacramentum salus animae et corporis, medicina omnis spiritualis languoris; in quo vitia mea curantur, passionες frenantur, tentationes vincuntur aut minuuntur, gratia maior infunditur, virtus incoepta augetur, firmatur fides, spes roboratur, et charitas ignescit ac dilatatur.

3. Multa namque bona largitus es, et adhuc saepius largiris in Sacramento dilectis tuis devote communicantibus, Deus meus susceptor animae meae, reparator infirmitatis humanae, et totius dator consolationis internae (1).

Nam multam ipsis consolationem adversus variam tribulationem infundis, et de imo deiectionis propriae ad spem tuae protectionis erigis, atque nova quadam gratia eos intus recreas et illustras; ut qui anxii primum et sine affectione se

¹) Ps. 53, 6.

ante Communionem senserant, postea refecti cibo potuque coelesti, in mellis se mutatos inveniant.

Quod idcirco cum electis tuis dispensanter agis, ut veraciter agnoscant, et patenter experiantur, quantum infirmitatis ex se ipsis habeant, et quid bonitatis ac gratiae ex te consequantur.

Quia ex semetipsis frigidi, duri et indevoti; ex te autem ferventes, alacres et devoti esse merentur.

Quis enim ad fontem suavitatis humiliter accedens, non modicum suavitatis inde reportat?

Aut quis iuxta copiosum ignem stans, non parum caloris inde percipit?

Et tu fons es semper plenus et superabundans, ignis iugiter ardens, et nunquam deficiens (1).

4. Unde si mihi non licet haurire de plenitudine fontis, nec usque ad satietatem potare, apponam tamen os meum ad foramen coelestis fistulae, ut saltem modicam inde guttulam capiam ad refocillandam sitim meam, et non penitus exarescam.

Et si necdum totus coelestis, et tam ignitus ut Cherubim et Seraphim esse possum, conabor tamen devotioni insistere, et cor meum

¹⁾ *Levit.* 6, 12, 13.

praeparare, ut vel modicam divini incendii flammam ex humili sump-tione vivifici Sacramenti conquiram.

Quidquid autem mihi deest, Iesu bone, Salvator sanctissime, tu pro me supple benigne ac gratiose, qui omnes ad te dignatus es vocare, di-cens: Venite ad me omnes qui la-boratis et onerati estis, et ego re-ficiam vos (1).

5. Ego quidem laboro in sudore vultus mei (2), dolore cordis tor-queor, peccatis oneror, tentationi-bus inquietor, multis malis passio-nibus implicor et premor; et non est qui adjuvet, non est qui liberet et salvum faciat, nisi tu, Domine Deus, Salvator meus (3), cui committo me et omnia mea, ut me custodias, et perducas in vitam aeternam.

Suscipe me in laudem et gloriam nominis tui, qui Corpus tuum et Sanguinem in cibum et potum mihi parasti.

Praesta, Domine Deus, salutaris meus, ut, cum frequentatione mys-terii tui, crescat meae devotionis affectus.

¹⁾ *Matth.* 11, 28.

²⁾ *Gen.* 3, 19.

³⁾ *Ps.* 21, 11; 7, 2 et 24, 5.

CAPUT V.

DE DIGNITATE SACRAMENTI
ET STATU SACERDOTALI

Si haberes angelicam puritatem et Sancti Ioannis Baptistae sanctitatem, non esses dignus nec Sacramentum accipere nec tractare.

Non enim hoc meritis debetur hominum, quod homo consecret et tractet Christi Sacramentum, et sumat in cibum panem Angelorum (1).

Grande ministerium et magna dignitas Sacerdotum, quibus datum est quod Angelis non est concessum.

Soli namque Sacerdotes, rite in Ecclesia ordinati, potestatem habent celebrandi, et Corpus Christi consecrandi.

Sacerdos quidem minister est Dei; utens verbo Dei, per iussionem et institutionem Dei; Deus autem ibi principalis est auctor, et invisibilis operator, cui subest omne quod voluerit, et paret omne quod iusserit.

2. Plus ergo credere debes Deo omnipotenti in hoc excellentissimo Sacramento, quam proprio sensui,

¹⁾ Ps. 77, 25.

aut alicui signo visibili. Ideoque cum timore et reverentia ad hoc opus est accedendum.

Attende tibi, et vide cuius ministerium tibi traditum est per impositionem manus Episcopi (1).

Ecce, sacerdos factus es, et ad celebrandum consecratus: vide nunc ut fideliter et devote in suo tempore Deo sacrificium offeras (2), et te ipsum irreprehensibilem exhibeas (3).

Non alleviasti onus tuum, sed arctiori iam alligatus es vinculo disciplinae, et ad maiorem teneris perfectionem sanctitatis.

Sacerdos omnibus virtutibus debet esse ornatus, et aliis bonae vitae exemplum praebere (4).

Eius conversatio non cum popularibus et communibus hominum viis, sed cum Angelis in coelo (5), aut cum perfectis viris in terra.

3. Sacerdos sacris vestibus indutus, Christi vices gerit, ut Deum pro se et pro omni populo (6) suppliciter et humiliter roget.

Habet ante se et retro Dominicae

¹⁾ I *Tim.* 4, 14.

²⁾ *Num.* 9, 13.

³⁾ I *Tim.* 3, 2; *Tob.* 10, 13.

⁴⁾ *Tit.* 2, 7.

⁵⁾ *Philipp.* 3, 20.

⁶⁾ *Hebr.* 5, 3.

crucis signum ad memorandam iugiter Christi passionem.

Ante se crucem in casula portat, ut Christi vestigia diligenter inspi-
ciat, et sequi ferventer studeat.

Post se cruce signatus est, ut ad-
versa quaelibet ab aliis illata cle-
menter pro Deo toleret.

Ante se crucem gerit, ut propria
peccata lugeat; post se, ut aliorum
etiam commissa per compassionem
defleat, et se medium inter Deum
et peccatorem constitutum esse
sciat.

Nec ab oratione et oblatione
sancta torpescat, donec gratiam et
misericordiam impetrare mereatur.

Quando Sacerdos celebrat, Deum
honorat, Angelos laetificat, Eccle-
siam aedificat, vivos adiuvat, de-
functis requiem praestat, et sese om-
nium bonorum participem efficit.

CAPUT VI.

INTERROGATIO DE EXERCITIO ANTE COMMUNIONEM

Cum tuam dignitatem, Do-
mine, et meam vilitatem penso,
valde contremisco, et in me
ipso confundor.

Si enim non accedo, vitam fugio;
et si indigne me ingessero, offensam
incurro.

Quid ergo faciam, Deus meus, au-

xiliator meus (1), consiliator in necessitatibus ?

2. Tu doce me viam rectam; propone breve aliquod exercitium, sacrae Communioni congruum.

Utile est enim scire, qualiter scilicet devote ac reverenter tibi praeparare debeam cor meum ad recipiendum salubriter tuum Sacramentum, seu etiam celebrandum tam magnum et divinum sacrificium.

CAPUT VII.

DE DISCUSSIONE

PROPRIAE CONSCIENTIAE

ET EMENDATIONIS PROPOSITO

Super omnia cum summa humilitate cordis et supplici reverentia, cum plena fide et pia intentione honoris Dei, ad hoc Sacramentum celebrandum, tractandum et sumendum, oportet Dei accedere Sacerdotem.

Diligenter examina conscientiam tuam; et pro posse tuo, vera contritione et humili confessione eam munda et clarifica: ita ut nil grave habeas, aut scias, quod te remordeat et liberum accessum impediat.

Habeas displicentiam omnium peccatorum tuorum in generali, et

¹⁾ Is. 50, 7.

pro quotidianis excessibus magis in speciali doleas et gemas.

Et si tempus patitur, Deo in secreto cordis cunctas confitere passionum tuarum miserias.

2. Ingemisce et dole, quod adhuc ita carnalis sis et mundanus, tam immortificatus a passionibus, tam plenus concupiscentiarum motibus;

Tam incustoditus in sensibus exterioribus, tam saepe multis vanis phantasiis implicatus;

Tam multum inclinatus ad exteriora, tam negligens ad interiora;

Tam levis ad risum et dissolutionem, tam durus ad fletum et compunctionem;

Tam promptus ad laxiora et carnis commoda, tam segnis ad rigorem et fervorem;

Tam curiosus ad nova audienda et pulchra intuenta, tam remissus ad humilia et abiecta amplectenda;

Tam cupidus ad multa habenda, tam parcus ad dandum, tam tenax ad retinendum;

Tam inconsideratus in loquendo, tam incontinens in tacendo;

Tam incompositus in moribus, tam importunus in actibus;

Tam effusus super cibum, tam surdus ad Dei verbum;

Tam velox ad quietem, tam tardus ad laborem;

Tam vigilans ad fabulas, tam somnolentus ad vigiliis sacras;

Tam festinus ad finem, tam vagus ad attendendum; tam negligens in Horis persolvendis, tam tepidus in celebrando, tam aridus in communicando;

Tam cito distractus, tam raro plene tibi collectus;

Tam subito commotus ad iram, tam facilis ad alterius displicentiam;

Tam pronus ad iudicandum, tam rigidus ad arguendum;

Tam laetus ad prospera, tam debilis in adversis;

Tam saepe multa bona proponens, et modicum ad effectum perducens.

3. His et aliis defectibus tuis cum dolore et magna displicentia propriae infirmitatis confessis ac deploratis, firmum statue propositum semper emendandi vitam tuam, et in melius proficiendi.

Deinde cum plena resignatione et integra voluntate offer te ipsum in honorem nominis mei, in ara cordis tui holocaustum perpetuum, corpus tuum scilicet et animam mihi fideliter committendo;

Quatenus et sic digne merearis ad offerendum Deo sacrificium accedere, et Sacramentum Corporis mei salubriter suscipere.

4. Non est enim oblatio dignior et satisfactio maior pro peccatis diluendis, quam se ipsum pure et integre cum oblatione Corporis Christi in Missa et in Communione Deo offerre.

Si fecerit homo quod in se est, et vere poenituerit; quotiescumque pro venia et gratia ad me accesserit, Vivo ego, dicit Dominus, qui nolo mortem peccatoris, sed magis ut convertatur et vivat (1); quoniam peccatorum suorum non recordabor amplius (2), sed cuncta sibi indulta erunt.

CAPUT VIII.

DE

OBLATIONE CHRISTI IN CRUCE, ET PROPRIA RESIGNATIONE

Sicut ego me ipsum, expansis in cruce manibus, et nudo corpore pro peccatis tuis Deo Patri sponte obtuli (3), ita ut nihil in me remaneret, quin totum in sacrificium divinae placationis transiret;

Ita debes et tu te ipsum mihi voluntarie, in oblationem puram et sanctam, quotidie in Missa, cum omnibus viribus et affectibus tuis, quanto intimius vales offerre.

¹⁾ *Ezech.* 18, 3 et 33, 11.

²⁾ *Is.* 43, 25; *Hebr.* 10, 17.

³⁾ *Is.* 53, 7.

Quid magis a te requiro, quam ut studeas te mihi ex integro resignare?

Quidquid praeter te ipsum das, nihil curo, quia non quaero datum tuum (1), sed te.

2. Sicut non sufficeret tibi omnibus habitis praeter me; ita nec mihi placere poterit quidquid dederis, te non oblato.

Offer te mihi, et da te totum pro Deo, et erit accepta oblatio.

Ecce, ego me totum obtuli Patri pro te; dedi etiam totum Corpus meum, et Sanguinem in cibum, ut totus tuus essem, et tu meus permaneres.

Si autem in te ipso steteris, nec sponte te ad voluntatem meam obtuleris, non est plena oblatio, nec integra erit inter nos unio.

Igitur omnia opera tua praecedere debet spontanea tui ipsius in manus Dei oblatio, si libertatem consequi vis et gratiam.

Ideo enim tam pauci illuminati et liberi intus efficiuntur, quia se ipsos ex toto abnegare nesciunt.

Est firma sententia mea: Nisi quis renuntiaverit omnibus quae possidet, non potest meus esse discipulus (2),

¹⁾ *Philipp.* 4, 17.

²⁾ *Luc.* 14, 33.

Tu ergo, si optas meus esse discipulus, offer te ipsum mihi cum omnibus affectibus tuis.

CAPUT IX.

QUOD NOS ET OMNIA NOSTRA
DEO DEBEMUS OFFERRE,
ET PRO OMNIBUS ORARE

Domine, omnia tua sunt, quae in coelo sunt et in terra (1). Desidero me ipsum tibi in spontaneam oblationem offerre (2), et tuus perpetuo permanere.

Domine, in simplicitate cordis mei offero me ipsum tibi hodie in servum sempiternum, in obsequium et in sacrificium laudis perpetuae (3).

Suscipe me cum hac sancta oblatione tui pretiosi Corporis, quam tibi hodie in praesentia Angelorum, invisibiliter assistentium, offero: ut sit pro me et pro cuncto populo tuo in salutem.

2. Domine, offero tibi omnia peccata et delicta mea, quae commisi coram te et sanctis Angelis tuis, a die quo primum peccare potui, usque ad horam hanc, super placabili altari tuo (4); ut tu omnia

1) I Paral. 29, 11.

2) Deut. 16, 10.

3) Tob. 8, 19.

4) Is. 60, 7.

pariter incendas et comburas igne charitatis tuae, et deleas universas maculas peccatorum meorum, et conscientiam meam ab omni delicto emundes (1), et restituas mihi gratiam tuam quam peccando amisi, omnia mihi plene indulgendo, et in osculum pacis me misericorditer assumendo.

3. Quid possum agere pro peccatis meis, nisi humiliter ea confitendo et lamentando (2), et tuam propitiationem incessanter deprecando?

Deprecor te, exaudi me propitius, ubi adsto coram te, Deus meus.

Omnia peccata mea mihi maxime displicent, nolo ea unquam amplius perpetrare; sed pro eis doleo, et dolebo quamdiu vixero, paratus poenitentiam agere, et pro posse satisfacere.

Dimitte mihi, Deus, dimitte mihi peccata mea, propter nomen sanctum tuum (3); salva animam meam quam pretioso Sanguine tuo redemisti (4).

Ecce committo me misericordiae tuae, resigno me manibus tuis.

Age mecum secundum bonitatem tuam, non secundum meam malitiam et iniquitatem (5).

¹⁾ *Hebr.* 9, 14.

²⁾ *I Ioan.* 1, 9.

³⁾ *Ps.* 24, 11, 18.

⁴⁾ *I Petr.* 1, 18, 19.

⁵⁾ *I Mach.* 13, 46.

4. Offero etiam tibi omnia bona mea, quamvis valde pauca et imperfecta, ut tu ea emendes et sanctifices; ut ea grata habeas et accepta tibi facias, et semper ad meliora trahas; necnon ad beatum ac laudabilem finem me pigrum et inutilem homuncionem perducas.

5. Offero quoque tibi omnia pia desideria devotorum, necessitates parentum, amicorum, fratrum, sororum, omniumque charorum meorum et eorum qui mihi vel aliis propter amorem tuum benefecerunt;

Et qui orationes et Missas pro se suisque omnibus dici a me desideraverunt et petierunt, sive in carne adhuc vivant, sive iam saeculo defuncti sint:

Ut omnes sibi auxilium gratiae tuae, opem consolationis, protectionem a periculis, liberationem a poenis advenire sentiant, et ut ab omnibus malis erepti, gratias tibi magnificas laeti persolvant.

6. Offero etiam tibi preces et hostias placationis, pro illis specialiter qui me in aliquo laeserunt, contristaverunt aut vituperaverunt, vel aliquod damnum vel gravamen intulerunt.

Pro his quoque omnibus quos ali-

quando contristavi, conturbavi, gravavi et scandalizavi, verbis, factis, scienter vel ignoranter; ut nobis omnibus pariter indulgeas peccata nostra et mutuas offensiones.

Aufer, Domine, a cordibus nostris omnem suspicionem, indignationem, iram et disceptationem, et quidquid potest charitatem laedere, et fraternam dilectionem minuere.

Miserere, miserere, Domine (1), misericordiam tuam poscentibus; da gratiam indigentibus; et fac nos tales existere, ut simus digni gratia tua perfrui, et ad vitam proficiamus aeternam! Amen.

CAPUT X.

QUOD SACRA COMMUNIO DE FACILI NON EST RELINQUENDA

Frequenter recurrendum est ad fontem gratiae et divinae misericordiae, ad fontem bonitatis et totius puritatis: quatenus a passionibus tuis et vitiis curari valeas, et contra universas tentationes et fallacias diaboli fortior atque vigilantior effici merearis.

Inimicus sciens fructum et remedium maximum in sacra Communionem positum, omni modo et occa-

¹⁾ Ps. 122, 4.

sione nititur fideles et devotos, quantum praevalet, retrahere et impedire.

2. Cum enim quidam sacrae Communioni se aptare disponunt, peiores Satanae immissiones (1) patiuntur.

Ipsae nequam spiritus, ut in Iob scribitur, venit inter filios Dei (2), ut solita illos nequitia sua perturbet, aut timidos nimium reddat et perplexos; quatenus affectum eorum minuat, vel fidem impugnando auferat, si forte aut omnino Communionem relinquunt, aut cum tempore accedant.

Sed non est quidquam curandum de versutiis et phantasiis illius, quantumlibet turpibus et horridis; sed cuncta phantasmata in caput eius sunt retorquenda.

Contemnendus est miser et deridendus; nec propter insultus eius et commotiones quas suscitatur, sacra est omittenda Communio.

3. Saepe etiam impedit nimia sollicitudo pro devotione habenda, et anxietas quaedam de confessione facienda.

Age secundum consilium sa-

¹⁾ Ps. 77, 49.

²⁾ I Reg. 16, 14; Iob 1, 6.

pientum, et depone anxietatem et scrupulum; quia gratiam Dei impedit, et devotionem mentis destruit.

Propter aliquam parvamurbationem vel gravitatem, sacram ne dimittas Communionem; sed vade citius confiteri, et omnes offensiones aliis libenter indulge.

Si vero tu aliquem offendisti, veniam humiliter deprecare, et Deus libenter indulgebit tibi.

4. Quid prodest diu tardare confessionem, aut sacram differre Communionem?

Expurga te quam primum, expue velociter venenum, festina accipere remedium, et senties melius quam si diu distuleris.

Si hodie propter istud dimittis, cras forsitan aliud maius eveniet; et sic diu posses a Communionem impediri, et magis ineptus fieri.

Quanto citius vales, a praesenti gravitate et inertia te excutias; quia nihil importat diu anxari, diu cumurbatione transire, et ob quotidiana obstacula se a divinis sequestrare.

Immo plurimum nocet diu Communionem protelare; nam et gravem torporem consuevit inducere.

Proh dolor! quidam tepidi et dissoluti moras confitendi libenter accipiunt, et Communionem sacram

idcirco differri cupiunt, ne ad maiorem sui custodiam se dare teneantur.

5. Heu, quam modicam charitatem et debilem devotionem habent qui sacram Communionem tam facilliter postponunt!

Quam felix ille et Deo acceptus habetur, qui sic vivit, et in tali puritate conscientiam suam custodit, ut etiam omni die communicare paratus et bene affectus esset, si ei liceret, et sine nota agere posset!

Si quis interdum abstinet humilitatis gratia, aut legitima impediende causa, laudandus est de reverentia.

Si autem torpor obrepserit, se ipsum excitare debet, et facere quod in se est; et Dominus aderit desiderio suo pro bona voluntate, quam specialiter respicit.

6. Cum vero legitime praepeditus est, habebit semper bonam voluntatem et piam intentionem communicandi, et sic non carebit fructu Sacramenti.

Potest enim quilibet devotus, omni die et omni hora, ad spirituales Christi Communionem salubriter et sine prohibitionem accedere.

Et tamen certis diebus et statuto tempore, Corpus sui Redemptoris, cum affectuosa reverentia, sacra-

mentaliter debet suscipere, et magis laudem Dei et honorem praetendere, quam suam consolationem quaerere.

Nam toties mystice communicat, et invisibiliter reficitur, quoties incarnationis Christi mysterium passionemque devote recolit, et in amore eius accenditur.

7. Qui aliter se non praeparat, nisi instante festo, vel consuetudine compellente, saepius imparatus erit.

Beatus qui se Domino in holocaustum offert, quoties celebrat aut communicat!

Non sis in celebrando nimis prolixus aut festinus, sed serva bonum communem modum cum quibus vivis.

Non debes aliis generare molestiam vel taedium, sed communem servare viam secundum maiorum institutionem, et potius aliorum servire utilitati, quam propriae devotioni vel affectui.

CAPUT XI.

QUOD CORPUS CHRISTI
ET SACRA SCRIPTURA
MAXIME SINT ANIMAE FIDELI
NECESSARIA

dulcissime Domine Iesu, quanta est dulcedo devotae animae tecum epulantis in convivio

tuo; ubi ei non alius cibus manducandus proponitur, nisi tu unicus dilectus eius, super omnia desideria cordis eius desiderabilis!

Et mihi quidem dulce foret, in praesentia tua, ex intimo affectu lacrymas fundere, et cum pia Magdalena pedes tuos lacrymis irrigare (1).

Sed ubi est haec devotio? ubi lacrymarum sanctarum copiosa effusio?

Certe in conspectu tuo et sanctorum Angelorum tuorum (2) totum cor meum ardere deberet, et ex gaudio flere (3).

Habeo enim te in Sacramento vere praesentem, quamvis aliena specie occultatum.

2. Nam in propria et divina claritate te conspicere, oculi mei ferre non possent; sed neque totus mundus in fulgore gloriae maiestatis tuae subsisteret.

In hoc ergo imbecillitati meae consulis, quod te sub Sacramento abscondis.

Habeo vere et adoro quem Angeli adorant in coelo (4); sed ego adhuc interim in fide, illi autem in specie (5) et sine velamine.

¹⁾ *Luc.* 7, 37, 38.

²⁾ *Apoc.* 14, 10.

³⁾ *Tob.* 11, 11.

⁴⁾ *Hebr.* 1, 6.

⁵⁾ *II Cor.* 5, 7.

Me oportet contentum esse in lumine verae fidei, et in ea ambulare, donec adspiret dies aeternae claritatis, et umbrae figurarum inclinentur (1).

Cum autem venerit quod perfectum est (2), cessabit usus Sacramentorum; quia Beati in gloria coelesti non egent medicamine sacramentali.

Gaudent enim sine fine in praesentia Dei, facie ad faciem gloriam eius speculantes; et de claritate in claritatem abyssalis Deitatis transformati, gustant verbum Dei carnem factum, sicut fuit ab initio, et manet in aeternum (3).

3. Memor horum mirabilium, grave mihi fit taedium, etiam quodlibet spirituale solatium; quia quamdiu Dominum meum aperte in sua gloria non video, pro nihilo duco omne quod in mundo conspicio et audio.

Testis es tu mihi (4), Deus, quod nulla res me potest consolari, nulla creatura quietare, nisi tu, Deus meus, quem desidero aeternaliter contemplari.

¹⁾ *Cant.* 2, 17.

²⁾ *I Cor.* 13, 10.

³⁾ *I Cor.* 13, 12; *II Cor.* 3, 8; *Ioan.* 1, 14; *Ep.* I *Ioan.* 1, 1; *I Petr.* 1, 25.

⁴⁾ *Rom.* 1, 9.

Sed non est hoc possibile, durante me in hac mortalitate.

Ideo oportet ut me ponam ad magnam patientiam, et me ipsum in omni desiderio tibi submittam.

Nam et Sancti tui, Domine, qui tecum iam in regno coelorum exsultant, in fide et patientia magna (1), dum viverent, adventum gloriae tuae expectabant (2). Quod illi crediderunt, ego credo; quod illi speraverunt, ego spero; quo illi pervenerunt, per gratiam tuam me venturum confido.

Ambulabo interim in fide (3), exemplis confortatus Sanctorum. Habebo etiam libros sanctos pro solatio (4) et vitae speculo; atque super haec omnia sanctissimum Corpus tuum pro singulari remedio et refugio.

4. Duo namque mihi necessaria permaxime sentio in hac vita, sine quibus mihi importabilis foret ista miserabilis vita.

In carcere corporis huius detentus, duobus me egere fateor, cibo scilicet et lumine.

Dedisti itaque mihi infirmo saerum Corpus tuum ad refectionem

¹⁾ *Hebr.* 6, 12.

²⁾ *Tit.* 2, 13.

³⁾ *II Cor.* 5, 7.

⁴⁾ *I Mach.* 12, 9.

mentis et corporis; et posuisti lucernam pedibus meis (1) verbum tuum.

Sine his duobus bene vivere non possem nam verbum Dei, lux animae meae; et Sacramentum tuum, panis vitae (2).

Haec possunt etiam dici mensae duae, hinc et inde in gazophylacio (3) sanctae Ecclesiae positae.

Una mensa est sacri altaris, habens panem sanctum (4), id est Corpus Christi pretiosum.

Altera est divinae Legis, continens doctrinam sanctam, erudiens fidem rectam, et firmiter usque ad interiora velaminis, ubi sunt Sancta Sanctorum, perducens (5).

Gratias tibi, Domine Iesu, lux lucis aeternae (6), pro doctrinae sacrae mensa, quam nobis per servos tuos Prophetas et Apostolos, aliosque doctores ministrasti (7).

5. Gratias tibi, Creator ac Redemptor hominum, qui, ad declarandam toti mundo charitatem

1) *Ps.* 118, 105.

2) *Ioan.* 6, 35.

3) *Ezech.* 40, 39 et 44. 19.

4) *I Reg.* 21, 4.

5) *Hebr.* 9, 3.

6) *Sap.* 7, 26.

7) *Eph.* 4, 11, 12.

tuam, coenam parasti magnam (1), in qua non agnum typicum, sed tuum sanctissimum Corpus et Sanguinem proposuisti manducandum (2); laetificans omnes fideles convivio sacro, et calice inebrians salutari (3), in quo sunt omnes deliciae paradisi, et epulantur nobiscum Angeli sancti, sed suavitate feliciori!

6. O quam magnum et honorabile est officium Sacerdotum, quibus datum est Dominum maiestatis (4) verbis sacris consecrare, labiis benedicere, manibus tenere, ore proprio sumere, et caeteris ministrare!

O quam mundae debent esse manus illae, quam purum os, quam sanctum corpus, quam immaculatum cor erit Sacerdotis, ad quem toties ingreditur Auctor puritatis!

Ex ore Sacerdotis nihil nisi sanctum, nihil nisi honestum et utile procedere debet verbum, qui tam saepe Christi accipit Sacramentum.

7. Oculi eius simplices et pudici, qui Christi Corpus solent intueri! Manus purae et in coelum eleva-

¹⁾ *Luc.* 14, 16.

²⁾ *Sap.* 16, 20.

³⁾ *Ps.* 22, 5 *et* 115, 13.

⁴⁾ *Ps.* 28, 3.

tae (1), quae Creatorem coeli et terrae solent contrectare!

Sacerdotibus specialiter in Lege dicitur: Sancti estote, quoniam ego Sanctus sum Dominus Deus vester (2).

3. Adiuvet nos gratia tua, omnipotens Deus, ut, qui officium sacerdotale suscepimus, digne ac devote tibi in omni puritate et conscientia bona (3) famulari valeamus.

Et si non possumus in tanta innocentia vitae conversari, ut debemus, concede nobis tamen digne flere mala quae gessimus, et in spiritu humilitatis, ac bonae voluntatis proposito, tibi ferventius de caetero deservire.

CAPUT XII.

QUOD MAGNA DILIGENTIA
SE DEBEAT COMMUNICATURUS
CHRISTO PRAEPARARE

Ego sum puritatis amator, et dator omnis sanctitatis.

Ego cor purum quaero, et ibi est locus requietionis meae (4).

Para mihi coenaculum grande

¹⁾ I *Tim.* 2, 8.

²⁾ *Lev.* 19, 2.

³⁾ I *Tim.* 1, 5.

⁴⁾ *Act.* 7, 49.

stratum (1), et faciam apud te Pascha cum discipulis meis.

Si vis ut veniam ad te, et apud te maneam, expurga vetus fermentum (2), et munda cordis tui habitaculum.

Exclude totum saeculum, et omnem vitiorum tumultum; sede tamquam passer solitarius in tecto (3), et cogita excessus tuos in amaritudine animae tuae (4).

Omnis namque amans suo dilecto amatori optimum et pulcherrimum praeparat locum, quia in hoc cognoscitur affectus suscipientis dilectum.

2. Scito tamen te non posse satisfacere huic praeparationi ex merito tuae actionis, etiamsi per integrum annum te praeparares, et nihil aliud in mente haberes.

Sed ex sola pietate et gratia mea permetteris ad mensam meam accedere; ac si mendicus ad prandium vocaretur divitis, et ille nihil aliud habeat ad retribuendum beneficiis eius (5), nisi se humiliando et ei gratias agendo.

¹⁾ *Marc.* 14, 15.

²⁾ *I Cor.* 5, 7.

³⁾ *Ps.* 101, 8.

⁴⁾ *Is.* 38, 15.

⁵⁾ *Luc.* 14, 12, 14.

Fac ergo quod in te est, et diligenter facito, non ex consuetudine, non ex necessitate; sed cum timore et reverentia et affectu accipe Corpus dilecti Domini Dei tui, dignantis ad te venire.

Ego sum qui vocavi, ego iussi fieri; ego supplebo quod tibi deest: veni et suscipe me.

3. Cum gratiam devotionis tribuo, gratias age Deo tuo: non quia dignus es, sed quia tui misertus sum (1).

Si non habes, sed magis aridum te sentis, insiste orationi, ingemisce et pulsa (2); nec desistas, donec merearis micam aut guttam gratiae salutaris accipere.

Tu mei indiges, non ego tui indigeo.

Nec tu me sanctificare venis, sed ego te sanctificare et meliorare venio.

Tu venis ut ex me sanctificeris, et mihi uniaris; ut novam gratiam recipias, et de novo ad emendationem accendaris.

Noli negligere hanc gratiam (3); sed praepara cum omni diligentia cor tuum, et introduce ad te dilectum tuum.

¹⁾ *Matth.* 18, 33.

²⁾ *Matth.* 7, 7.

³⁾ *I Tim.* 4, 14.

4. Oportet autem, ut non solum te praepares ad devotionem ante Communionem, sed ut etiam te sollicite conserves in ea, post Sacramenti perceptionem. Nec minor custodia post exigitur, quam devota praeparatio; prius. Nam bona postmodum custodia, optima iterum est praeparatio ad maiorem gratiam consequendam.

Ex eo quippe valde indispositus quis redditur, si statim fuerit nimis effusus ad exteriora solatia.

Cave a multiloquio, mane in secreto, et fruire Deo tuo; ipsum enim habes, quem totus mundus tibi auferre non potest.

Ego sum cui te totum dare debes; ita ut iam ultra non in te, sed in me, absque omni sollicitudine, vivas (1).

CAPUT XIII.

QUOD TOTO CORDE
ANIMA DEVOTA CHRISTI
UNIONEM IN SACRAMENTO
AFFECTARE DEBET

uis mihi det, Domine, ut inveniam te solum, et aperiā tibi totum cor meum, et fruar te sicut desiderat anima mea: et iam me nemo despiciat (2), nec ulla

¹⁾ Gal. 2, 20.

²⁾ Cant. 8, 1.

creatura me moveat vel respiciat, sed tu solus mihi loquaris et ego tibi, sicut solet dilectus ad dilectum loqui (1), et amicus cum amico convivari?

Hoc oro, hoc desidero, ut tibi totus uniar, et cor meum ab omnibus creatis rebus abstraham, magisque per sacram Communionem ac frequentem celebrationem coelestia et aeterna sapere discam.

Ah, Domine Deus! quando ero tecum totus unitus et absorptus, meique totaliter oblitus?

Tu in me, et ego in te (2); et sic nos pariter in unum manere concede.

2. Vere tu es dilectus meus, electus ex millibus, in quo complacuit animae meae habitare omnibus diebus vitae suae (3).

Vere tu pacificus meus, in quo pax summa et requies vera, extra quem labor et dolor, et infinita miseria.

Vere tu es Deus absconditus; et consilium tuum non est cum impiis, sed cum humilibus et simplicibus sermo tuus (4).

¹⁾ *Exod.* 33, 11.

²⁾ *Ioan.* 17, 21.

³⁾ *Cant.* 5, 10; *Matth.* 12, 18.

⁴⁾ *Is.* 45, 15; *Prov.* 3, 32.

O quam suavis est, Domine, Spiritus tuus, qui, ut dulcedinem tuam in filios demonstrares, pane suavissimo, de coelo descendente, illos reficere dignaris! (1).

Vere non est alia natio tam grandis, quae habeat Deos appropinquantes sibi, sicut tu, Deus noster, ades universis fidelibus tuis (2); quibus ad quotidianum solatium, et cor erigendum in coelum, te tribuis ad edendum et fruendum.

3. Quae est enim alia gens tam inclyta (3), sicut plebs christiana?

Aut quae creatura sub coelo tam dilecta ut anima devota, ad quam ingreditur Deus, ut pascat eam carne sua gloriosa?

O ineffabilis gratia! o admirabilis dignatio!

O amor immensus, homini singulariter impensus!

Sed quid retribuam Domino (4) pro gratia ista, pro charitate tam eximia?

Non est aliud quod gratius donare queam, quam ut cor meum Deo meo totaliter tribuam et intime coniungam.

¹⁾ Sap. 12, 1 et 16, 21 et 16, 20; Ioan. 6, 50.

²⁾ Deut. 4, 7.

³⁾ Deut. 4, 8.

⁴⁾ Ps. 115, 12.

Tunc exsultabunt omnia interiora mea, cum perfecte fuerit unita Deo anima mea.

Tunc dicet mihi: Si tu vis esse mecum, ego volo esse tecum. Et ego respondebo illi: Dignare, Domine, manere mecum (1), ego volo libenter esse tecum.

Hoc est totum desiderium meum, ut cor meum tibi sit unitum.

CAPUT XIV.

DE QUORUMDAM DEVOTORUM ARDENTI DESIDERIO AD CORPUS CHRISTI

Quam magna multitudo dulcedinis tuae, Domine, quam abscondisti timentibus te! (2).

Quando recordor devotorum aliquorum ad Sacramentum tuum, Domine, cum maxima devotione et affectu accedentium, tunc saepius in me ipso confundor et erubesco, quod ad altare tuum, et sacrae Communionis mensam tam tepide et frigide accedo;

Quod ita aridus et sine affectione cordis maneo; quod non sum totaliter accensus coram te Deo meo, nec ita vehementer attractus et affectus, sicut multi devoti fuerunt,

¹⁾ *Luc.* 24, 29.

²⁾ *Ps.* 30, 20.

qui prae nimio desiderio Communionis et sensibili cordis amore a fletu se non potuerunt continere;

Sed ore cordis et corporis pariter ad te Deum fontem vivum medullitus inhiabant (1), suam esuriem non valentes aliter temperare nec satiare, nisi Corpus tuum cum omni iucunditate et spirituali aviditate accepissent.

2. O vera ardens fides eorum, probabile existens argumentum sacrae praesentiae tuae!

Isti enim veraciter cognoscunt Dominum suum in fractione panis, quorum cor tam valide ardet in eis de Iesu ambulante cum eis (2).

Longe est a me saepe talis affectus et devotio, tam vehemens amor et ardor.

Esto mihi propitius, Iesu bone, dulcis et benigne; et concede pauperi mendico tuo vel interdum modicum de cordiali affectu amoris tui in sacra Communione sentire, ut fides mea magis convalescat, spes in bonitate tua proficiat, et charitas semel perfecte accensa, et coeleste manna experta nunquam deficiat.

3. Potens est autem misericordia tua, etiam gratiam desideratam

¹⁾ Ps. 41, 2.

²⁾ Luc. 24, 35, 32.

mihi praestare (1), et in spiritu ardoris (2), cum dies beneplaciti tui venerit, me clementissime visitare.

Etenim licet tanto desiderio tam specialium devotorum tuorum non ardeo; tamen de gratia tua illius magni inflammati desiderii desiderium habeo, orans et desiderans omnium talium fervidorum amatorum tuorum participem me fieri, ac eorum sancto consortio annumerari.

CAPUT XV.

QUOD GRATIA DEVOTIONIS HUMILITATE ET SUI IPSIUS ABNEGATIONE ACQUIRITUR

oportet te devotionis gratiam instanter quaerere, desideranter petere, patienter et fiducialiter expectare, gratanter recipere, humiliter conservare, studiose cum ea operari, ac Deo terminum et modum supernae visitationis, donec veniat, committere.

Humiliare praecipue te debes, cum parum aut nihil devotionis interius sentis; sed non nimium delici, nec inordinate contristari.

Dat saepe Deus in uno brevi momento quod longo negavit tempore.

¹⁾ II Cor. 9, 8.

²⁾ Is. 4, 4.

Dat quandoque in fine quod in principio orationis distulit dare.

2. Si semper cito gratia daretur, et pro voto adesset, non esset infirmo homini bene portabile.

Propterea in bona spe et humili patientia expectanda est devotionis gratia. Tibi tamen et peccatis tuis imputa, cum non datur, vel etiam occulte tollitur.

Modicum quandoque est, quod gratia impedit et abscondit, si tamen modicum, et non potius grande dici debeat, quod tantum bonum prohibet.

Et si hoc ipsum modicum vel grande amoveris, et perfecte viceris, erit quod petiisti.

3. Statim namque ut te Deo ex toto corde tradideris, nec hoc vel illud pro tuo libitu seu velle quaesieris, sed integre te in ipso posueris, unitum te invenies et pacatum, quia nil ita bene sapiet et placebit, sicut beneplacitum divinae voluntatis.

Quisquis ergo intentionem suam simplici corde sursum ad Deum levaverit, seque ab omni inordinato amore seu displicentia cuiuslibet rei creatae evacuaverit, aptissimus gratiae percipiendae, ac dignus devotionis munere erit.

Dat enim Dominus ibi benedictionem suam, ubi vasa vacua invenerit.

Et quanto perfectius infimis quis renuntiat, et magis sibi ipsi per contemptum sui moritur, tanto gratia celerius venit, copiosius intrat, et altius liberum cor elevat.

4. Tunc videbit, et affluet, et mirabitur, et dilatabitur cor eius in ipso (1), quia manus Domini cum eo (2), et ipse se posuit totaliter in manu eius usque in saeculum. Ecce sic benedicetur homo qui quaerit Deum in toto corde suo, nec in vanum accepit animam suam (3).

Hic in accipiendo sacram Eucharistiam magnam promeretur divinae unionis gratiam, quia non respicit ad propriam devotionem et consolationem, sed, super omnem devotionem et consolationem, ad Dei gloriam et honorem.

CAPUT XVI.

QUOD NECESSITATES NOSTRAS
CHRISTO APERIRE,
ET EIUS GRATIAM POSTULARE
DEBEMUS

 dulcissime atque amantissime Domine, quem nunc devote desidero suscipere, tu scis infirmitatem meam et necessi-

¹⁾ Is. 60, 5.

²⁾ Act. 11, 21.

³⁾ Ps. 127, 4 et 118, 2 et 23, 4.

tatem quam patior; in quantis malis et vitiis iaceo; quam saepe sum gravatus, tentatus, turbatus et inquinatus!

Pro remedio ad te venio; pro consolatione et sublevamine te deprecor.

Ad omnia scientem (1) loquor, cui manifesta sunt omnia interiora mea, et qui solus potes me perfecte consolari et adiuvere.

Tu scis quibus bonis indigeo praee omnibus, et quam pauper sum in virtutibus.

2. Ecce sto, ante te pauper et nudus, gratiam postulans et misericordiam implorans.

Refice esurientem mendicum tuum; accende frigiditatem meam igne amoris tui; illumina caecitatem meam claritate praesentiae tuae (2).

Verte mihi omnia terrena in amaritudinem, omnia gravia et contraria in patientiam, omnia infima et creata in contemptum et oblivionem.

Erige cor meum ad te in coelum, et ne dimittas me vagari super terram.

Tu solus mihi ex hoc iam dulcescas usque in saeculum, quia tu solus cibus et potus meus, amor meus et

¹⁾ *Ioan.* 18, 4.

²⁾ *Apoc.* 21, 23.

gaudium meum, dulcedo mea et totum bonum meum.

3. Utinam me totaliter ex tua praesentia accendas, comburas, et in te transmutes; ut unus tecum efficiar spiritus (1) per gratiam internae unionis et liquefactionem ardentis amoris!

Ne patiaris me ieianum et aridum a te recedere; sed operare mecum misericorditer, sicut saepius operatus es cum Sanctis tuis mirabiliter.

Quid mirum, si totus ex te ignescerem, et in me ipso deficerem; quum tu sis ignis semper ardens et nunquam deficiens (2), amor corda purificans et intellectum illuminans?

CAPUT XVII.

DE ARDENTI AMORE ET VEHEMENTI AFFECTU SUSCIPENDI CHRISTUM

Cum summa devotione et ardenti amore, cum toto cordis affectu et fervore desidero te, Domine, suscipere, quemadmodum multi Sancti et devotae personae in communicando te desideraverunt

¹⁾ I Cor. 6, 17.

²⁾ Deut. 4, 24; Hebr. 12, 29; Lev. 6, 13.

qui tibi maxime in sanctitate vitae placuerunt, et in ardentissima devotione fuerunt.

O Deus meus, amor aeternus, totum bonum meum, felicitas interminabilis, cupio te suscipere cum vehementissimo desiderio et dignissima reverentia, quam aliquis Sanctorum unquam habuit et sentire potuit!

2. Et licet indignus sim omnia illa sentimenta devotionis habere, tamen offero tibi totum cordis mei affectum, ac si omnia illa gratissima inflammata desideria solus haberem.

Sed et quaecumque potest pia mens concipere et desiderare, haec omnia tibi cum summa veneratione et intimo fervore praebeo et offero.

Nihil opto mihi reservare, sed me et omnia mea tibi sponte et libentissime immolare.

Domine Deus meus, Creator meus et Redemptor meus, cum tali affectu, reverentia, laude et honore; cum tali gratitudine, dignitate et amore; cum tali fide, spe et charitate te affecto hodie suscipere, sicut te suscepit et desideravit sanctissima Mater tua, Virgo Maria, quando Angelo evangelizanti sibi incarnationis mysterium humiliter

ac devote respondit: Ecce ancilla Domini, fiat mihi secundum verbum tuum (1).

3. Et sicut beatus praecursor tuus, excellentissimus Sanctorum, Ioannes Baptista, in praesentia tua laetabundus exsultavit in gaudio Spiritus sancti (2), dum adhuc maternis clauderetur visceribus, et postmodum cernens inter homines Iesum ambulantem, valde se humilians devoto cum affectu dicebat: Amicus autem sponsi, qui stat, et audit eum, gaudio gaudet propter vocem sponsi (3); sic et ego, magnis et sacris desideriis opto inflammari, et tibi ex toto corde me ipsum praesentare.

Unde et omnium devotorum cordium iubilationes, ardentes affectus, mentales excessus et supernaturales illuminationes et coelicas visiones tibi offero et exhibeo, cum omnibus virtutibus et laudibus ab omni creatura in coelo et in terra celebratis et celebrandis, pro me et omnibus mihi in oratione commendatis; quatenus ab omnibus digne lauderis et in perpetuum glorificeris.

¹⁾ *Luc.* 1, 38.

²⁾ *Ibid.* 44.

³⁾ *Ioan.* 3, 29.

4. Accipe vota mea, Domine Deus meus, et desideria infinitae laudationis ac immensae benedictionis, quae tibi secundum multitudinem ineffabilis magnitudinis tuae (1) iure debentur.

Haec tibi reddo et reddere desidero per singulos dies et momenta temporum; atque ad reddendum mecum tibi gratias et laudes, omnes coelestes spiritus et cunctos fideles tuos precibus et affectibus invito et exoro.

5. Laudent te universi populi, tribus et linguae (2), et sanctum ac mellifluum nomen tuum cum summa iubilatione et ardenti devotione magnificent!

Et quicumque reverenter ac devote altissimum Sacramentum tuum celebrant, et plena fide recipiunt, gratiam et misericordiam apud te invenire mereantur (3), et pro me peccatore suppliciter exorent.

Cumque optata devotione ac fruibili unione potiti fuerint et bene consolati, ac mirifice refecti, de sacra mensa coelesti abscesserint, mei pauperis recordari dignentur.

¹⁾ *Ps.* 150, 3.

²⁾ *Dan.* 7, 14.

³⁾ *Dan.* 3, 39; *Hebr.* 4, 16.

CAPUT XVIII.

QUOD HOMO NON SIT CURIOSUS
SCRUTATOR SACRAMENTI, SED
HUMILIS IMITATOR CHRISTI,
SUBDENDO SENSUM SUUM SA-
CRAE FIDEI

Cavendum est tibi a curiosa et
inutili perscrutatione huius pro-
fundissimi Sacramenti, si non
vis in dubitationis profundum sub-
mergi.

Qui scrutator est maiestatis, op-
primetur a gloria (1).

Plus valet Deus operari, quam
homo intelligere potest.

Tolerabilis, pia et humilis inqui-
sitio veritatis, parata semper do-
ceri, et per sanas Patrum senten-
tias studens ambulare.

2. Beata simplicitas, quae diffi-
ciles quaestionum relinquit vias, et
plana ac firma pergit semita man-
datorum Dei (2).

Multi devotionem perdiderunt,
dum altiora scrutari (3) voluerunt.

Fides a te exigitur et sincera vita;
non altitudo intellectus, neque pro-
funditas mysteriorum Dei.

¹⁾ *Prov.* 25, 27.

²⁾ *Ps.* 118, 35.

³⁾ *Eccli.* 3, 22.

Si non intelligis nec capis quae infra te sunt, quomodo comprehendes quae supra te sunt P

Subde te Deo (1), et humilia sensum tuum fidei, et dabitur tibi scientiae lumen, prout tibi fuerit utile ac necessarium.

3. Quidam graviter tentantur de fide ac Sacramento; sed non est hoc ipsis imputandum, sed potius inimico.

Noli curare, noli disputare cum cogitationibus tuis, nec ad immissas a diabolo dubitationes responde; sed crede verbis Dei, crede Sanctis eius et Prophetis, et fugiet a te nequam inimicus (2).

Saepe multum prodest, quod talia sustinet Dei servus.

Nam infideles et peccatores non tentat, quos secure iam possidet; fideles autem devotos variis modis tentat et vexat.

4. Perge ergo cum simplici et indubitata fide, et cum supplici reverentia ad Sacramentum accede. Et quidquid intelligere non vales, Deo omnipotenti secure committe.

Non fallit te Deus; fallitur qui sibi ipsi nimium credit.

¹⁾ *Iac.* 4, 7.

²⁾ *II Paral.* 20, 20; *Iac.* 4, 7.

Graditur Deus cum simplicibus, revelat se humilibus, dat intellectum parvulis, aperit sensum puris mentibus (1), et abscondit gratiam curiosis et superbis.

Ratio humana debilis est et falli potest; fides autem vera falli non potest.

5. Omnis ratio et naturalis investigatio fidem sequi debet, non praecedere nec infringere.

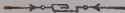
Nam fides et amor maxime prae-cellunt, et occultis modis in hoc sanctissimo et superexcellentissimo Sacramento operantur.

Deus aeternus et immensus, infinitaeque potentiae, facit magna et inscrutabilia in coelo et in terra, nec est investigatio mirabilium operum eius (2).

Si talia essent opera Dei, ut facile ab humana ratione caperentur, non essent mirabilia nec ineffabilia dicenda.

¹⁾ *Ps.* 118, 130; *Luc.* 24, 45.

²⁾ *Iob* 5, 9; *Is.* 40, 28.

INDEX CAPITUM

LIBER PRIMUS

Admonitiones
ad spiritualem vitam utiles.

Cap.	pag.
I. <i>De Imitatione Christi, et contemptu omnium va- nitatum mundi</i>	11
II. <i>De humili sentire sui ipsius</i>	13
III. <i>De doctrina veritatis</i>	15
IV. <i>De prudentia in a- gendis</i>	19
V. <i>De lectione sanctarum Scripturarum</i>	21
VI. <i>De, inordinatis affe- ctionibus</i>	22
VII. <i>De vana spe et ela- tione fugienda</i>	23
VIII. <i>De cavenda nimia familiaritate</i>	25
IX. <i>De obedientia et sub- iectione</i>	26
X. <i>De cavenda superflui- tate verborum</i>	27
XI. <i>De pace acquirenda et zelo proficiendi</i>	29

Cap.	pag.
XII. De utilitate adversi- tatis	32
XIII. De tentationibus re- primendis.	33
XIV. De temerario iu- dicio vitando	37
XV. De operibus ex chari- tate factis.	39
XVI. De sufferentia defe- ctuum aliorum	40
XVII. De monastica vita .	42
XVIII. De exemplis San- ctorum Patrum	44
XIX. De exercitiis boni re- ligiosi	47
XX. De amore solitudinis et silentii	51
XXI. De compunctione cordis.	56
XXII. De consideratione humanae miseriae	59
XXIII. De meditatione mortis	64
XXIV. De iudicio et poe- nis peccatorum	69
XXV. De ferventi emen- datione totius vitae no- strae	74

LIBER SECUNDUS

Admonitiones
ad interna trahentes.

Cap.	pag.
I. <i>De interna conversatione</i>	81
II. <i>De humili submissione</i>	86
III. <i>De bono pacifico homine</i>	87
IV. <i>De pura mente et simplici intentione</i>	89
V. <i>De propria consideratione</i>	91
VI. <i>De laetitia bonae conscientiae</i>	93
VII. <i>De amore Iesu super omnia</i>	96
VIII. <i>De familiari amicitia Iesu</i>	97
IX. <i>De carentia omnis solatii</i>	101
X. <i>De gratitudine pro gratia Dei</i>	106
XI. <i>De paucitate amatorum crucis Iesu</i>	109
XII. <i>De regia via sanctae Crucis</i>	112

LIBER TERTIUS

De interna consolatione.

Cap.	pag.
I. De interna Christi locutione ad animam fidelem	121
II. Quod veritas intus loquitur sine strepitu verborum	123
III. Quod verba Dei cum humilitate sunt audienda; et quod multi ea non ponderant	125
IV. Quod in veritate et humilitate coram Deo conversandum est	129
V. De mirabili effectui divini amoris	132
VI. De probatione veri amatoris	137
VII. De occultanda gratia sub humilitatis custodia	140
VIII. De vili aestimatione sui ipsius, in oculis Dei	143
IX. Quod omnia ad Deum, sicut ad finem ultimum, sunt referenda	145
X. Quod, spreto mundo, dulce est servire Deo	147

Cap.	pag.
XI. Quod desideria cordis examinanda sunt et mo- deranda	150
XII. De informatione pa- tientiae et luctamine ad- versus concupiscentias	152
XIII. De obedientia hu- milis subditi, ad exem- plum Iesu Christi	155
XIV. De occultis Dei iu- diciis considerandis, ne extollamur in bonis	157
XV. Qualiter standum sit ac dicendum in omni re desiderabili	160
XVI. Quod verum sola- tium in solo Deo est quae- rendum	162
XVII. Quod omnis solli- citudo in Deo statuenda sit	164
XVIII. Quod temporales miseriae, exemplo Chri- sti, aequanimiter sunt ferendae	166
XIX. De tolerantia iniu- riarum, et quis verus pa- tiens probetur	168
XX. De confessione pro- priae infirmitatis, et hu- ius vitae miseriis	170

Cap.	pag.
XXI. Quod in Deo super omnia bona et dona requiescendum est. . . .	173
XXII. De recordatione multiplicium beneficiorum Dei	178
XXIII. De quatuor magnam importantibus pacem	181
XXIV. De evitatione curiosae inquisitionis super alterius vita . . .	185
XXV. In quibus firma pax cordis et verus profectus consistit	186
XXVI. De eminentia liberae mentis, quam supplex oratio magis mereatur quam frequens lectio	188
XXVII. Quod privatus amor a summo bono maxime retardat	190
XXVIII. Contra linguas obtreptatorum	193
XXIX. Qualiter, instante tribulatione, Deus invocandus est et benedicendus	194
XXX. De divino petendo auxilio, et confidentia recuperandae gratiae .	196

Cap.	pag.
XXXI. De neglectu omnis creaturae, ut Creator possit inveniri	200
XXXII. De abnegatione sui, et abdicatione omnis cupiditatis	203
XXXIII. De instabilitate cordis et de intentione finali ad Deum habenda	205
XXXIV. Quod amanti sapit Deus super omnia et in omnibus	206
XXXV. Quod non est securitas a tentatione in hac vita	209
XXXVI. Contra vana hominum iudicia	211
XXXVII. De pura et integra resignatione sui ad obtinendam cordis libertatem	213
XXXVIII. De bono regimine in externis, et recursu ad Deum in periculis	215
XXXIX. Quod homo non sit importunus in negotiis	217
XL. Quod homo nihil boni ex se habet, et de nullo gloriari potest	218

Cap.	pag.
XLI. De contemptu omnis temporalis honoris . . .	221
XLII. Quod pax non est ponenda in hominibus . . .	222
XLIII. Contra vanam et saecularem scientiam . . .	224
XLIV. De non attrahendo sibi res exteriores . . .	226
XLV. Quod omnibus non est credendum, et de fa- cili lapsu verborum . . .	227
XLVI. De confidentia in Deo habenda, quando insurgunt verborum ia- cula . . .	231
XLVII. Quod omnia gra- via pro aeterna vita sunt toleranda . . .	235
XLVIII. De die aeterni- tatis et huius vitae an- gustiis . . .	237
XLIX. De desiderio aeter- nae vitae: et quanta sint certantibus bona pro- missa . . .	241
L. Qualiter homo desola- tus se debet in manus Dei offerre . . .	246

Cap.	pag.
LI. Quod humilibus insistendum est operibus, cum deficitur a summis	251
LII. Quod homo non reputet se consolatione dignum, sed magis verberibus reum	252
LIII. Quod gratia Dei non miscetur terrena sapientibus	255
LIV. De diversis motibus naturae et gratiae	257
LV. De corruptione naturae et efficacia gratiae divinae	263
LVI. Quod nos ipsos abnegare, et Christum imitari debemus per crucem	267
LVII. Quod homo non sit nimis deiectus, quando in aliquos labitur defectus	270
LVIII. De altioribus rebus et occultis iudiciis Dei non scrutandis	273
LIX. Quod omnis spes et fiducia in solo Deo est figenda	279

APPENDIX

AD TRES PRIORES LIBROS

pag.

Caput ultimum. *Contra
huius mundi vanitatem.* 282

LIBER QUARTUS

De Sacramento.

Cap.

I. *Cum quanta reverentia
Christus sit suscipiendus* 286

II. *Quod magna bonitas
et charitas Dei in Sa-
cramento homini exhi-
betur* 294

III. *Quod utile sit saepe
communicare* 298

IV. *Quod multa bona prae-
stantur devote commu-
nicantibus* 301

V. *De dignitate Sacramenti
et statu sacerdotali* . 306

VI. *Interrogatio de exerci-
tio ante Communionem* 308

VII. *De discussione pro-
priae conscientiae, et
emendationis proposito* 309

Cap.	pag.
VIII. <i>De oblatione Christi in cruce, et propria resignatione</i>	312
IX. <i>Quod nos et omnia nostra Deo debemus offerre, et pro omnibus orare</i>	314
X. <i>Quod sacra Communio de facili non est relinquenda</i>	317
XI. <i>Quod Corpus Christi et sacra Scriptura maxime sint animae fidei necessaria</i>	321
XII. <i>Quod magna diligentia se debeat communicaturus Christo praeparare</i>	327
XIII. <i>Quod toto corde anima devota Christi unionem in Sacramento affectare debet</i>	330
XIV. <i>De quorundam devotorum ardenti desiderio ad Corpus Christi</i>	333
XV. <i>Quod gratia devotionis, humilitate et sui ipsius abnegatione acquiritur</i>	335

Cap.	pag.
XVI. <i>Quod necessitates nostras Christo aperire, et eius gratiam postulare debemus</i>	337
XVII. <i>De ardenti amore, et vehementi affectu suscipiendi Christum</i>	339
XVIII. <i>Quod homo non sit curiosus scrutator Sacramenti, sed humilis imitator Christi, subdendo sensum suum sacrae fidei</i>	343

INDEX RERUM

A

- Abdicatio omnis cupiditatis
L. III, c. 31, n. 1 *et seq.*;
c. 32, n. 1 *et seq.*
- Abnegatio sui, III, 32, *et*
56, 1.
- Acedia, I, 25, 11. Acediosi,
24, 3.
- Actiones cum prudentia, I, 4.
Ex charitate, 15.
- Adversitatis utilitas, I, 12.
- Aestimatio sui vilis in oculis
Dei, III, 8.
- Aeternitatis dies, III, 48.
- Affectibus inordinatis resis-
tendum, I, 6. Attenden-
dum III, 31, 4. Renun-
tandum, IV, 8, 2.
- Affectiones. *Vid.* Tribulatio-
nes.
- Amandus Iesus, II, 7 *et* 8.
Proximus, I, 16.
- Amanti sapit Deus, III, 34.
- Ambulandum sincere coram
Deo, III, 4, I.
- Amicorum desertio non mo-
leste ferenda, II, 9, 2.
- Amor amicorum ab amore
Christi separandus, II, 9.

Coelestium 1, 4. Creaturarum, nocivus, 1, 8. Crucis, 11. Dei verus, eiusque effectus, III, 4 et 5. Amor proprius, III, 27.

Apostoli; qualiter fuerint, III, 22, 4.

Appetitus inordinatus. *Vid.* Affectus.

Arcana Dei non scrutanda, III, 4, 4.

Ariditas spiritualis, II, 9; III, 7.

Auxilium divinum quomodo petendum, III, 30.

B

Beneficia Dei cum magna reverentia memoranda, vel minima magni aestimanda, III, 22.

Beneplacitum Dei. *Vid.* Resignatio sui, et Voluntas Dei.

Boni nihil ex se habet homo, IV, 2.

C

Carnalia sectari maxima vanitas, I, 1, 4.

Caro spiritui subiicienda, III, 11, 3.

Cellae fructus, I, 20.

Charitas habenda ad omnes, I, 8. Vera et eius effectus, 15. Charitas Dei in Sacramento. *Vid.* Bonitas.

Christus imitandus, I, 1. Per crucem, III, 56. Christi verba interna, III, 1 *et* 2. Quo modo audienda, 3.

Coelestium amor. *Vid.* Amor.

Coena magna parata, IV, 11, 5.

Cogitationes malae probant hominem, III, 6, 4. Ne taedium faciant repellendae, 6, 6. Contra illas oratio, 23, 5.

Cognitio sui, I, 2. Magna sapientia, 2, 4. Via ad Deum, 3, 4.

Communio Corporis Christi. Ad eam invitatio, IV, 1. Necessaria et utilis, 3 *et* 11. Eius fructus, 10 *et* 15. Quanta cum reverentia accipienda, 1. Non facile relinquenda, 10. Ardenter desideranda, 14 *et* 17. Cur frequentanda, 3 *et* 4. Ante eam exercitium, 6 *et* 17. Quam magna ad eam praeparatio, 12. Quid in Communionem Deo offerendum et pro quibus orandum, 9 *et* 16. Communio spiritualis quando facienda, eiusque fructus, 10, 6.

Compunctionis bona. Unde illa nascatur, et quibus impeditur, I, 21. Quo modo acquiritur, 20.

Concupiscentiae breves et falsae, III, 12, 4. Contra eas pugnandum, 23, 8.

Confidentia nec in se, nec in aliis reponenda, 1, 7. In Deo habenda, III, 46. De recuperanda gratia, 30.

Confugiendum est ad Deum in periculis, III, 38, 2.

Conscientiae bonae gaudium, malae anxietas, II, 6.

Consideratio sui sub Deo despicienda, II, 5.

Consilium accipere quam dare melius est, I, 9, 3. Sine Deo non utile est, III, 30.

Consolatione coelesti quis dignus, I, 20, 5; III, 10, 5. Quis indignus, III, 52. Ea in Deo solo quaerenda, 16. Divina et humana carere magnum, II, 9, 1. Humana pro Creatoris amore superanda, 9, 2. Sensibilis non quaerenda, 9, 3. Spiritualis vadit et venit, et quo modo tunc se gerendum, 9, 4 *et seq.* Externa internae detrimentum est, I, 20 *et* 21. Ad divinam quis aptus, 25, 10.

Ea sola vera et beata est,
III, 16, 2.

Contemplatio, quo modo ex-
perta, I, 11, 3. Impedita,
III, 31.

Contemptus mundi, I, 1. Sui
ipsius, 2, 4. Cupiditatum,
III, 32, 1. Honoris tempo-
ralis 41.

Contritio, III, 52, 3; IV, 7.
Vid. Compunctio.

Contumeliae patienter feren-
dae, III, 46.

Conversatio interna cum Chri-
sto, II, 1. Externa cum
mundanis nociva, I, 20, 2.
Cum quibus utilis, 8, 1.

Cordis instabilitas, III, 33.
Puritas, II, 4. Libertas, III,
37. Desideria, 11 *et* 15. Pro
purgatione cordis oratio,
27, 4.

Creaturas pro Creatore ne-
gligere, III, 31. *Vid.* Amor.

Credendum minime omnibus,
III, 45.

Crucis imitatores pauci, II, 11.
Via regia, 12; III, 56.

Cupiditas omnis resecanda,
III, 32.

Curiositas de vita aliorum vi-
tanda, III, 24. De altiori-
bus rebus et meritis San-
ctorum, 58. De Sacramento,
IV, 18.

D

Defectus aliorum tolerandi, I, 16; II, 3. Nostros ab aliis sciri quandoque utile, 2, 1. Patienter et humiliter defectus ferendi, III, 57.

Delectationes sensuales breves et falsae, III, 12, 4.

Deliciae mundanae aut vanae aut turpes; spirituales solae iucundae et honestae, II, 10, 1.

Desideria cordis examinanda et moderanda, I, 6; III, 11. Divinae voluntati conformanda, 15. Caro mortificanda, 11, 5. Desiderium aeternae vitae, 49. Corporis Christi, IV, 14 et 17.

Desolatio seu privatio gratiae devotionis, II, 9; III, 7 et 50.

Detractiones. *Vid.* Contumeliae.

Deus veritas omnia docens, I, 3. Omnium finis ultimus, III, 9. Ei servire dulce, 10. Ei committenda omnia et referenda, 9 et 24, 1. Vera animae requies, 21. Super omnia sapit amanti, 34.

- Deus doctor veritatis, 4, 3.
Deo nihil occultum, 46, 3.
Devotio oratione impetranda,
III, 3, 6; IV, 15. Quo modo
conservanda, III, 6 *et* 7.
Eius subtractio, 8, 9; III, 30.
Dilectio. *Vid.* Amor, Charitas.
Disputatio de Trinitate sine
humilitate vana, I, 1, 3.
De meritis Sanctorum inu-
tilis, III, 58, 2.
Divitiae spernendae, I, 22, 2.
Doctrina Christi, I, 1. Quae
doctrina vera, quae vana,
I, 2 *et* 3; III, 43.
Doloris materia, I, 21, 4.
Donis minimis contenti esse
debemus, III, 22.

E

- Emendatio vitae, I, 25. Non
differenda, 22, 5.
Eucharistiae Sacramentum,
IV, 1 *et* 2. Dignitas, 5.
Utilitas, 3 *et* 4. Necessitas, 11.
Examen desideriorum cordis,
III, 11. Conscientiae, IV, 7.
Exemplum Christi, III, 13.
Exempla Sanctorum in-
tuenda, I, 16.
Exercitia religiosa, I, 19. Ante
Communionem, IV, 6 *et* 7.
Exteriora non attrahenda, III,
44.

F

Familiaritas nimia cavenda, I, 8. Iesu optanda, II, 8.

Felicitas hominum saeculi fluxa, III, 12, 3 *et seq.*

Fervori se dare, I, 25, 11.

Fidere sibi periculosum, II, 5, 1.

Fides hominum fallax, III, 45.

Fiducia in solo Deo figenda, I, 7; II, 1; III, 59.

Finis omnium Deus, III, 9.

Fragilitas hominis magna, I, 22, 5.

G

Gaudium bonae conscientiae, I, 20, 3. Verum in Deo, III, 16.

Gloria vana et falsa, I, 7, 2; II, 6, 2; III, 14 *et* 40. Gloria vera, II, 6, 2; III, 9. Gloria coelestis, III, 47.

Gratiae et naturae diversi motus, III, 54. Prioris efficacia et necessitas, 55. Quibus datur gratia, 53. Gratiae praesentia et subtractio, II, 8, 9 *et* 10; III, 7 *et* 30. Gratia devotionis

quo modo acquiritur, IV, 15. Pro ea impetranda Oratio, III, 3, 6.

Gratitudo pro gratia Dei, II, 10.

H

Homo inquietus, I, 6, 1. Internus, II, 1. Pacificus, 3. Homo in nullo gloriari debet, III, 40. Non sit importunus in negotiis, 39. Hominis miseria et fragilitas, I, 22; III, 20 *et* 48, 2. Vilitas, 14, 40 *et* 52.

Honorum temporalium contemptus, III, 41.

Humilitas necessaria, I, 2 *et* 7. Custos gratiae, III, 7. Humilitatis bona, II, 2; III, 7, 8 *et* 41. Utilitas, IV, 15. Sanctorum humilitas in coelis, III, 58, 8.

I

Imitatio Christi. *Vid.* Christus.

Imperfectiones. *Vid.* Defectus.

Inconstantia cordis, III, 33.

Inferni ignis: Quid comburet, I, 24, 3.

Infirmittatis propriae confessio, III, 20.

Iniuriæ patienter ferendæ, et
spes in Deo ponenda, III,
19; 36 et 46.

Inspirationes divinæ, III, 1,
2 et 43.

Intellectus. *Vid.* Mens.

Intentio finalis in Deum, III,
9 et 33. Intentionis simpli-
citas, 4, 1. Puritas 33.

Iudicium Dei metuendum, 1,
24. In iudicio quid a nobis
requireret Deus, 3 et 24. Iu-
dicia Dei occulta, III, 14.
Non scrutanda, 58. Homi-
num vana, 36. Temeraria
vitanda, I, 14; II, 6.

L

Laudes et vituperia parum
curanda, II, 6; III, 46.

Lectio Scripturarum, I, 5.
Eius necessitas, IV, 11.

Levitas animi, I, 21, 2.

Libertas cordis, III, 25, 26
et 37. Libertas nimia no-
cet, I, 21, 1.

Libri legendi. *Vid.* Lectio.

Linguae maledicæ, III, 28.

Loci mutatio, nihil prodest, I,
9, 1; III, 27, 3.

Locutiones humanæ, I, 10.
Divinæ et internæ III, 1 et 2.

M

- Magister verus Christus est, III, 4.
- Magnus quis vere sit, I, 3, 6.
- Mens a Deo illuminanda. O-ratio 23, 8.
- Mensa altaris sacri, IV, 11, 4.
Doctrinae sanctae, *ibid.*
- Merita unde aestimanda, III, 7, 5.
- Miseriae humanae, I, 22. Ae-quanimiter ferendae, III, 18. Earum confessio, 20. Ad illarum finem suspirium, 48, 3.
- Missa. *Vid.* Sacrificium.
- Mors diversorum diversa, I, 23, 7. Mortis meditatio utilis, 23, 2 et 6. Quatenam post mortem proderunt, 24, 4.
- Mortificato homini omnia in bonum cedunt, II, 1, 8. Liberius ille Deo vacat, I, 11, 2.
- Mulierum familiaritas cavenda, I, 8, 1.
- Mundani ipsi non carent sua cruce, III, 12, 4.
- Mysteria non scrutanda, IV, 18.

K

Naturae motus, III, 54. Corruptio, 55.

Necessitatibus corporalibus gravatur homo, I, 22. Illae Christo aperiendae, IV, 16.

Negotia sapienter agenda, I, 4. Deo committenda, III. Nimis sollicita profectum impediunt, *ibid.*

Novitatibus se subtrahere, I, 20, 1.

O

Obedientia, I, 9; III, 13. Divinae voluntati, I, 25, 2.

Oblatio sui Christo, IV, 8 *et* 9.

Obtrectatio patienter ferenda, III, 28 *et* 57.

Oculi non in alios, sed in se ipsum reflectendi, I, 14 *et* 21, 3.

Opera prudenter agenda, I, 4. Ex charitate, 15. Prius intus ordinanda, 3, 3 *et* 19, 3. Communia praeferenda, 19, 4. Humilia suscipienda, III, 51.

Opiniones humanae fallaces, I, 3. Dissensionum origo, 14, 2.

Oratio magis liberae menti
prodest quam lectio, III, 26.
Orationes diversae, III, 3, 6;
15, 3; 23, 5 *et* 8; 27, 4.

P

Passio Christi memoranda, II,
1, 4; Passiones mortifican-
dae, I, 6 *et* 11; II, 3. Pas-
sionibus vacans minus sub-
inde proficit, I, 25, 4.

Patiens quis vere sit, III, 19.
Ut quis sit patiens quid ex-
pendendum, 12.

Patientia in ferendis iniuriis,
III, 19 *et* 36. In tentatio-
nibus, I, 13; III, 25. In mi-
seriis, 18.

Patrum vita, I, 18.

Pauper pro Christo, II, 11.

Pax animi, quo modo acqui-
ritur, I, 11. Non est in af-
fectionibus inordinatis, 6.
Quibus in rebus sita, III,
25. Non in ore hominum, 28.
Non ea quaerenda quae pu-
gna careat, 12. Quinam pa-
cem habent, II, 6. Quae
pacem afferunt, III, 28.

Peccata sua considerare, III,
4, 3.

Peccatorum poenae, I, 24.

Peregrini sunt homines, I,
17 *et* 23, 9. Peregrinando

- raro homines sanctificantur, I, 23, 4.
- Perfectio hominis christiani, III, 32, 2.
- Pericula cum adsunt, ad Deum confugiendum, III, 38.
- Philosophorum scientia quid prodest sine charitate, I, 1, 3. Quid sine timore Dei, 2, 1.
- Pietas solida in quo sita est, I, 11, 4 *et* 5.
- Placere sibi ipsi Deo displicet, I, 7, 2.
- Poenitentia Sanctorum, I, 18.
- Praeferre se aliis non decet, I, 7.
- Praemia certantibus promissa, III, 49.
- Privatio omnis solatii, II, 9.
- Probatio servorum Dei in terra, III, 49.
- Profectus spiritualis, I, 11. Quibus in rebus sit positus, III, 25. Tentationibus probatur, I, 13, 8. Ad profectum fervendum, I, 25.
- Propositum bonum quotidie renovandum, I, 19. Minime differri debet, 22, 5. Quam nocivum vocationis suae propositum negligere, 25, 5.
- Prudens vere quisnam sit, I, 3, 6.
- Prudentia in agendo, I, 4.

Purgatorium magnum et salubre quis habet, I, 24, 2.

Puritas cordis, II, 4. Ut impetretur Oratio, III, 27, 4.

Pusillanimitas cordis cavenda, III, 57.

Q

Quies in Deo invenitur, II, 1.

In ipso solo, III, 15, 4, 21; IV, 3.

Quotidianum studium debet esse vincere se ipsum, I, 3, 3.

Quotidie renovandum, 19.

R

Recollectio sui, II, 1, 7.

Refugium nostrum Deus, III, 38.

Religio vana in rebus externis posita, I, 11, 4.

Religiosa vita, I, 17. Gratus Deo famulatus, III, 10, 6.

Relinquere se, III, 32, 56.

Renunciatio mundanis, II, 11, 12; III, 1, 32, 56.

Resignatio, III, 15, 17, 37; IV, 8.

S

Sacerdotum dignitas, IV, 5.

Puritas, 11, 6. Vestes, 5, 3.

Sacrificii divini vel coenae virtus, IV, 2.

Sanctorum vita, I, 18. Gratia, meritum, gloria, III, 58, 3. De quo cultu oblectantur Sancti, 58, 7.

Sapiens quis vere, II, 1, 7. Sibi ipsi sapere periculosum, III, 7, 3.

Sapientia quae vera, I, 1, 3. Pro sapientia obtinenda Oratio, III, 27, 4.

Scientia: quae vera, quae vana, I, 1, 2. 3. Quae probanda, quae improbanda, 3. Saecularis, III, 43.

Scriptura sacra quo spiritu legenda, I, 5. Eius necessitas, IV, 11.

Securitas hic nulla, I, 20, 2.

Sensualitati repugnandum, I, 1, 5; III, 11, 3.

Sententiae suae non adhaerendum, I, 9, 3.

Sentire de se humiliter, I, 2.

Servire Deo dulce est, III, 10.

Silentii fructus, I, 20.

Simplicitas intentionis, II, 4; III, 33, 2.

Solatia rerum externarum vana, III, 30.

Solitudo amanda, I, 20.

Sollicitudo omnis in Deo statuenda, III, 7.

Spes in solo Deo figenda, I, 7; III, 59.

Spiritualium rerum impedimenta et detrimentum, I, 10, 2; 22, 2.

Spiritus renovatio, II, 4.

Studium nostrum quale esse deberet, I, 3, 3 et 5.

Submissio sub regimine, I, 9; II, 2.

Superbia, I, 7. Hominiis perditio, III, 7, 2.

Superior, quis sit idoneus, I, 20, 2.

Suspirium animae ad coelestem patriam, III, 48.

T

Tædium humanæ vitæ portandum, I, 22, 2; III, 51, 1.

Tempus præsens, pretiosum, perditum non redit, I, 23, 5; 25, 11.

Temporalium rerum vanitas, I, 7, 1.

Tentationes sæpe valde utiles, I, 13. Multis utilius est ut illis non careant, 20, 4. Nulla in hac vita securitas a tentatione, III, 35.

Timor Domini, I, 23, 6.

Tribulationis utilitas, I, 12. Necessitas, 13. Gloriandum in tribulatione II, 6, 2. In-

stante tribulatione Deus invocandus, III, 29 *et* 50. Quae bona promissa tribulationes patientibus, 49, 6. Tristitiæ materia, I, 21, 4 *et* 5.

U

Unio animi in se I, 21, 2. Unionis cum se utilitas, 3, 3. Unio cum Deo, IV, 15, 3.

V

Vacare sibi, I, 20. Vacare Deo, III, 53, 1.

Vanitas mundi, I, 1, 4.

Verba Dei humiliter audienda, III, 1; 3; 43; 1. Verba humana, 2, 2; 43, 1. Contumeliosa toleranda, 46. Superflua resecanda, I, 10. Verbo labi quam sit facile, III, 45. Quae verba dulcia Christum amanti, 34, 1.

Verberibus se reum reputare, III, 52.

Veritatis doctrina, I, 3. Veritas intus docetur a Deo, III, 1 *et* 2.

Versandum cum quibus, I, 8.

Via regia crucis, II, 12. Via ad Deum sui cognitio, I, 3, 4.

Victoria quatenus perfecta,
III, 62.

Vincere se ipsum quotidiana-
num hominis studium, I, 3, 3.

Virtutes sollicitudine et di-
ligentia acquiruntur, I, 25,
11.

Vis inferenda sibi ad pro-
fectum, I, 11, 6.

Vita Christi meditanda, I, 1.

Vita hominis miseria, III,

20. Tentatio est et militia, I,

13; III, 35. Aeternae vitae

comparata, 48. Qualis et

quibus datur aeterna vita,

49. Vitae emendationem

quatenus iuvant, I, 25, 4.

Vituperia hominum non cu-
randa, II, 6; III, 46.

Voluntas Dei in omnibus quae-
renda, III, 15 et 16. Pro

perficienda Dei voluntate

Oratio, 15, 2. Voluntas pro-

pria, I, 3, 6; 4, 2; 9.

Z

Zelus quandoque aestimatur,
quum tamen sit passio, II,

5. Primo ad se, deinde ad

alios habendus, 3, 2.

